

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

Tavaroiden vapaata liikkuvuutta
koskevien perussopimuksen
määräysten soveltamisopas

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

Tavaroiden vapaata liikkuvuutta
koskevien perussopimuksen
määräysten soveltamisopas

Laatija: Euroopan komission yritys- ja teollisuustoiminnan pääosasto,
linja C – sääntelypolitiikka

Euroopan komissio
Yritystoiminta ja teollisuus

Oikeudellinen huomautus:

Euroopan komissio tai kukaan sen puolesta toimiva henkilö ei ole vastuussa siitä, miten tässä julkaisussa olevia tietoja käytetään, eikä mahdollisista virheistä, joita julkaisussa voi esiintyä huolellisesta valmistelusta ja tarkastamisesta huolimatta. Tämä julkaisu ei välttämättä edusta Euroopan komission näkemystä tai kantaa.

Tätä asiakirjaa koskevat huomautukset tai ehdotukset pyydetään lähettämään yritys- ja teollisuustoiminnan pääosaston yksikölle C.2.

The Enterprise & Industry online magazine (http://ec.europa.eu/enterprise/e_i/index_en.htm) covers issues related to SMEs, innovation, entrepreneurship, the single market for goods, competitiveness and environmental protection, better regulation, industrial policies across a wide range of sectors, and more.

The printed edition of the magazine is published three times a year. You can subscribe online (http://ec.europa.eu/enterprise/e_i/subscription_en.htm) to receive it — in English, French or German — free of charge by post.

**Europe Direct -palvelu auttaa sinua löytämään
vastaukset EU:hun liittyviin kysymyksiisi.**

**Yhteinen maksuton palvelunumero (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(*) Jotkin matkapuhelinoperaattorit eivät salli pääsyä 00 800 -alkuisiin numeroihin, tai niistä voidaan laskuttaa.

Lisätietoa Euroopan unionista on saatavilla internetissä (<http://europa.eu>).

Luettelointitiedot ovat tämän julkaisun lopussa.

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2010

ISBN 978-92-79-13491-3

doi:10.2769/2856

© Euroopan unioni, 2010

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan, jollei toisin määrätä.

Kolmannen osapuolen tekijänoikeudella nimenomaisesti suojatun aineiston käyttöä/jäljentämistä varten on saatava lupa tekijänoikeuden haltijalta/haltijoilta.

Kannen kuva: Freight containers © Binkski #15628201 – Fotolia.com

Printed in Belgium

PAINETTU KLOORIVALKAISEMATTONALLE PAPERILLE

Esipuhe

Tässä tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien perussopimuksen määräysten soveltamisoppaassa luodaan katsaus oikeusalan toimijan näkökulmasta tämän Euroopan yhdentymisen kannalta olennaisen tärkeän alan kehittymiseen ja sen edessä oleviin uusiin haasteisiin. Tavaroiden sisämarkkinat ovat yksi Euroopan yhdentymisen menestystarinoista, ja ne ovat merkittävä kasvun vilkastuttaja Euroopan unionissa (EU).

Tämä opas ei ole ensimmäinen laatuaan: aiempi painos laadittiin alun perin käytännön avuksi ehdokasvaltioille ja kansallisille viranomaisille, jotta nämä pääsisivät selville siitä, mistä EY:n perustamissopimuksen 28–30 artiklassa on oikein kyse. Tämä painos on kuitenkin yksityiskohtaisempi. Se on laadittu tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien perussopimuksen määräysten soveltamisesta vastaavien komission yksiköiden työkokemuksen pohjalta (*), ja siinä annetaan kuva kaupan esteistä, joita on ollut ja on edelleen olemassa käytännössä. Oppaassa on esitelty lyhyesti asiaan liittyvä oikeuskäytäntö, jota on täydennetty huomautuksilla, mutta asiaa ei kuitenkaan käsitellä tyhjentävästi. Opas on tarkoitettu pikemminkin käsikirjaksi, johon on koottu näiden perussopimuksen määräysten käytännön soveltamisessa esiin nousseita kysymyksiä ja jossa myös vastataan näihin kysymyksiin.

Tästä oppaasta voi olla hyötyä jäsenvaltioiden hallintoviranomaisille sekä voimassa olevaa lainsäädäntöä sovellettaessa että uutta kansallista lainsäädäntöä laadittaessa. Siitä voi olla hyötyä myös sisämarkkina-asioissa asiakkaitaan opastaville lakiasiantuntijoille, kun on kyse yhdenmukaistamattomista aloista. Sisämarkkinat ovat aina kiinnostaneet EU:n ulkopuolisia maita, jotka ovat halunneet ymmärtää EU:n markkinoita koskevaa lainsäädäntöä ja ottaa opiksi Euroopan unionin kokemuksista 50:n viime vuoden ajalta. Oppaasta voi löytyä tässäkin mielessä hyödyllisiä näkökohtia.

Tämä opas vastaa 31. joulukuuta 2009 voimassa ollutta lainsäädäntöä ja oikeuskäytäntöä. EU:n lainsäädäntö ja unionin tuomioistuimen tuomiot on koottu *EUR-Lex*-sivustolle (<http://eur-lex.europa.eu>). Lisäksi 17. kesäkuuta 1997 ja sitä myöhemmin annetut tuomiot ovat saatavilla myös unionin tuomioistuimen verkkosivustolla (<http://curia.europa.eu>).

Tämä opas ei ole oikeudellisesti sitova asiakirja eikä välttämättä vastaa komission virallista kantaa.

Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen EY:n perustamissopimusta muutettiin, ja sen nimeksi tuli sopimus Euroopan unionin toiminnasta (SEUT). Tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia määräyksiä (entinen EY 28–30 artikla) ei muutettu, mutta ne numeroitiin uudelleen SEUT 34–36 artiklaksi. Myös muiden artiklojen numerointi muuttui. Tässä oppaassa käytetään SEUT-sopimuksen numerointia myös silloin, kun viitataan EY:n perustamissopimuksen nojalla annettuihin unionin tuomioistuimen tuomioihin.

(*) Oppaan toisen painoksen ovat laatineet Santiago Barón Escámez, Sylvia Ferretti, Juliana Frendo, Octavien Ginalski, Maciej Górka, Hans Ingels, Christos Kyriatzis, Florian Schmidt, Carolina Stege, Laura Stočkutė ja Yiannos Toliás. Tätä asiakirjaa koskevat huomautukset tai ehdotukset pyydetään lähettämään yritys- ja teollisuustoiminnan pääosaston yksikölle C.2.

Sisällys

Esipuhe	3
1 Tavaroiden vapaa liikkuvuus ja sen merkitys sisämarkkinoilla 2000-luvulla	8
2 Perussopimuksen määräykset	9
3 SEUT 34 artiklan soveltamisala	9
3.1 Yleiset edellytykset	9
3.1.1 Yhdenmukaistamaton ala	9
3.1.2 'Tavarain' käsite	9
3.1.3 Rajatylittävä kauppa ja kauttakulkukauppa	10
3.1.4 Määräysten kohde	10
3.1.5 Aktiiviset ja passiiviset toimenpiteet	10
3.1.6 Ei de minimis -sääntöä	11
3.1.7 Alueellinen soveltaminen	11
3.1.8 Määrälliset rajoitukset	11
3.1.9 Vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet	11
3.1.10 Myyntijärjestelyt	12
3.1.11 Käyttörajoitukset	14
3.2 Vastavuoroisen tunnustamisen periaate	15
3.3 Tyypilliset kaupan esteet	16
3.3.1 Tuontitapahtumaan (tuontiluvat, tarkastukset ja valvonta) liittyvät kansalliset säännökset	16
3.3.2 Velvollisuus nimetä edustaja tuontijäsenvaltioon tai hankkia sieltä varastotilat	16
3.3.3 Kansallinen hintavalvonta ja korvaukset	16
3.3.4 Tiettyjä tuotteita/aineita koskevat kansalliset kiellot	17
3.3.5 Tyyppihyväksyntä	18
3.3.6 Lupamenettely	19
3.3.7 Tekniset määräykset, jotka sisältävät tavaroiden ulkoasua koskevia vaatimuksia (paino, koostumus, ulkoasu, merkinnät, muoto, koko, pakkaus)	19
3.3.8 Mainontaa koskevat rajoitukset	19
3.3.9 Panttivelvollisuudet	20
3.3.10 Alkuperämerkinnät, laaduntakuuleimat, kehottaminen kansallisten tuotteiden ostoon	20
3.3.11 Velvollisuus käyttää jäsenvaltion virallista kieltä	20
3.3.12 Etämyyntiä (verkkomyyntiä, postimyyntiä tms.) koskevat rajoitukset	21
3.3.13 Henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettujen tavaroiden tuontia koskevat rajoitukset	22
4 Muita SEUT 34 artiklaan liittyviä erityiskysymyksiä	23
4.1 Lääketuotteiden ja kasvisuojelutuotteiden rinnakaistuonti	23
4.2 Ajoneuvon rekisteröinti	23
5 Viennin esteet (SEUT 35 artikla)	25
5.1 'Vienti'	25
5.2 Määrälliset rajoitukset ja vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet	25

6 Kaupan esteiden perustelut	26
6.1 SEUT 36 artikla	26
6.1.1 Julkinen moraalii, yleinen järjestys ja yleinen turvallisuus	26
6.1.2 Ihmisten, eläinten ja kasvien terveyden ja elämän suojeleminen (ennalta varautumisen periaate)	27
6.1.3 Taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojeleminen	27
6.1.4 Teollisen ja kaupallisen omaisuuden suoja	28
6.2 Pakottavat vaatimukset	28
6.2.1 Ympäristönsuojelu	28
6.2.2 Kuluttajansuoja	29
6.2.3 Muut pakottavat vaatimukset	29
6.3 Suhteellisuusperiaate	30
6.4 Todistustaakka	30
7 Suhde muihin vapauksiin ja tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyviin perussopimuksen artikloihin	31
7.1 SEUT 45 artikla – Työntekijöiden vapaa liikkuvuus	31
7.2 SEUT 56 artikla – Palvelujen tarjoamisen vapaus	31
7.3 SEUT 63 artikla – Pääoman vapaa liikkuvuus	32
7.4 SEUT 37 artikla – Valtion monopolit	32
7.5 SEUT 107 artikla – Valtiontuet	33
7.6 SEUT 30 artikla – Tulliliitto	33
7.7 SEUT 110 artikla – Veroja ja maksuja koskevat määräykset	33
7.8 SEUT 114 artikla – Lainsäädännön lähentäminen	34
7.9 SEUT 346, 347 ja 348 artikla	34
7.10 SEUT 351 artikla	35
8 Asiaan liittyvät johdetun oikeuden välineet	36
8.1 Direktiivi 98/34/EY – Teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettava menettely	36
8.2 Asetus (EY) N:o 2679/98 – ‘Mansikka-asetus’	36
8.3 Asetus (EY) N:o 764/2008 – Vastavuoroista tunnustamista koskeva asetus	36
9 SEUT 34 ja 35 artiklan täytäntöönpano	37
9.1 Välitön vaikutus – yksityinen täytäntöönpano	37
9.2 Solvit	37
9.3 SEUT 258 ja 260 artiklan mukainen rikkomusmenettely	37
9.3.1 SEUT 258 ja 260 artiklan mukainen menettely	37
9.3.2 Kantelut	37
9.3.3 Priorisointi ja komission harkintavalta toimien aloittamisessa	38

LIITTEET	39
A) SEUT 34 artiklan alaan liittyvät tärkeät tiedonannot	39
B) Alueellinen soveltaminen	40
<i>Alueet, joihin sovelletaan SEUT 34 artiklaa</i>	40
<i>Alueet, joihin SEUT 34 artiklaa ei sovelleta</i>	40

1 Tavaroiden vapaa liikkuvuus ja **sen merkitys** sisämarkkinoilla 2000-luvulla

Tavaroiden vapaa liikkuvuus on yksi Euroopan yhdentymisen menestystarinoista. Sen avulla on toteutettu EU:n toiminnan keskipisteenä olevat sisämarkkinat, joista Euroopan unionin kansalaiset ja yritykset voivat nyt hyötyä. Nykypäivänä sisämarkkinoilla on helppoa ostaa ja myydä tuotteita 27 jäsenvaltiossa, joiden yhteenlaskettu väkiluku on yli 490 miljoonaa. Kuluttajilla on nyt enemmän valinnanvaraa, ja he voivat etsiä parhaita tarjouksia. Samalla tavaroiden vapaa liikkuvuus edistää yritysten liiketoimintaa. Noin 75 prosenttia unionin sisäisestä kaupasta on tavarakauppaa. Aiempina vuosikymmeninä luotu Euroopan yhteinen markkinapaikka auttaa EU:n yrityksiä rakentamaan vankan liiketoimintapohjan avoimessa ja monimuotoisessa kilpailuympäristössä. Tällainen sisäinen vahvuus lisää kasvua ja työpaikkojen syntymistä Euroopan unionissa ja tarjoaa EU:n yrityksille voimavarat, joita ne tarvitsevat menestyäkseen maailman muilla markkinoilla. Asianmukaisesti toimivilla tavaroiden sisämarkkinoilla on siis ratkaiseva asema EU:n nykyisen ja tulevan hyvinvoinnin kannalta globaalissa taloudessa. (1)

Oikeudelliselta kannalta katsottuna tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaate on ollut keskeinen tekijä sisämarkkinoita luotaessa ja kehitettäessä. Se on yksi EY:n perustamissopimuksen mukaisista taloutta koskevista vapauksista. EY:n perustamissopimuksen 28–30 artiklassa määritetään tämän periaatteen sisältö ja soveltamis-

ala kieltämällä EU:n sisäistä kauppaa koskevat perusteettomat rajoitukset. Nykyisin sisämarkkinat ulottuvat näitä perussopimuksen kolmea artiklaa kauemmas. Yhdenmukaistetussa lainsäädännössä sisämarkkinoiden merkitys on määritetty tarkkaan monilla aloilla, ja tämän perusteella vapaan liikkuvuuden periaate on saatu konkretisoitua yksittäisten tuotteiden osalta. Perussopimuksen periaatteen perustettava on kuitenkin edelleen sama: se toimii sisämarkkinoiden kiinnekohtana ja turvaverkkona.

Monet tavaroiden vapaan liikkuvuuden isoista rajoituksista on nyt poistettu. Pohjatyt oli tehty, kun Euroopan yhtenäismarkkinat otettiin käyttöön vuonna 1993, mutta kansalaisten ja yritysten esittämien valitusten virta komissioon on vain jatkunut, mikä osoittaa, ettei kaikkia kaupan esteitä ole saatu poistettua, vaikka kuinka on yritetty. Erityisesti pienet ja keski-suuret yritykset kärsivät niistä edelleen. Tämän vuoksi pk-yritykset keskittävät toimintansa mieluummin pariin yksittäiseen jäsenvaltioon kuin koko sisämarkkinoille, sillä niiden on vaikea selviytyä yhdenmukaistamattomien tuotteiden teknisiä vaatimuksia koskevista erilaisista kansallisista säännöistä. Myös markkinoille pääsy voi olla hankalaa, sillä vähittäismyynnin tai hintojen sääntelyssä on eroja, joita muiden jäsenvaltioiden yritykset eivät tunne.

Samalla innovatiiviset uudet tuotteet ja uusi teknologia asettavat uusia haasteita. Ellei kan-

sallinen lainsäädäntö pysy kehityksen tahdissa, se alkaa pian haitata rajatylittävää kauppaa. Lisäksi uusi tieto- ja viestintäteknikka, kuten internet, helpottaa ostosten tekemistä rajojen yli, jolloin kysyntä tavaroiden nopealle ja vai-vattomalle siirtämiselle jäsenvaltiosta toiseen kasvaa. Tämän tuloksena joillakin aloilla olevat kaupan rajoitukset, joista ei aiemmin tiedetty, tulevat nyt julki.

Tavaroiden vapaa liikkuvuus ei ole kuitenkaan itseisarvo. Tietyissä olosuhteissa jotkin pakottavat poliittiset päämäärät voivat edellyttää rajoituksia tai jopa kieltoja, jotka – vaikka haittaavatkin vapaata kauppaa – edistävät jotain tärkeää tarkoitusta, esimerkiksi suojelevat ympäristöä tai ihmisten terveyttä. Globaalia kehitystä vasten tarkasteltuna ei ole yllättävää, että ympäristönäkökohtia on alettu ottaa tavaroiden vapaassa liikkuvuudessa yhä enemmän huomioon viime vuosina, mikä korostaa sitä, että joihinkin perusteluihin saatetaan suhtautua eri aikoina eri tavoin. EU-oikeutta sovellettaessa onkin sovittava koko ajan yhteen erilaisia – joskus jopa kilpailevia – päämääriä ja varmistettava, että valitaan tasapainoinen ja oikeasuhtainen lähestymistapa.

Nykyisin tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen kuuluu monia politiikkoja ja se asettuu kitkatomasti vastuullisille sisämarkkinoille, joille laadukkaiden tuotteiden on helppo päästä ja joilla taataan samalla muiden yleisten etujen suoja.

(1) Katso komission tiedonanto: Tavaroiden sisämarkkinat – Euroopan kilpailukyyn perusta, KOM(2007) 35 lopullinen.

2 Perussopimuksen määräykset

Tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevat perussopimuksen tärkeimmät määräykset ovat seuraavat:

- SEUT 34 artikla, joka liittyy EU:n sisäiseen tuontiin ja jossa kielletään jäsenvaltioiden väliset ”määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet”

- SEUT 35 artikla, joka liittyy vientiin jäsenvaltiosta toiseen ja jossa kielletään vastaavasti ”määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet”

- SEUT 36 artikla, jossa määrätään SEUT 34 ja 35 artiklaan sisältyviä sisämarkkinoiden vapauksia koskevista poikkeuksista, jotka ovat perusteltuja tietyistä syistä.

Jäsenvaltioiden välisten määrällisten rajoitusten kieltämistä koskevassa luvussa on lisäksi SEUT 37 artiklaan sisältyvät säännöt kaupallisten valtion monopolien mukauttamisesta. Tämän artiklan asemaa ja suhdetta SEUT 34–36 artiklaan käsitellään lyhyesti tämän oppaan 7. luvussa.

3 SEUT 34 artiklan soveltamisala

3.1 Yleiset edellytykset

3.1.1 YHDENMUKAISTAMATON ALA

Vaikka SEUT 34–36 artikla on perusta tavaroiden vapaan liikkuvuuden yleisperiaatteelle, ne eivät ole ainoa mittapuu, jonka perusteella voidaan arvioida kansallisten toimenpiteiden yhdenmukaisuutta sisämarkkinasääntöjen kanssa. Perussopimuksen artikloja ei sovelleta, kun tietyn tuotteen vapaa liikkuvuus on yhdenmukaistettu täysin EU:n erityislainsäädännöllä eli erityisesti silloin kun tietyn tuotteen tekninen eritelmä tai sen myynnin edellytykset on yhdenmukaistettu EU:ssa annetulla direktiivillä tai asetuksella. Joissain muissa tapauksissa perussopimuksen erityismääräykset, kuten SEUT 110 artikla veroja ja maksuja koskevista määräyksistä, jotka voivat haitata sisämarkkinoiden toimintaa, ohittavat SEUT 34–36 artiklan yleismääräykset.

Kun asia kuuluu johdetun oikeuden piiriin, kaikkia siihen liittyviä kansallisia toimia on arvioitava

suhteessa kyseiseen yhdenmukaistamistoimeen eikä suhteessa perussopimuksen määräyksiin. ⁽²⁾

Tämä perustuu siihen, että yhdenmukaistetun lainsäädännön voidaan ymmärtää antavan sisällön tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteelle asettamalla todellisia oikeuksia ja velvollisuuksia, joita on noudatettava tiettyjen tuotteiden kohdalla. Näin ollen ongelmia, jotka kuuluvat yhdenmukaistetun lainsäädännön piiriin, olisi arvioitava suhteessa näihin konkreettisiin säännöksiin eikä perussopimuksessa vahvistettuihin laaja-alaisiin periaatteisiin.

Vaikka yhteisön lainsäätäjät ovat tehneet 50 vuotta uskollisesti töitä yhdenmukaistettujen sääntöjen eteen, tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevat perussopimuksen määräykset eivät ole menettäneet merkitystään, vaan niiden soveltamisala on edelleen huomattava. Joitakin olosuhteita tai tuotteita ei ole yhdenmukaistettu lainkaan tai niitä on yhdenmukaistettu vain osittain. Aina kun yhdenmukaistettua lainsäädäntöä ei löydy, voidaan

tukeutua SEUT 34–36 artiklaan. Perussopimuksen artiklat tarjoavatkin tässä mielessä turvaverkon, joka takaa, että kaikkien sisämarkkinoilla ilmenevien kaupan esteiden yhdenmukaisuus EU:n lainsäädännön kanssa voidaan tutkia.

3.1.2 'TAVARAN' KÄSITE

SEUT 34 ja 35 artikla kattaa kaikentyyppisten tavaroiden ja tuotteiden tuonnin ja viennin. Tavarankäsite on yhtä laaja kuin olemassa olevien tavaroiden kirjo, kunhan tavaralla on taloudellinen arvo: “[...] perustamissopimuksen [...] mukaisina tavaroina on pidettävä tuotteita, jotka voidaan arvioida rahassa ja jotka voivat sellaisenaan olla liiketoimien kohteena”. ⁽³⁾

Unionin tuomioistuin on selventänyt tuomioisensa monta kertaa tietyn tuotteen asianmukaista nimitystä. Taideteos on katsottava tavaraksi. ⁽⁴⁾ Kolikot, jotka eivät enää ole liikkeessä maksuvälineinä, kuuluvat myös tavarankäsitelmän piiriin, kuten setelit ja sekkit ⁽⁵⁾, mutta tavaralahjoitukset eivät. ⁽⁶⁾ Jäte on katsottava

⁽²⁾ Asia C-309/02, *Radlberger Getränkegesellschaft ja S. Spitz*, tuomio 14.12.2004, Kok. 2004, s. I-11763, 53 kohta.

⁽³⁾ Asia 7/68, *komissio v. Italia*, tuomio 10.12.1968, Kok. 1968, s. 423.

⁽⁴⁾ Asia 7/78, *Thompson*, tuomio 23.11.1978, Kok. 1978, s. 2247.

⁽⁵⁾ Asia C-358/93, *Bordessa ym.*, tuomio 23.2.1995, Kok. 1995, s. I-361.

⁽⁶⁾ Asia C-318/07, *Persche*, tuomio 27.1.2009, Kok. 2009, s. I-359, 29 kohta.

tavaraksi myös silloin, kun se ei ole kierrätettävissä mutta kun se on liiketoimen kohteena. Sähkö⁽⁷⁾ ja maakaasu⁽⁸⁾ ovat tavaroita, mutta televisiolähetykset⁽⁹⁾ ei ole.

Viimeksi mainitussa esimerkissä korostuu, että oikeudelliselta kannalta voi olla tärkeää tehdä ero tavaroiden ja palvelujen välillä. Kala on taatusti tavaraa, mutta kalastusoikeus ja viehekalastuslupa eivät kuulu tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteen piiriin, vaan ne ovat palvelujen tarjoamisen vapautta koskevilla perussopimuksen määräyksissä tarkoitettua ”palvelun tarjoamista”.⁽¹⁰⁾

3.1.3 RAJATYLIITTÄVÄ KAUPPA JA KAUTTAKULKUKAUPPA

Sanamuotonsa mukaisesti SEUT 34 artiklaa sovelletaan ”jäsenvaltioiden välisiin” kaupan esteisiin. Rajan ylittäminen on siis edellytyksenä arvioitaessa asiaa tämän määräyksen perusteella. Puhtaasti kansalliset toimenpiteet, jotka vaikuttavat vain kotimaisiin tavarihin, eivät kuulu SEUT 34–36 artiklan soveltamisalaan. Edellytykset rajatylittävyyttä koskevan vaatimuksen täyttymisestä ovat yksiselitteiset: riittää, kun kyseessä oleva toimenpide voi rajoittaa EU:n sisäistä kauppaa välillisesti tai mahdollisesti.⁽¹¹⁾

Rajan ylittämisen välttämättömyys tarkoittaa epäsuorasti, ettei EU:n oikeus estä jäsenvaltioita kohtelemasta kotimaisia tuotteitaan epäedullisemmin kuin tuotuja tuotteita (”käänteinen syrjintä”). Käytännössä tällainen ongelma on kuitenkin harvinaisen, sillä jäsenvaltiot eivät tavallisesti halua aiheuttaa haittaa omalla alueellaan valmistetuille tuotteille. Vaikka SEUT 34 artiklaa sovelletaan tilanteissa, jossa kotimainen tuote lähtee jäsenvaltiosta ja tuodaan sinne takaisin eli jälleentuodaan⁽¹²⁾, sitä

ei kuitenkaan sovelleta tilanteisiin, jossa jälleentuonin ainoana tarkoituksena on kiertää kotimaisia säännöksiä.⁽¹³⁾

Rajatylittävyyttä koskeva vaatimus voi täytyä myös, jos tuote vain kulkee jäsenvaltion kautta. Tuomioistuimien on tehnyt selväksi, että tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta seuraa yleinen periaate, jonka mukaan tavaroilla on kauttakulkuvapaus EU:n sisällä.⁽¹⁴⁾

Riippumatta siitä, missä sisämarkkinoilla tai niiden ulkopuolella sijaitsevassa paikassa tavarat on alun perin valmistettu, kaikkiin tavarihin sovelletaan vapaan liikkuvuuden periaatetta, kun ne on saatettu vapaaseen liikkeeseen sisämarkkinoilla.

3.1.4 MÄÄRÄYSTEN KOHDE

SEUT 34–36 artiklassa on kyse jäsenvaltioiden toteuttamista toimenpiteistä. Tässä yhteydessä käsitettävä ”jäsenvaltio” on tulkittava laajassa merkityksessä niin, että se pitää sisällään kaikki maan viranomaiset riippumatta siitä, onko kyse keskusviranomaisista, osavaltion viranomaisista vai muista alueellisista viranomaisista.⁽¹⁵⁾ Näiden artiklojen vaatimuksia sovelletaan yhtä lailla kaikkiin jäsenvaltion elimiin, olivatpa ne lakia säätäviä, oikeudellisia tai hallinnollisia elimiä.⁽¹⁶⁾ Tämä kattaa väistämättä kaikkien julkisoikeuden mukaisesti ”julkisiksi elimiksi” perustettujen elinten toteuttamat toimenpiteet. Elimen perustaminen yksityisoikeutta soveltaen ei yksin estä sitä, etteivät sen toteuttamat toimenpiteet voisi johtua valtiosta. Itse asiassa tuomioistuin on todennut, että

- sellaisen ammatillisen järjestön toimet, jolle on annettu kansallisessa lainsäädännössä sääntelyyn tai kurinpittoon liittyvää valtaa

omalla ammattialallaan, saattavat kuulua SEUT 34 artiklan soveltamisalaan⁽¹⁷⁾

- sellaisten yksityisen yhtiön muodossa mutta lailla perustettujen elinten toimet, joiden toiminta rahoitetaan pääasiassa valtion varoista tai tietyn alan yrityksiltä perittävien pakollisin maksuin ja/tai joiden jäsenet julkisen viranomaisen nimeä tai joita se valvoo, voidaan katsoa valtion toimiksi.⁽¹⁸⁾

Uudemmassa asiassa tuomioistuin näytti jopa tunnustavan, että virkamiehen julkisesti antamat lausumat voidaan lukea jäsenvaltion syyksi, vaikkei niillä ole oikeusvaikutusta, ja ne voidaan katsoa tavaroiden vapaan liikkuvuuden esteeksi, jos lausuman vastaanottajat voivat kohtuudella olettaa tietyssä asiayhteydessä, että kyse on kannanotoista, jotka virkamies esittää virka-asemansa nojalla.⁽¹⁹⁾

Vaikka käsitteelle ”jäsenvaltio” on annettu laaja-alainen merkitys, sitä ei sovelleta yleensä ”puhtaasti” yksityisiin toimenpiteisiin eli yksityisten henkilöiden tai yritysten toteuttamiin toimenpiteisiin.

Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti SEUT 34 artiklaa sovelletaan myös EU:n toimielinten toimenpiteisiin. Oikeudellisen valvonnan osalta EU:n lainsäätäjälle on kuitenkin annettava laaja harkintavaltia. Toimenpide voidaan siis katsoa lainvastaiseksi ainoastaan, jos se on ilmeisen soveltumaton toimivaltaisen toimielimen tavoittelemien päämäärien saavuttamiseen.⁽²⁰⁾

3.1.5 AKTIIVISET JA PASSIIVISET TOIMENPITEET

SEUT 34 artiklaa luonnehditaan usein puolustautumisoikeudeksi, jota voidaan käyttää sellaisia kansallisia toimenpiteitä vastaan, joilla hai-

⁽⁷⁾ Asia C-393/92, *Almelo v. Energiebedrijf Ijsselmij*, tuomio 27.4.1994, Kok. 1994, s. I-1477.

⁽⁸⁾ Asia C-159/94, *komissio v. Ranska*, tuomio 23.9.1997, Kok. 1997, s. I-5815.

⁽⁹⁾ Asia 155/73, *Sacchi*, tuomio 30.4.1974, Kok. 1974, s. 409.

⁽¹⁰⁾ Asia C-97/98, *Jägerskiöld*, tuomio 21.10.1999, Kok. 1999, s. I-7319.

⁽¹¹⁾ Asia 8/74, *Dassonville*, tuomio 11.7.1974, Kok. 1974, s. 837, 5 kohta.

⁽¹²⁾ Asia 78/70, *Deutsche Grammophon v. Metro*, tuomio 8.6.1971, Kok. 1971, s. 487.

⁽¹³⁾ Asia 229/83, *Leclerc ym.*, tuomio 10.1.1985, Kok. 1985, s. 1.

⁽¹⁴⁾ Asia C-320/03, *komissio v. Itävalta*, tuomio 15.11.2005, Kok. 2005, s. I-9871, 65 kohta.

⁽¹⁵⁾ Yhdistetyt asiat C-1/90 ja C-176/90, *Aragonesa de Publicidad Exterior ja Publivia*, tuomio 25.7.1991, Kok. 1991, s. I-4151.

⁽¹⁶⁾ Asia C-434/85, *Allen & Hanburys*, tuomio 3.3.1988, Kok. 1988, s. 1245, 25 kohta; asia C-227/06, *komissio v. Belgia*, tuomio 13.3.2008, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, 37 kohta.

⁽¹⁷⁾ Katso yhdistetyt asiat 266/87 ja 267/87, *The Queen v. Royal Pharmaceutical Society of Great Britain*, tuomio 18.5.1989, Kok. 1989, s. 1295; asia C-292/92, *Hünernmund ym.*, tuomio 15.12.1993, Kok. 1993, s. I-6787.

⁽¹⁸⁾ Katso asia 249/81, *komissio v. Irlanti* (Buy Irish), tuomio 24.11.1982, Kok. 1982, s. 4005; asia C-325/00, *komissio v. Saksa*, tuomio 5.11.2002, Kok. 2002, s. I-9977; asia C-227/06, *komissio v. Belgia*, tuomio 13.3.2008, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁽¹⁹⁾ Asia C-470/03, *A.G.M.-COS.MET*, tuomio 17.4.2007, Kok. 2007, s. I-2749.

⁽²⁰⁾ Yhdistetyt asiat C-154/04 ja C-155/04, *Alliance for Natural Health ym.*, tuomio 12.7.2005, Kok. 2005, s. I-6451, 47 ja 52 kohta.

tataan perusteettomasti rajatylittävää kauppaa. Näin ollen SEUT 34 artiklan rikkominen näyttäisi edellyttävän valtion toimintaa. Tässä merkityksessä SEUT 34 artiklan soveltamisalaan kuuluvat toimenpiteet ovat pääasiassa jäsenvaltioiden lainsäädäntöihin sisältyviä sitovia säännöksiä, mutta myös sellaiset toimenpiteet, joilla ei ole sitovaa vaikutusta, voivat olla vastoin SEUT 34 artiklaa. ⁽²¹⁾ Hallintokäytäntö voi olla kielletty tavaroiden vapaan liikkuvuuden este silloin, kun se täyttää tietyt vakiintuneisuutta ja yleisyyttä koskevat edellytykset. ⁽²²⁾

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 4 artiklan 3 kohdassa (entinen EY 10 artikla) jäsenvaltiot veloitetaan toteuttamaan kaikki toimenpiteet, jotka ovat aiheellisia perussopimuksesta johtuvien veloitteiden täyttämisen ja EU-oikeuden tehokkuuden (*effet utile*) varmistamiseksi. Tämän perusteella SEUT 34 artiklaa voidaan tietyissä olosuhteissa rikkoa myös silloin, kun jäsenvaltio jättää toimimatta, eli tilanteessa, jossa jäsenvaltio pidättyy toteuttamasta toimenpiteitä, jotka olisivat välttämättömiä tavaroiden vapaan liikkuvuuden esteiden poistamiseksi. Este voi aiheutua jopa yksityisten henkilöiden toimista. Asiassa C-265/95 Ranskan katsottiin olevan vastuussa maanviljelijöidensä toimista, joilla nämä pyrkivät rajoittamaan maataloustuotteiden tuontia naapurijäsenvaltioista estämällä näitä tuotteita kuljettavien rekkojen kulun ja/tai tuhoamalla niiden lastit. Kansallinen viranomaisen ei puuttunut näihin toimiin, minkä katsottiin olevan vastoin SEUT 34 artiklaa, sillä jäsenvaltioilla on velvollisuus taata tuotteiden vapaa liikkuvuus alueellaan toteuttamalla kaikki tarvittavat ja asianmukaiset toimenpiteet yksityisten toimista johtuvien rajoitusten estämiseksi. ⁽²³⁾

Lisäksi SEUT 34 artiklasta voi seurata tulosvelvoite. Tätä velvoitetta rikotaan, jos jäsenvaltio ei saavuta tavoitteita siksi, ettei se toteuttanut toimia tai että toteutetut toimet olivat riittämät-

tömiä. Tuomioistuimien katsoi asiassa C-309/02, joka koski Saksassa pakollista kertakäyttöisten juomapakkausten palautusjärjestelmää, että kyseinen palautusjärjestelmä on tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteen mukainen, mikäli kaikki valmistajat ja jälleenmyyjät voivat todella osallistua järjestelmään. Vaikka palautusjärjestelmän perustaminen voidaan jättää yksityisten yritysten tehtäväksi, jäsenvaltio on vastuussa halutun tuloksen saavuttamisesta. ⁽²⁴⁾

3.1.6 EI DE MINIMIS -SÄÄNTÖÄ

Tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskeviin artikloihin ei liity *de minimis*-periaatetta. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallinen toimenpide ei jää SEUT 34–35 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle yksinomaan siitä syystä, että siitä aiheutuva haitta on pientä ja tuotteita on mahdollista pitää kaupan muilla tavoilla. ⁽²⁵⁾ Näin ollen valtion toimenpide voidaan katsoa vaikutukseltaan vastaavaksi kielletyksi toimenpiteeksi, vaikka

- sen taloudellinen merkitys on suhteellisen pieni
- sitä sovelletaan vain pienellä maantieteellisellä osalla valtion aluetta ⁽²⁶⁾
- se vaikuttaa vain muutamiin tuonti-/vientituotteisiin tai talouden toimijoihin.

Joidenkin kansallisten sääntöjen on katsottu jäävän SEUT 34 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle, mikäli rajoittava vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan on liian satunnaista ja välillistä. ⁽²⁷⁾ Tätä ei kuitenkaan tule pitää *de minimis*-sääntönä.

3.1.7 ALUEELLINEN SOVELTAMINEN

Velvollisuus noudattaa SEUT 34 artiklan määräyksiä koskee kaikkia EU:n jäsenvaltioita ja tie-

tyissä tapauksissa myös Euroopassa sijaitsevia alueita, joiden ulkosuhteista jäsenvaltio vastaa, sekä merentakaisia alueita, jotka kuuluvat jäsenvaltion alaisuuteen tai ovat muulla tavoin siihen assosioituneita.

Muutamien muiden maiden ja EU:n jäsenvaltioiden välisessä tavarakaupassa sovelletaan muiden sopimusten määräyksiä SEUT:n määräysten sijasta. Esimerkiksi Islannista, Liechtensteinista ja Norjasta peräisin olevilla tuotteilla on oikeus vapaaseen liikkuvuuteen EU:ssa ETA-sopimuksen 11 artiklan mukaisesti, ja Turkista peräisin olevilla teollisuustuotteilla on oikeus vapaaseen liikkuvuuteen EU:ssa tulliliiton viimeisen vaiheen aloittamista koskevan EY–Turkki-assosiointineuvoston päätöksen N:o 1/95 5–7 artiklan mukaisesti. ⁽²⁸⁾

Tämän oppaan liitteessä B on tarkempi luettelo alueista, joihin SEUT 34 artiklaa sovelletaan.

3.1.8 MÄÄRÄLLISET RAJOITUKSET

Määrälliset rajoitukset määritellään toimenpiteiksi, joiden tuloksena tavaroiden tuonti tai kauttakuljetus kielletään kokonaan tai osittain. ⁽²⁹⁾ Esimerkkejä tällaisista ovat ehdoton kieltä tai kiintiöjärjestelmä ⁽³⁰⁾, jossa sovelletaan määrällisiä rajoituksia, kun tuonnille tai viennille asetetut enimmäismäärät on saavutettu. Tariffikiintiöt eivät kuitenkaan kuulu tähän artiklaan vaan SEUT 30 artiklaan.

Määrällinen rajoitus voi perustua lainsäädäntöön, tai se voi olla vain hallinnollinen käytäntö. Jopa piilokiintiöjärjestelmät kuuluvat siis SEUT 34 artiklan soveltamisalaan.

3.1.9 VAIKUTUKSELTAAN VASTAAVAT TOIMENPITEET

‘Vaikutukseltaan vastaava toimenpide’ on paljon määrällistä rajoitusta laajempi käsite. Vaik-

⁽²¹⁾ Asia 249/81, *komissio v. Irlanti* (Buy Irish), tuomio 24.11.1982, Kok. 1982, s. 4005; asia C-227/06, *komissio v. Belgia*, tuomio 13.3.2008, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁽²²⁾ Asia 21/84, *komissio v. Ranska*, tuomio 9.5.1985, Kok. 1985, s. 1355; asia C-387/99, *komissio v. Saksa*, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-3751, 42 kohta ja kohdassa lainattu oikeuskäytäntö; asia C-88/07, *komissio v. Espanja*, tuomio 5.3.2009, Kok. 2009, s. I-1353.

⁽²³⁾ Asia C-265/95, *komissio v. Ranska*, tuomio 9.12.1997, Kok. 1997, s. I-6959, 31 kohta; katso myös asia C-112/00, *Schmidberger*, tuomio 12.6.2003, Kok. 2003, s. I-5659, 60 kohta, erityisesti mahdollisten perusteiden osalta (sananvapaus ja kokoontumisvapaus).

⁽²⁴⁾ Asia C-309/02, *Radlberger Getränkegesellschaft ja S. Spitz*, tuomio 14.12.2004, Kok. 2004, s. I-11763, 80 kohta.

⁽²⁵⁾ Katso yhdistetyt asiat 177/82 ja 178/82, *Van de Haar*, tuomio 5.4.1984, Kok. 1984, s. 1797; asia 269/83, *komissio v. Ranska*, tuomio 14.3.1985, Kok. 1985, s. 837; asia 103/84, *komissio v. Italia*, tuomio 5.6.1986, Kok. 1986, s. 1759.

⁽²⁶⁾ Asia C-67/97, *Bluhme*, tuomio 3.12.1998, Kok. 1998, s. I-8033.

⁽²⁷⁾ Asia C-69/88, *Krantz*, tuomio 7.3.1990, Kok. 1990, s. I-583; asia C-93/92, *CMC Motorradcenter*, tuomio 13.10.1993, Kok. 1993, s. I-5009; asia C-379/92, *Peralta*, tuomio 14.7.1994, Kok. 1994, s. I-3453; asia C-44/98, *BASF*, tuomio 21.9.1999, Kok. 1999, s. I-6269. Vrt. myös asiassa C-20/03, *Burmanjer ym.*, 26.5.2005 annettu tuomio (Kok. 2005, s. I-4133), jossa tuomioistuimien katsoi, että kyseisillä kansallisilla säännöillä, joiden mukaan aikakauslehtitilausten liikkuva kauppa edellyttää ennakkolupaa, on joka tapauksessa niin vähäinen ja satunnainen vaikutus muista jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden myyntiin, ettei sen voida katsoa olevan omiaan rajoittamaan tai muulla tavoin haittaamaan jäsenvaltioiden välistä kauppaa.

⁽²⁸⁾ EYVL L 35, 13.2.1996, s. 1.

⁽²⁹⁾ Asia 2/73, *Geddo*, tuomio 12.7.1973, Kok. 1973, s. 865.

⁽³⁰⁾ Asia 13/68, *Salgoil*, tuomio 19.12.1968, Kok. 1968, s. 453.

kei määrällisten rajoitusten ja vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden välille ole helppo vetää rajaa, sillä ei ole juurikaan käytännön merkitystä, sillä sääntöjä sovelletaan samalla tavalla sekä määrällisiin rajoituksiin että vaikutukseltaan vastaaviin toimenpiteisiin.

Asiassa *Dassonville* antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin esitti tulkinnan vaikutukseltaan vastaavan toimenpiteen käsitteen merkityksestä ja soveltamisalasta ⁽³¹⁾:

”Määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavina toimenpiteinä pidetään kaikkia kauppaa koskevia jäsenvaltioiden säännöksiä, jotka voivat rajoittaa yhteisön sisäistä kauppaa suoraan tai välillisesti, tosiasiallisesti tai mahdollisesti.”

Tämä määritelmä on vahvistettu tuomioistuimen oikeuskäytännössä pienin eroavuuksin. Käsitettä ”kauppaa koskevat säännöt” ei tavallisesti enää käytetä, sillä *Dassonville*-malli ei todellisuudessa rajoitu kauppaa koskeviin sääntöihin vaan kattaa myös esimerkiksi tekniset määräykset.

Yhteisön siirtymäaikaan muodollisesti sovelletun direktiivin 70/50/ETY ⁽³²⁾ mukaan komissio aikoi ottaa tarkasteltavaksi kotimaisia tavaroita ja tuontitavaroita selvästi eriarvoisesti kohtelevien toimenpiteiden lisäksi toimenpiteet, joita sovelletaan niihin tasavertaisesti. Näin ollen tuomioistuin painotti asiassa *Dassonville* antamassaan tuomiossa, että tärkein seikka, jonka perusteella määritetään, kuuluuko jäsenvaltion toimenpide SEUT 34 artiklan soveltamisalaan, on sen vaikutus (... *jotka voivat rajoittaa [...] suoraan tai välillisesti, tosiasiallisesti tai mahdollisesti...*), ja tällöin toimenpiteen syrjivyyksi ei ole enää ratkaiseva tekijä SEUT 34 artiklan soveltamisessa. Tuomioistuimesta näytti selvältä, että myös muut kuin avoimesti syrjivät

toimenpiteet voivat luoda esteitä jäsenvaltioiden väliselle tavarakaupalle.

Tuomioistuimen antama tuomio asiassa *Cassis de Dijon* ⁽³³⁾ vahvisti näkökannat, jotka oli esitetty aiemmin direktiivissä 70/50/ETY sekä asiassa *Dassonville* annetussa tuomiossa. Tunustamalla, että jäsenvaltioiden kansallisissa oikeussäännöissä voi olla eroja ja että tämä voi haitata tavarakauppaa, tuomioistuin vahvisti, että SEUT 34 artiklaa voidaan soveltaa myös sellaisiin kansallisiin toimenpiteisiin, joita sovelletaan yhtä lailla kotimaisiin tavaroihin ja tuontitavaroihin. Tässä tapauksessa jäsenvaltioilla olisi mahdollisuus tehdä poikkeus vetoamalla SEUT 36 artiklan lisäksi pakottaviin vaatimuksiin. Pakottavien vaatimusten käsite mainittiin ensimmäisen kerran tässä tuomiossa.

Näin ollen voidaan todeta, että SEUT 34 artiklaa sovelletaan tuontitavaroita syrjivien kansallisten toimenpiteiden lisäksi toimenpiteisiin, joita näytetään sovellettavan oikeudellisesti yhtä lailla sekä kotimaisiin tavaroihin että tuontitavaroihin mutta jotka käytännössä rasittavat enemmän tuontia (rasite aiheutuu siitä, että tuontitavaroiden on tosiasiaa täytettävä kahdet säännöt: valmistusjäsenvaltiossa asetetut ja tuontijäsenvaltiossa asetetut). Tällaisista säännöistä puhuttaessa käytetään joskus ilmaisua ”erotuksetta sovellettava” (katso asia *komissio v. Italia*). ⁽³⁴⁾

Näin ollen ja tuomioistuimen asiassa *Dassonville* ja myöhemmin asiassa *Cassis de Dijon* antamien tuomioiden perusteella syrjivyyksi ei ole edellytys sille, että kansallinen toimenpide voi kuulua SEUT 34 artiklan soveltamisalaan.

3.1.10 MYYNTIJÄRJESTELYT

Lähes 20 vuotta ⁽³⁵⁾ asiassa *Dassonville* antamansa tuomion jälkeen unionin tuomioistuin

katsoi tarpeelliseksi rajata käsitteen ’vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet’ soveltamisalaa SEUT 34 artiklassa.

Tuomioistuin totesi asioissa *Keck ja Mithouard* ⁽³⁶⁾ antamassaan tuomiossa: “[k]oska taloudelliset toimijat vetoavat yhtä useammin perustamissopimuksen [34] artiklaan riitauttaakseen kaikki sellaiset sääntelyt, jotka rajoittavat heidän kaupallista vapauttaan, vaikka näiden sääntelyjen kohteena ei olisikaan muista jäsenvaltioista tuotavat tuotteet, unionin tuomioistuin katsoo tarpeelliseksi asiaa koskevan oikeuskäytäntönsä uudelleentarkastelun ja täsmentämisen”. Toisin sanoen oikeuskäytännön uudelleentarkastelun alkuunpanija ja tarkoitus näyttää olleen muun muassa tarve rajoittaa sellaisten tapausten vyöryä, joissa pyritään haastamaan kansallisen hyvinvoinnin peruspilarit ja jäsenvaltioiden sisäiset sosiaaliset oikeussäännöt, joilla ei ole ollut tarkoitus haitata vapaata liikkuvuutta. ⁽³⁷⁾

Asioissa *Keck ja Mithouard* antamassaan tuomiossa tuomioistuin viittasi asiaan *Cassis de Dijon* ja totesi, että “[34] artiklan mukaan kiellettyinä vaikutukseltaan vastaavina toimenpiteinä on pidettävä rajoituksia, jotka aiheutuvat siitä, että [...] tavaroiden on täytettävä [...] lainsäädännössä asetetut edellytykset”. ⁽³⁸⁾ Välittömästi tämän jälkeen tuomioistuin totesi, että “[s]jitä vastoin tähänastisesta oikeuskäytännöstä poiketen on katsottava, että tiettyjä myyntijärjestelyjä rajoittavien tai ne kieltävien kansallisten oikeussääntöjen soveltamisella muista jäsenvaltioista tuotuihin tuotteisiin ei tosiasiallisesti tai mahdollisesti rajoiteta jäsenvaltioiden välistä kauppaa asiassa *Dassonville* annetussa tuomiossa tarkoitettulla tavalla suoraan tai välillisesti”. ⁽³⁹⁾

Lainsäädännössä asetettuja edellytyksiä, jotka tavaroiden on täytettävä, käsitellään siis edelleen asiassa *Cassis de Dijon* annetun tuomion

⁽³¹⁾ Asia 8/74, *Dassonville*, tuomio 11.7.1974, Kok. 1974, s. 837.

⁽³²⁾ Directive 70/50/EEC on the abolition of measures which have an effect equivalent to quantitative restrictions on imports and are not covered by other provisions adopted in pursuance of the EEC Treaty. EYVL L 13, 19.1.1970, s. 29.

⁽³³⁾ Asia 120/78, *Rewe-Zentral* (*Cassis de Dijon*), tuomio 20.2.1979, Kok. 1979, s. 649.

⁽³⁴⁾ Asia C-110/05, *komissio v. Italia*, tuomio 10.2.2009, Kok. 2009, s. I-519, 35 kohta.

⁽³⁵⁾ Asioissa *Keck ja Mithouard* (yhdistetyt asiat C-267/91 ja C-268/91, *Keck ja Mithouard*, tuomio 24.11.1993, Kok. 1993, s. I-6097) esitetyt perustelut ovat ilmeisesti vaikuttaneet jo aiempiin asioihin 155/80, *Oebel*, tuomio 14.7.1981, Kok. 1981, s. 1993; 75/81, *Blesgen*, tuomio 31.3.1982, Kok. 1982, s. 1211; C-23/89, *Quiettlynn*, tuomio 11.7.1990, Kok. 1990, s. I-3059, ja 148/85, *Forest*, tuomio 25.11.1986, Kok. 1986, s. 3449. Vastoin näitä perusteluita katso (asioita *Keck ja Mithouard* aiemmat) yhdistetyt asiat 60/84 ja 61/84, *Cinéthèque*, tuomio 11.7.1985, Kok. 1985, s. 2605, ja C-145/88, *Torfaen*, tuomio 23.11.1989, Kok. 1989, s. 3851 (ensimmäinen sunnuntaiaukioloa koskevaan lainsäädäntöön liittyvä asia). Periaatteen soveltaminen asiaan *Torfaen* oli ilmeisen hankalaa Yhdistyneen kuningaskunnan oikeuskäytännössä: katso esimerkiksi asiat *B&Q plc v. Shrewsbury BC* (CMRL 1990 (3), s. 535) ja *Stoke City Council v. B&Q* (CMRL 1990 (3), s. 31). Asioissa *Keck ja Mithouard* annettua tuomiota edeltävä EY 28 artiklaa koskeva oikeuskäytäntö on luelteltu julkisasiamies Jacobsin asiassa C-412/93, *Leclerc-Siplec*, 24.11.1994 esittämässä ratkaisuehdotuksessa (Kok. 1995, s. I-179, sivulla I-182, 23–33 kohta).

⁽³⁶⁾ Yhdistetyt asiat C-267/91 ja C-268/91, *Keck ja Mithouard*, tuomio 24.11.1993, Kok. 1993, s. I-6097, 14 kohta.

⁽³⁷⁾ Barnard, C., ”Fitting the Remaining Pieces into the Goods and Persons Jigsaw”, *European Law Review* 35, 2001 (s. 50); Schwarze, J., *Europäisches Wirtschaftsrecht*, 2007, 72 kohta.

⁽³⁸⁾ Yhdistetyt asiat C-267/91 ja C-268/91, *Keck ja Mithouard*, tuomio 24.11.1993, Kok. 1993, s. I-6097, 15 kohta.

⁽³⁹⁾ Yhdistetyt asiat C-267/91 ja C-268/91, *Keck ja Mithouard*, tuomio 24.11.1993, Kok. 1993, s. I-6097, 16 kohta.

mukaisesti ja niiden katsotaan näin ollen kuuluvan itsessään SEUT 34 artiklan soveltamisalaan riippumatta siitä, aiheuttavatko ne lisäksi tuotteen alkuperään perustuvaa syrjintää. ⁽⁴⁰⁾ Sitä vastoin myyntijärjestelyt kuuluvat SEUT 34 artiklan soveltamisalaan vain sillä edellytyksellä, että rikkomisesta kanteleva osapuoli voi osoittaa, että järjestelyissä syrjitään tuotteita alkuperän perusteella joko oikeudellisesti tai tosiasiallisesti. Syrjintä on oikeudellista, kun toimenpide on ilmeisen syrjivä. ⁽⁴¹⁾ Tosiasiallinen syrjintä on kuitenkin monitahoisempaa.

On suhteessa helpompaa selvittää, minkä tyyppiset toimenpiteet koskevat tuotteiden ominaisuuksia kuin minkä tyyppiset toimenpiteet ovat myyntijärjestelyjä. Tuotteen ominaisuuksia koskevat toimenpiteet voivat olla esimerkiksi muotoa, kokoa, painoa, koostumusta, ulkoasua, tunnistamista tai esillepanoa koskevat toimenpiteet. Joissakin tapauksissa jotkin toimenpiteet eivät vaikuta ensi silmäyksellä koskevan tuotteen ominaisuuksia, mutta tuomioistuin on kuitenkin todennut niiden koskevan. ⁽⁴²⁾

Asiassa *Canal Satélite Digital* ⁽⁴³⁾ tuomioistuimelta kysyttiin, rikottiinko SEUT 34 artiklaa kyseessä olevalla rekisteröintimenettelyllä, jossa veloitettiin ilmoittamaan viralliseen rekisteriin sekä palveluntarjoajat että niiden tuotteet. Rekisteröinti edellytti, että tarjoaja ilmoittaisi sitoutuvansa noudattamaan teknisiä eritelmiä ja saisi kansallisen viranomaisen ennakkolta antaman lausunnon tai teknisen kertomuksen ja ennakkolta annetun hallinnollisen hyväksynnän, jossa vahvistetaan, että teknisiä standardeja ja muita edellytyksiä noudatetaan. Tuomioistuin totesi, että nämä edellytykset rikkoivat SEUT 34 artiklaa. Sen mukaan edellä mainittua edellytystä ei voitu katsoa myyntijär-

jestelyksi, koska kysymyksessä olevat tuotteet oli saatettava vastaamaan kansallisia sääntöjä.

Tuomioistuin totesi asioissa *Alfa Vita Vassilopoulos ja Carrefour-Marinopoulos* ⁽⁴⁴⁾ ja *komissio vastaan Kreikka* ⁽⁴⁵⁾ antamissaan tuomioissa, että kansallinen lainsäädäntö, jossa "bake-off"-tuotteiden myyntiin sovelletaan samoja vaatimuksia kuin perinteisen leivän ja perinteisten leipomatuotteiden täydelliseen valmistus- ja kaupantämisprosessiin, on ristiriidassa SEUT 34 artiklan kanssa. Tuomioistuin päätyi tähän tulokseen sillä perusteella, että kansallisen lainsäädännön säännöksistä ilmenee selvästi, että sen tavoitteena on leipomatuotteiden – myös "bake-off"-tuotteiden – valmistusolosuhteiden säätely. ⁽⁴⁶⁾ "Bake-off"-tuotteiden keskeinen ominaisuus on se, että ne toimitetaan myyntipisteisiin tärkeiden valmistusvaiheiden suorittamisen jälkeen. Näin ollen vaatimuksissa, joissa edellytetään jauhoavarastoa, leivontahuonetta ja kiinteän polttoaineen säilytyspaikkaa, ei oteta huomioon näiden tuotteiden erityisyyttä, ja se aiheuttaa lisäkustannuksia. Tuomioistuin totesi, että kyseinen lainsäädäntö on näin ollen maahantuonnin este, jota ei voida pitää myyntijärjestelyn vahvistamisena. Tuomioistuin näyttääkin myötäilevän julkisasiamiehen kantaa, jonka mukaan säännöt, joissa asetetaan valmistusvaiheeseen liittyviä edellytyksiä, koskevat tavaroiden luontaisia ominaisuuksia. ⁽⁴⁷⁾

Toinen unionin tuomioistuimen tuomio, joka voitaisiin mainita tässä yhteydessä, annettiin muutama vuosi sitten viihdepelilaitteita koskevassa asiassa *komissio vastaan Kreikka*. ⁽⁴⁸⁾ Asia koski Kreikan lainsäädäntöä, jossa kiellettiin kaikkien sähköisten, elektronisten ja sähkömekaanisten pelien, mukaan lukien teknisten ajanvietepelien ja kaikkien tietokonepelien,

asentaminen ja käyttö kaikilla muilla julkisilla tai yksityisillä paikoilla kuin kasinoissa. Tuomioistuin totesi Kreikan lainsäädännön olevan vastoin SEUT 34 artiklaa. Tuomioistuin lisäsi vielä, että asia on näin, vaikka asianomaisella lailla ei kielletä kyseessä olevien tavaroiden tuontia tai markkinoille saattamista. ⁽⁴⁹⁾ Tuomioistuin huomautti, että lain voimaantulosta lukien muista jäsenvaltioista peräisin olevien tällaisten pelien tuontimäärät olivat vähentyneet. Lisäksi tuomioistuin totesi vielä, että pelikoneiden maahantuonti oli tosiasiaa lakannut lainsäädännön kiellon käyttöönottamisesta alkaen. Tämä tuomioistuimen viimeinen toteamus voi olla määräävä tekijä sen suhteen, miksi toimenpiteen katsottiin kuuluvan SEUT 34 artiklan soveltamisalaan.

Unionin tuomioistuin laskee myyntijärjestelyjen luetteloon myynnin menettelytapoja ja tuotteiden markkinointitapoja koskevat toimenpiteet ⁽⁵⁰⁾, tavaroiden myyntiaikaan liittyvät toimenpiteet ⁽⁵¹⁾, tavaroiden myyntipaikkaan liittyvät toimenpiteet tai tavaroiden myyjää koskevat rajoitukset ⁽⁵²⁾ sekä hinnanvalvontaan liittyvät toimenpiteet ⁽⁵³⁾.

Lisäksi tietyt menettelyt/velvoitteet, jotka eivät liity tuotteeseen tai sen pakkaukseen, voidaan katsoa myyntijärjestelyiksi, kuten käy ilmi asiassa *Sapod Audic vastaan Eco-Emballages* annetusta tuomiosta. ⁽⁵⁴⁾ Asiassa *Sapod Audic* oli kyseessä kansallinen toimenpide, jonka mukaan jokaisen tuottajan tai maahantuojan on osallistuttava kaikista pakkauksjätteistään huolehtimiseen tai huolehdittava niistä. Tuomioistuin tutki toimenpiteen yhdenmukaisuutta SEUT 34 artiklan kanssa tilanteessa, jossa sillä asetettiin vain "yleinen velvoite yksilöidä pakkaukset, joista huolehtii niistä huolehtimiseen hyväksytty yri-

⁽⁴⁰⁾ Oliver, P., *Free Movement of Goods in the European Community*, 2003, s. 124.

⁽⁴¹⁾ Oliver, P., *Free Movement of Goods in the European Community*, 2003, s. 127. Asia C-320/93, *Lucien Ortscheit v. Eurim-Pharm* (tuomio 10.11.1994, Kok. 1994, s. I-5243), oli ilmeisesti tällainen tapaus.

⁽⁴²⁾ Katso esimerkiksi asia C-470/93, *Mars*, tuomio 6.7.1995, Kok. 1995, s. I-1923, ja asia C-368/95, *Familiapress*, tuomio 26.6.1997, Kok. 1997, s. I-3689, 11 kohta.

⁽⁴³⁾ Asia C-390/99, *Canal Satélite Digital*, tuomio 22.1.2002, Kok. 2002, s. I-607, 29 kohta; katso myös asia C-389/96, *Aher-Waggon*, tuomio 14.7.1998, Kok. 1998, s. I-4473, 18 kohta.

⁽⁴⁴⁾ Yhdistetyt asiat C-158/04 ja C-159/04, *Alfa Vita Vassilopoulos ja Carrefour-Marinopoulos*, tuomio 14.9.2006, Kok. 2006, s. I-8135.

⁽⁴⁵⁾ Asia C-82/05, *komissio v. Kreikka*, tuomio 14.9.2006, ei julkaistu oikeustapauskoelmassa.

⁽⁴⁶⁾ Yhdistetyt asiat C-158/04 ja C-159/04, *Alfa Vita Vassilopoulos ja Carrefour-Marinopoulos*, tuomio 14.9.2006, Kok. 2006, s. I-8135, 18 kohta.

⁽⁴⁷⁾ Julkisasiamies Poiarés Maduron lausunto 16 kohdassa.

⁽⁴⁸⁾ Asia C-65/05, *komissio v. Kreikka*, tuomio 26.10.2006, Kok. 2006, s. I-10341.

⁽⁴⁹⁾ Asia C-65/05, *komissio v. Kreikka*, tuomio 26.10.2006, Kok. 2006, s. I-10341, 28 kohta.

⁽⁵⁰⁾ Katso asia C-412/93, *Leclerc-Siplec*, tuomio 9.2.1995, Kok. 1995, s. I-179, 22 kohta, ja asia C-6/98, *ARD*, tuomio 28.10.1999, Kok. 1999, s. I-7599, 46 kohta.

⁽⁵¹⁾ Katso yhdistetyt asiat C-401/92 ja C-402/92, *Tankstation 't Heukske ja Boermans*, tuomio 2.6.1994, Kok. 1994, s. I-2199, 14 kohta; yhdistetyt asiat C-69/93 ja C-258/93, *Punto Casa ja PPV*, tuomio 2.6.1994, Kok. 1994, s. I-2355, ja yhdistetyt asiat C-418/93–C-421/93, C-460/93–C-462/93, C-464/93, C-9/94–C-11/94, C-14/94, C-15/94, C-23/94, C-24/94 ja C-332/94, *Semeraro Casa Uno ym.*, tuomio 20.6.1996, Kok. 1996, s. I-2975, 9–11, 14, 15, 23 ja 24 kohta.

⁽⁵²⁾ Katso asia C-391/92, *komissio v. Kreikka*, tuomio 29.6.1995, Kok. 1995, s. I-1621, 15 kohta; yhdistetyt asiat C-69/93 ja C-258/93, *Punto Casa ja PPV*, tuomio 2.6.1994, Kok. 1994, s. I-2355.

⁽⁵³⁾ Katso asia C-63/94, *Belgacom*, tuomio 11.8.1995, Kok. 1995, s. I-2467.

⁽⁵⁴⁾ Asia C-159/00, *Sapod Audic*, 6.6.2002, Kok. 2002, s. I-5031.

tys”.⁽⁵⁵⁾ Tämän tulkinnan perusteella tuomioistuinin totesi, että ”säännöksen sisältämä velvoite ei sellaisenaan viittaa tuotteeseen tai sen pakkaukseen eikä näin ollen itsessään liity muun muassa tavaroiden merkintöjä tai pakkausta koskeviin edellytyksiin”.⁽⁵⁶⁾ Tuomioistuin tulikin siihen tulokseen, että säännöstä voidaan pitää myyntijärjestelynä.

Mainonnan rajoittamista koskevat toimenpiteet ovat hieman mutkikkaampia. Sekä julkisasiamiehet⁽⁵⁷⁾ että unionin tuomioistuin⁽⁵⁸⁾ ovat tunnustaneet, että mainonnalla on tärkeä merkitys, jotta yhden jäsenvaltion tuote pääsee toisen jäsenvaltion uusille markkinoille. Asioissa *Keck ja Mithouard* antamansa tuomion jälkeen tuomioistuin on pitänyt mainonnan rajoituksia myyntijärjestelyinä.⁽⁵⁹⁾ On mielenkiintoista panna merkille, että jossain tapauksissa tuomioistuin näyttää yhdistävän mainontaa koskevan rajoituksen laajuuden syrjintään. Tarkemmin sanottuna se on todennut, että ”tietyn tuotteen ominaisuuksien mainontaa koskeva ehdoton kieltö”⁽⁶⁰⁾ on omiaan rajoittamaan muusta jäsenvaltiosta peräisin olevien tuotteiden pääsyä markkinoille enemmän kuin kuluttajille tutumpien kotimaisten tuotteiden markkinoille pääsyä.⁽⁶¹⁾

Yhteenvedona voidaan todeta, että tuomioistuimen näkemyksen mukaan myyntijärjestelyjä ovat toimenpiteet, jotka liittyvät pikemminkin tavaran markkinointiin kuin tavaran ominaisuuksiin.⁽⁶²⁾ Tuomioistuimen on pitänyt kuitenkin tarkentaa asioissa *Keck ja Mithouard* antamassaan tuomiossa vahvistettua pelkistettyä jaottelua.⁽⁶³⁾ Näin ollen joitakin sääntöjä, jotka vaikuttavat liittyvän myyntijärjestelyihin,

käsitelläänkin tuotteisiin liittyvinä sääntöinä. Sitä vastoin tuotteiden pakkaamista koskevat säännöt, jotka vaikuttavat kuuluvan asioissa *Keck ja Mithouard* annetun tuomion nojalla *prima facie* -tuotteita koskeviin sääntöihin, onkin luokiteltu tapauksen erityispiirteiden tarkastelun jälkeen myyntijärjestelyiksi.⁽⁶⁴⁾ Nämä ratkaisut osoittavat, että tuomioistuin on omaksunut tällä alalla jokseenkin pragmaattisen lähestymistavan.

Asiassa *komissio vastaan Italia*⁽⁶⁵⁾ tuomioistuin korosti, että SEUT 34 artiklaa koskevassa oikeuskäytännössä heijastuu seuraavien kolmen periaatteen noudattaminen: a) syrjintäkiellon periaate, b) vastavuoroiseen tunnustamisen periaate ja c) velvollisuus varmistaa yhteisön tuotteille vapaa pääsy kansallisille markkinoille. Tuomion 35 kohdassa se viittasi asiassa *Cassis de Dijon* esitettyyn klassiseen perusteluun ja kohdassa 36 vastaavasti asioissa *Keck ja Mithouard* esitettyyn perusteluun. Tuomioistuin totesi 37 kohdassa seuraavaa: ”[SEUT 34] artiklassa tarkoitettuina tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavina toimenpiteinä on näin ollen pidettävä sellaisia jäsenvaltion toteuttamia toimenpiteitä, joilla on tarkoituksena kohdella epäedullisemmin toisista jäsenvaltioista tuotavia tuotteita, ja toimenpiteitä, joilla on tällainen vaikutus, sekä tämän tuomion 35 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä. *Saman käsitteen alaan kuuluvat myös kaikki muut toimenpiteet, joilla rajoitetaan muista jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden pääsyä jäsenvaltion markkinoille*” (kursiivi lisätty). Tulevaisuus näyttää, laajentaako tämä tuomio SEUT 34 artiklan soveltamisalaa, ja jos laajentaa, missä olosuhteissa näin tapahtuu.

3.1.11 KÄYTTÖRAJOITUKSET

Tuomioistuimen oikeuskäytännössä on korostunut yksi rajoitusten ryhmä: käyttörajoitukset. Tällaiset rajoitukset ovat tyypillisesti kansallisia oikeussääntöjä, joilla sallitaan tuotteen myynti mutta rajoitetaan sen käyttöä jossain määrin.

Tällaisia vaatimuksia voivat olla rajoitukset, jotka liittyvät käyttötarkoitukseen tai käyttömenetelmään, käyttötilanteeseen tai -ajankohtaan, käytön laajuuteen tai käytön tyyppiin. Tällaiset käyttövaatimukset voivat joissain olosuhteissa olla vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä.

Tässä yhteydessä voitaisiin ottaa esille kolme melko tuoretta tapausta. Ensinnäkin asiassa *komissio vastaan Portugali*⁽⁶⁶⁾ komissio nosti kanteen Portugalia vastaan, koska sen lainsäädännössä kielletään värillisten kalvojen kiinnittäminen ajoneuvojen ikkunoihin. Komission mukaan kieltö rikki SEUT 34 artiklaa eikä sitä voida perustella SEUT 36 artiklan nojalla. Komissio väitti, että mahdolliset asianomaiset eli kauppiat tai yksityiset oikeussubjektit eivät osta tällaisia kalvoja, koska ne tietävät, että ne eivät voi kiinnittää niitä ajoneuvojen ikkunoihin.⁽⁶⁷⁾ Tuomioistuin näyttää hyväksyneen tämän argumentin. Se totesi, että ”... mahdollisilla asianomaisilla eli kauppiailta tai yksityisillä oikeussubjekteilla ei käytännössä ole minkäänlaista intressiä ostaa tällaisia kalvoja, koska ne tietävät, että ne eivät saa kiinnittää niitä ajoneuvojen tuulilasiin ja matkustajien istuinten kohdilla oleviin ikkunoihin”.⁽⁶⁸⁾ Tuomioistuin tuli siihen johtopäätökseen, että Portugali oli laiminlyönyt SEUT 34 artiklan mukaiset velvollisuutensa.

⁽⁵⁵⁾ Asia C-159/00, *Sapod Audic*, 6.6.2002, Kok. 2002, s. I-5031, 71 kohta (kursiivi lisätty). Jos toimenpiteen tulkittaisiin sisältävän merkitsemistä tai selostetta koskevan velvoitteen, katsottaisiin se direktiivissä [98/34/EY] tarkoitetuksi tekniseksi määräykseksi. Tässä tapauksessa yksityinen voi vedota siihen, että kansallista säännöstä koskeva ilmoitus on laiminlyöty. Tällöin kansallisen tuomioistuimen on kieltäydyttävä soveltamasta kyseistä säännöstä.

⁽⁵⁶⁾ Asia C-159/00, *Sapod Audic*, 6.6.2002, Kok. 2002, s. I-5031, 72 kohta.

⁽⁵⁷⁾ Katso esimerkiksi julkisasiamies Jacobsin asiassa C-412/93, *Leclerc-Siplec*, 24.11.1994 esittämä ratkaisuehdotus (Kok. 1995, s. I-179, sivulla I-182) ja julkisasiamies Geelhoedin asiassa C-239/02, *Douwe Egberts*, 11.12.2003 esittämä ratkaisuehdotus (Kok. 2004, s. I-7007, sivulla I-7010).

⁽⁵⁸⁾ Katso esimerkiksi yhdistetyt asiat C-34/95 ja C-36/95, *De Agostini ja TV-Shop*, tuomio 8.7.1997, Kok. 1997, s. I-3843.

⁽⁵⁹⁾ Vrt. asia C-412/93, *Leclerc-Siplec*, tuomio 9.2.1995, Kok. 1995, s. I-179; yhdistetyt asiat C-34/95–C-36/95, *De Agostini ja TV-Shop*, tuomio 8.7.1997, Kok. 1997, s. I-3843; asia C-405/98, *Gourmet International Products*, tuomio 8.3.2001, Kok. 2001, s. I-1795; asia C-292/92, *Hünernmund ym.*, tuomio 15.12.1993, Kok. 1993, s. I-6787.

⁽⁶⁰⁾ Asia C-239/02, *Douwe Egberts*, tuomio 15.7.2004, Kok. 2004, s. I-7007, 53 kohta.

⁽⁶¹⁾ Kotimaisten talouden toimijoiden ja muiden jäsenvaltioiden talouden toimijoiden välisessä syrjinnässä katso asia C-322/01, *Deutscher Apothekerverband*, tuomio 11.12.2003, Kok. 2003, s. I-14887, 74 kohta, ja asia C-254/98, *TK-Heimdienst*, tuomio 13.1.2000, Kok. 2000, s. I-151, 26 kohta. Katso myös yhdistetyt asiat 87/85 ja 88/85, *Legia ja Gyselinx*, tuomio 27.5.1986, Kok. 1986, s. 1707, 15 kohta, ja asia C-189/95, *Franzén*, tuomio 23.10.1997, Kok. 1997, s. I-5909, 71 kohta.

⁽⁶²⁾ Katso asia C-71/02, *Kamer*, tuomio 25.3.2004, Kok. 2004, s. I-3025 (viittausten kieltäminen siihen, että tavara on peräisin konkurssipesästä); asia C-441/04, *A-Punkt Schmuckhandel*, tuomio 23.2.2006, Kok. 2006, s. I-2093 (kotimyyntiolosuhteet), ja vastaavat perustelut asiassa C-20/03, *Burmanjer ym.*, tuomio 26.5.2005, Kok. 2005, s. I-4133.

⁽⁶³⁾ Julkisasiamiehen yhdistetyissä asioissa C-158/04 ja C-159/04, *Alfa Vita Vassilopoulos ja Carrefour-Marinopoulos*, 30.3.2006 esittämä ratkaisuehdotus, Kok. 2006, s. I-8135, 27–29 kohta.

⁽⁶⁴⁾ Asia C-416/00, *Morellato*, tuomio 18.9.2003, Kok. 2003, s. I-9343, 36 kohta. (Julkisasiamies Póiares Maduro totesi, että ilmeisesti tuotteen mukauttamista koskeva vaatimus asetettiin vasta tuotteen myyntiin saattamisen viimeisessä vaiheessa. Näin ollen se ei vaikuttanut tuontituotteen pääsyyn kansallisille markkinoille.)

⁽⁶⁵⁾ Asia C-110/05, *komissio v. Italia*, Kok. 2009, s. I-519.

⁽⁶⁶⁾ Asia C-265/06, *komissio v. Portugali*, Kok. 2008, s. I-2245.

⁽⁶⁷⁾ 15 kohta.

⁽⁶⁸⁾ 33 kohta.

Toiseksi asiassa *komissio vastaan Italia* ⁽⁶⁹⁾ komissio katsoi, että Italia laiminlyö SEUT 34 artiklan mukaiset velvoitteensa pitäessään yllä sääntöjä, joilla kielletään perävaunun vetäminen moottoripyörän perässä. Tuomioistuimien katsoi, että erityisesti moottoripyöriä varten suunniteltujen perävaunujen tapauksessa mahdollisuudet käyttää perävaunuja muutoin kuin yhdessä moottoripyörän kanssa ovat hyvin vähäiset. ⁽⁷⁰⁾ Kuluttajilla, jotka tietävät, etteivät he saa käyttää moottoripyörässään erityisesti tätä ajoneuvotyyppiä varten suunniteltua perävaunua, ei näet käytännössä ole mitään intressiä ostaa tällaista perävaunua. Kyseinen kielto katsottiin SEUT 34 artiklan vastaiseksi. Tuomioistuimien kuitenkin totesi tässä nimenomaisessa tapauksessa, että toimenpidettä on pidettävä perusteltuna liikenneturvallisuuden suojeluun liittyvistä pakottavista syistä.

Kolmanneksi asiassa C-142/05 ⁽⁷¹⁾, *Mickelsson ja Roos*, oli kyseessä ennakkoratkaisupyyntö, jossa kysyttiin, rikotaanko Ruotsin vesiskootteriasetuksella SEUT 34 ja SEUT 36 artiklaa. Ruotsin asetuksella kiellettiin vesiskootterien käyttö yleisten kulkuväylien ulkopuolella sekä sellaisten vesien ulkopuolella, joilla lääninhalitus on antanut luvan vesiskoottereiden käyttöön, ja säädettiin kiellon rikkominen sakolla rangaistavaksi. Aluksi tuomioistuimien toisti asian C-110/05 (*komissio v. Italia*, 37 kohta) yhteydessä mainitut kolme tapausta. Silloin kun vesialueiden ja kulkuväylien määrittämisestä koskevat kansalliset säännöt johtavat siihen, että vesiskootterien käyttäjiä estetään käyttämästä kyseisiä tuotteita niille ominaisella tavalla tai niiden käyttöä rajoitetaan voimakkaasti, tällaiset säännöt muodostavat esteen näiden tuotteiden pääsyyllä kyseessä oleville kansallisille markkinoille, ja ne merkitsevät näin ollen määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavaa toimenpidettä. Tuomioistuimien totesi, että pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan vesiskoottereilla liikkumista varten ei ollut määritetty mitään aluetta, joten vesiskoottereiden käyttö oli sallittua ainoastaan yleisillä kulkuväylillä. Tuomioistuimien totesi, että pääasian syytetyt ja komissio väittivät kuitenkin, että kyseiset väylät oli tarkoitettu kaupalliselle raskaalle liikenteelle, minkä johdosta vesiskoottereiden

käyttö oli vaarallista, ja että suurin osa Ruotsin vesialueista sijaitsee mainittujen väylien ulkopuolella. ⁽⁷²⁾ Tuloksena voisi siten väittää, että kyseisellä kielolla käytännössä estettiin markkinoille pääsy. Tuomioistuimien totesi kuitenkin 39 kohdassa, että [p]ääasiassa kyseessä olevan kaltaista lainsäädäntöä voidaan lähtökohtaisesti pitää oikeasuhteisena sillä edellytyksellä, että ensinnäkin toimivaltaiset kansalliset viranomaiset ovat velvollisia toteuttamaan tällaiset täytäntöönpanotoimet, kyseiset viranomaiset ovat tosiasiallisesti käyttäneet niille tältä osin annettua toimivaltaa ja määrittäneet alueet, jotka täyttävät kansallisessa asetuksessa säädettyt edellytykset, ja lopuksi tällaiset toimet on toteutettu kohtuullisessa ajassa kyseisen asetuksen antamisen jälkeen.” ⁽⁷³⁾ Seuraavassa, 40 kohdassa tuomioistuimien totesi, että kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö voi olla perusteltavissa ympäristönsuojelua koskevalla tavoitteella, jos edellä mainitut edellytykset täyttyvät. Tuomioistuimien osoitti näin ollen, että kyseessä olevien säännösten luonne on perusteltavissa, mikäli edellä mainitut edellytykset täyttyvät.

3.2 Vastavuoroisen tunnustamisen periaate

Tekniset esteet haittaavat edelleen melko yleisesti tavaroiden vapaata liikkuvuutta EU:ssa. Teknisiä esteitä ilmenee kansallisten viranomaisten soveltaessa kansallisia sääntöjä, joissa asetetaan muissa jäsenvaltioissa laillisesti valmistetuille tai kaupan pidetyille tuotteille vaatimuksia (jotka koskevat esimerkiksi nimitystä, muotoa, kokoa, painoa, koostumusta, ulkoasua, merkintöjä tai pakkausta). Jos näillä säännöillä ei panna täytäntöön EU:n johdettua lainsäädäntöä, ne ovat teknisiä esteitä, joihin sovelletaan SEUT 34 ja SEUT 36 artiklaa. Asia on näin, vaikka sääntöjä sovellettaisiin erotuksetta kaikkiin tuotteisiin.

”Vastavuoroisen tunnustamisen periaateen” ⁽⁷⁴⁾ mukaisesti sisämarkkinoilla on edelleen voimassa erilaisia kansallisia teknisiä sääntöjä. Periaate tarkoittaa sitä, että koko EU:n alueella sovellettavien erilaisten kan-

sallisten sääntöjen välisistä teknisistä eroista huolimatta määräjäsenvaltio ei voi kieltää sellaisten tuotteiden myyntiä alueellaan, joita ei ole yhdenmukaistettu EU:ssa ja joita pidetään laillisesti kaupan jossain toisessa jäsenvaltiossa, vaikka tuotteet olisi valmistettu muunlaisten teknisten ja laatua koskevien sääntöjen mukaan, kuin mitä kotimaisilta tuotteilta edellytetään. Ainoa poikkeus tähän periaateeseen ovat rajoitukset, jotka ovat oikeasuhteisia tavoitteisiin nähden ja jotka voidaan perustella SEUT 36 artiklassa luetelluilla syillä (julkisen moraalin tai yleisen turvallisuuden taikka ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden suojeleminen jne.) tai tuomioistuimen oikeuskäytännössä tunnustetuilla yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä.

Näin ollen vastavuoroisen tunnustamisen periaate on yhdenmukaistamattomalla alueella sekä sääntö että poikkeus:

- Yleissääntö, jonka mukaan vaikka määräjäsenvaltiossa olisi voimassa jokin kansallinen tekninen sääntö, toisessa jäsenvaltiossa laillisesti valmistetut tai kaupan pidetyt tuotteet nauttivat SEUT:ssa taattua perusoikeutta vapaaseen liikkuvuuteen.
- Poikkeus, jonka mukaan toisessa jäsenvaltiossa laillisesti valmistetut tai kaupan pidetyt tuotteet eivät nauti tätä oikeutta, jos määräjäsenvaltio voi osoittaa, että on oleellisen tärkeää asettaa kyseiselle tuotteelle omia teknisiä sääntöjä SEUT 36 artiklassa luetelluista tai tuomioistuimen oikeuskäytännön pakottaviin vaatimuksiin perustuvista syistä siten, että ne ovat suhteellisuusperiaatteen mukaisia.

Viime aikoihin asti vastavuoroisuuden periaatteen täytäntöönpanon suurin ongelma on eittämättä ollut todistustaakkaa koskevan yleisen oikeusvarmuuden puute. EU:ssa annettiinkin asetus (EY) N:o 764/2008 tiettyjen kansallisten teknisten määräysten soveltamista toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyihin tuotteisiin koskevista menettelyistä sekä päätöksen N:o 3052/95/EY kumoamisesta. ⁽⁷⁵⁾

⁽⁶⁹⁾ Asia C-110/05, *komissio v. Italia*, Kok. 2009, s. I-519.

⁽⁷⁰⁾ Asia C-110/05, *komissio v. Italia*, Kok. 2009, s. I-519, 51 ja 55 kohta.

⁽⁷¹⁾ Asia C-142/05, *Mickelsson ja Roos*, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁽⁷²⁾ 25 kohta.

⁽⁷³⁾ 39 kohta.

⁽⁷⁴⁾ Periaate, joka perustuu tuomioistuimen asiassa *Cassis de Dijon* 20. helmikuuta 1979 antamaan kuuluisaan tuomioon (asia 120/78, *Rewe-Zentral*, tuomio 20.2.1979, Kok. 1979, s. 649) ja josta tuli uuden kehityssuunnan perusta tavaroiden sisämarkkinoilla. Vaikka sitä ei aluksi mainittu nimenomaisesti unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, se tunnustetaan nyt täysimääräisesti (katso esimerkiksi asia C-110/05, *komissio v. Italia*, tuomio 10.2.2009, Kok. 2009, s. I-519, 34 kohta).

⁽⁷⁵⁾ EUVL L 218, 13.8.2008, s. 21. Tarkempia tietoja asiasta löytyy tämän oppaan 8.3 kohdasta.

3.3 Tyypilliset kaupan esteet

Kaupan esteitä on hyvin monenlaisia. Joskus ne ovat hyvin yksioikoisia toimenpiteitä, jotka on kohdennettu nimenomaisesti tuontiin tai joilla sallitaan kotimaisten tavaroiden etuuskohtelu. Joskus ne ovat odottamaton sivuseuraus yleisistä poliittisista päätöksistä. Viime vuosikymmeninä oikeuskäytännössä ja rikkomusmenettelyyn liittyvässä SEUT 34–36 artiklan käytännön soveltamisessa on ilmennyt tyypillisiä esteitä, joista muutamia luetellaan seuraavassa.

3.3.1 TUONTITAPAHTUMAAN (TUONTILUVAT, TARKASTUKSET JA VALVONTA) LIITTYVÄT KANSALLISET SÄÄNNÖKSET

Kansalliset toimenpiteet, jotka liittyvät suoraan tuotteiden tuontiin toisesta jäsenvaltiosta, hankaloittavat tuontia, ja ne katsotaan näin ollen säännönmukaisesti SEUT 34 artiklan vastaisiksi vaikutukseltaan vastaaviksi toimenpiteiksi. Velvollisuus hankkia tuontilupa ennen tuotteiden tuontia on selkeä esimerkki tällaisesta. Koska muodolliset menettelyt voivat aiheuttaa viivästyksiä, tällainen velvollisuus rikkoo SEUT 34 artiklaa, vaikka luvat myönnetään automaattisesti eivätkä asianomaiset jäsenvaltiot ilmoita varaavansa oikeutta evätä lupa. ⁽⁷⁶⁾

Tarkastukset ja valvonta – eläinlääkinnälliset tarkastukset, puhtaustarkastukset, kasvien terveystarkastukset ja muut tarkastukset, myös tuotavien (ja vietävien) tavaroiden tullitarkastukset – katsotaan 34 ja 35 artiklassa tarkoitetuiksi vaikutukseltaan vastaaviksi toimenpiteiksi. ⁽⁷⁷⁾ Tällaisten tarkastusten vuoksi tuonnista tai viennistä tulee hankalampaa ja kalliimpaa, sillä tarkastukset aiheuttavat väistämättä viivästyksiä ja mahdollisia kuljetuksen lisäkustannuksia.

Kun sisämarkkinat toteutuivat 1. tammikuuta 1993, tavarakuljetusten toistuvat rajatarkastukset siirtyivät historiaan. Nykyisin jäsenvaltiot eivät suorita tarkastuksia rajoillaan, elleivät tarkastukset kuulu yleiseen valvontajärjestelmään, jota sovelletaan vastaavasti kansallisen

alueen sisällä, ja/tai ellei tarkastuksia tehdä satunnaisina pistokokeina. Jos tällaiset tarkastukset – huolimatta siitä, missä ne tehdään – ovat kuitenkin tuontituotteiden järjestelmällisiä tarkastuksia, ne katsotaan edelleen vaikutukseltaan vastaaviksi toimenpiteiksi ⁽⁷⁸⁾, jotka voivat olla perusteltuja vain poikkeustapauksessa, mikäli tiukat edellytykset täyttyvät.

3.3.2 VELVOLLISUUS NIMETÄ EDUSTAJA TUONTIJÄSENVALTIOON TAI HANKKIA SIELTÄ VARASTOTILAT

Tuomioistuimen mukaan tuojan velvollisuus perustaa toimipiste määräjäsenvaltioon on suoraan vastoin tavaroiden vapaata liikkuvuutta sisämarkkinoilla. Tuomioistuin totesi itse asiassa, että toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneiden yritysten pakottaminen vastaamaan kustannuksista, jotka aiheutuvat edustajan sijoittamisesta tuontijäsenvaltioon, hankaloittaa joidenkin yritysten, etenkin pienten ja keski suurten yritysten, pääsyä kyseisen jäsenvaltion markkinoille tai tekee siitä jopa mahdotonta. ⁽⁷⁹⁾ Velvollisuus nimetä edustaja tai asiamies tuontijäsenvaltioon tai hankkia sieltä sivutoimipaikka, toimisto tai varastotilat on samoin yleensä vastoin SEUT 34 artiklaa.

Jotkin jäsenvaltiot ovat yrittäneet perustella näitä vaatimuksia väittämällä niiden olevan välttämättömiä, jotta varmistetaan yleistä etua – joskus myös rikosoikeudellista vastuuta – koskevien kansallisten säännösten asianmukainen täytäntöönpano. Tuomioistuin ei ole hyväksynyt tällaista väitettä. Vaikka jokaisella jäsenvaltiolla on oikeus toteuttaa alueellaan asianmukaiset toimenpiteet yleisen järjestyksen suojelemiseksi, sen mukaan toimenpiteet ovat perusteltuja vain, jos osoitetaan, että ne ovat välttämättömiä yleistä etua koskevien oikeutettujen perusteiden toteuttamiseksi eikä tällaista suojaa voida taata muilla keinoilla, jotka rajoittavat vähemmän tavaroiden vapaata liikkuvuutta. ⁽⁸⁰⁾ Näin ollen tuomioistuin totesi, että "[v]aikka rikosoikeudellisilla rangaistuksilla saattaa olla pelotevaikutus rangaistavan käytöksen suhteen, vaikutusta ei voida taata eikä sitä missään tapauksessa vahvisteta [...] yksinomaan

sillä, että jäsenvaltion alueella on henkilö, joka voi edustaa valmistajaa laillisesti". ⁽⁸¹⁾ Tämän vuoksi todettiin, että vaatimus, jonka mukaan edustaja on sijoitettava jäsenvaltion alueelle, ei itsessään anna yleisen edun mukaisten tavoitteiden kannalta riittäviä lisätakeita niin, että sillä voitaisiin perustella SEUT 34 artiklan sisältyvää kieltoa koskeva poikkeus.

Kansalliset vaatimukset, joilla säännellään tuontitavaroiden varastointia ja säilytystä, voivat myös rikkoa SEUT 34 artiklaa, jos kyseiset kansalliset toimenpiteet vaikuttavat tuontitavariin syrjivällä tavalla kotimaisiin tuotteisiin verrattuna. Tähän sisältyvät kaikki säännöt, joilla kielletään vain tuontituotteiden varastointi tai rajoitetaan tai vaaditaan sitä vain tuontituotteilta. Kansallinen toimenpide, jonka mukaan tuotuja viinipohjaisia alkoholijuomia on säilytettävä vähintään kuusi kuukautta, jotta nämä täyttävät tietyt laatuominaisuudet, on tuomioistuimen mielestä määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaava toimenpide. ⁽⁸²⁾

Vastaavia tavarakaupan esteitä voitaisiin luoda millä tahansa kansallisella säännöllä, jolla rajataan varastotilojen käyttö joko kokonaan tai osittain vain kotimaisille tuotteille tai jolla asetetaan tuontituotteiden varastoinnille erilaisia ja hankalammin noudatettavia edellytyksiä kuin kotimaisille tuotteille. Näin ollen kansallinen toimenpide, jolla kannustetaan varastoimaan kotimaassa tuotettuja tuotteita, saattaa haitata SEUT 34 artiklan mukaista tavaroiden vapaata liikkuvuutta.

3.3.3 KANSALLINEN HINTAVALVONTA JA KORVAUKSET

Vaikka perussopimukseen ei sisälly erityismääräystä hintavalvontaa koskevasta kansallisista säädöksistä, tuomioistuin on vahvistanut oikeuskäytännössään monta kertaa, että SEUT 34 artiklaa sovelletaan hintavalvontaa koskeviin kansallisiin säädöksiin.

Tällaisiin säädöksiin kuuluu monia toimenpiteitä: vähimmäis- ja enimmäishinnat, hintasulut, vähimmäis- ja enimmäisvoittomarginaalit ja jälleenmyyntihinnan määrittäminen.

⁽⁷⁶⁾ Asia C-54/05, *komissio v. Suomi*, tuomio 15.3.2007, Kok. 2007, s. I-2473, 31 kohta, tai yhdistetyt asiat 51/71–54/71, *International Fruit Company ym.*, tuomio 15.12.1971, Kok. 1971, s. 1107.

⁽⁷⁷⁾ Asia 4/75, *Rewe Zentralfinanz*, tuomio 8.7.1975, Kok. 1975, s. 843.

⁽⁷⁸⁾ Asia C-272/95, *Deutsches Milch-Kontor II*, tuomio 15.4.1997, Kok. 1997, s. I-1905.

⁽⁷⁹⁾ Asia 155/82, *komissio v. Belgia*, tuomio 2.3.1983, Kok. 1983, s. 531, 7 kohta.

⁽⁸⁰⁾ Asia 155/82, *komissio v. Belgia*, tuomio 2.3.1983, Kok. 1983, s. 531, 12 kohta. Katso myös asia C-12/02, *Grilli*, tuomio 2.10.2003, Kok. 2003, s. I-11585, 48 ja 49 kohta, sekä asia C-193/94, *Skanavi ja Chryssanthakopoulos*, tuomio 29.2.1996, Kok. 1996, s. I-929, 36–38 kohta.

⁽⁸¹⁾ Asia 155/82, *komissio v. Belgia*, tuomio 2.3.1983, Kok. 1983, s. 531, 15 kohta.

⁽⁸²⁾ Asia 13/78, *Eggers*, tuomio 12.10.1978, Kok. 1978, s. 1935.

Vähimmäishinnat: Tiettyyn määrään asetettu vähimmäishinta, vaikka sitä sovellettaisiin erotuksesta kotimaisiin ja maahantuotuihin tuotteisiin, voi rajoittaa tuontia estämällä alhaisempien tuotantokustannusten näkymisen jälleenmyyntihinnassa, jolloin maahantuojat eivät voi käyttää kilpailuetuaan. Tällöin kyseessä on SEUT 34 artiklan vastainen vaikutukseltaan vastaava toimenpide. Kuluttaja ei saa etua tästä hinnasta. ⁽⁸³⁾ Tämä alue on nyt kuitenkin osittain yhdenmukaistettu, ja esimerkiksi tupakan vähimmäishinnan määrittävää lainsäädäntöä olisi arvioitava muista valmistetun tupakan kulutukseen kohdistuvista veroista kuin liikevaihtoverosta 27. marraskuuta 1995 annetun direktiivin 95/59/EY perusteella. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tällaisten vähimmäismyyntihintojen asettaminen on vastoin direktiivin 9 artiklan 1 kohtaa. ⁽⁸⁴⁾

Enimmäishinnat: Vaikka enimmäishintojen soveltaminen erotuksesta kotimaisiin ja maahantuotuihin tuotteisiin ei itsessään ole määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaava toimenpide, sillä voi olla tällaista vaikutusta, jos se asetetaan sellaiselle tasolle, että maahantuodun tuotteen myynti on mahdotonta tai hankalampaa kuin kotimaisen tuotteen myynti. ⁽⁸⁵⁾

Hintasulut: Tuomioistuin on vahvistanut asiassa, joka liittyy kansalliseen säädökseen, jossa vaaditaan ilmoittamaan viranomaisille kaikista hintojen nostamisista vähintään kaksi kuukautta ennen uusien hintojen voimaantuloa, että yhtä lailla kansallisiin tuotteisiin ja maahantuotuihin tuotteisiin sovellettavat hintasulut eivät ole itsessään määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaavia tuotteita. Ne voivat kuitenkin aiheuttaa tällaisen vaikutuksen *de facto*, jos hinnat ovat sellaisella tasolla, että maahantuojien tuotteiden kaupan pitämisestä tulee mahdotonta tai hankalampaa kuin kotimaisten tuotteiden kaupan pitämisestä. ⁽⁸⁶⁾ Näin on, jos maahantuojia voi pitää tuotuja tuotteita kaupan vain tappiollisesti.

Vähimmäis- ja enimmäisvoittomarginaalit, jotka on asetettu tietyksi summaksi eikä prosenttiosuudeksi kustannuksista, eivät ole

SEUT 34 artiklassa tarkoitettuja vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä. Sama pätee kiinteään myyntivoittomarginaaliin, joka on osuus valmistajan vapaasti päättämästä myyntihinnasta, ainakin kun sillä taataan riittävä korvaus jälleenmyyjälle. Sitä vastoin enimmäismyyntivoitto, joka asetetaan yksittäisenä summana sekä kotimaisille että tuoduille tuotteille ja jossa ei oteta huomioon tuontikustannuksia, kuuluu SEUT 34 artiklan soveltamisalaan. ⁽⁸⁷⁾

Tuomioistuimen annettua tuomionsa tappiollisen jälleenmyynnin kieltävää Ranskan lainsäädäntöä koskevissa asioissa *Keck ja Mithouard* hintojen valvontaa koskevat kansalliset säädökset on katsottu ”myyntijärjestelyiksi”. Tältä osin ne jäävät SEUT 34 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle, jos niitä sovelletaan kaikkiin jäsenvaltion alueella toimiviin asiaan liittyviin kauppiaisiin ja jos ne vaikuttavat sekä oikeudellisesti että tosiasiallisesti samalla tavalla kotimaisten tuotteiden ja muista jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden kaupan pitämiseen. Se, että ”hintojen valvonta” katsotaan ”myyntijärjestelyksi”, on vahvistettu tuomioistuimen asiassa *Belgapom* antamassa tuomiassa, jossa tappiollisen tai hyvin pienellä voittomarginaalilla myynnin kieltävän Belgian lain katsottiin jäävän SEUT 34 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle.

Lääkkeistä maksettavat korvaukset: Yleissäännön mukaan EU-oikeus ei vaikuta jäsenvaltioiden toimivaltaan säätää sosiaaliturvajärjestelmistään ⁽⁸⁸⁾, ja silloin, kun alaa ei ole EU:n säännöksillä yhdenmukaistettu, sosiaaliturvaetuuksien myöntämisedellytykset voidaan vahvistaa vapaasti kunkin jäsenvaltion lainsäädännössä. Tällaiset lait voivat kuitenkin heikentää markkinointimahdollisuuksia ja vastaavasti vaikuttaa maahantuonnin laajuuteen. Tästä seuraa, että lääkkeiden korvaamista koskevalla jäsenvaltion päätöksellä saattaa olla kielteinen vaikutus lääkkeiden tuontiin ja että se saattaa haitata tavaroiden vapaata liikkuvuutta.

Lisäksi asiassa *Duphar* annetusta tuomiosta seuraa, että jäsenvaltion terveydenhuoltojärjestelmään kuuluvien lääkinnällisten laitteiden

korvaamista koskevat kansallisen lainsäädännön säännökset ovat yhdenmukaisia SEUT 34 artiklan kanssa, jos korvattavat tuotteet ja poissuljettavat tuotteet määritetään ilman tuotteen alkuperään kohdistuvaa syrjintää ja soveltaen objektiivisia ja tarkistettavissa olevia perusteita. Lisäksi korvattavien tuotteiden luetteloa täytyy voida muuttaa, aina kun tiettyjen perusteiden noudattaminen tätä edellyttää. Tuomioistuimen tarkoittamia ”objektiivisia ja tarkistettavissa olevia perusteita” ovat esimerkiksi se, että markkinoilla on saatavilla halvempia tuotteita, joilla on sama hoidollinen vaikutus, ja se, että kyseessä ovat vapaasti ilman lääkemääräystä myytävät tuotteet tai tuotteet, joita korvaus ei koske sellaisista lääkehoidollisista syistä, jotka ovat perusteltuja kansanterveyden suojelemiseksi.

Kansallisten korvauspäätösten tekemistä koskevat menettelysäännöt on tarkennettu direktiivissä 89/105/EY ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden hintojen sääntelytoimenpiteiden avoimuudesta ja niiden soveltamisesta kansallisissa sairausvakuutusjärjestelmissä.

Tuomioistuin totesi asiassa *Decker* ⁽⁸⁹⁾ antamassaan tuomiassa, että kansalliset säännöt, joiden mukaan sairaanhoitotuotteiden korvaamiseksi edellytetään jäsenvaltion toimivaltaisen laitoksen myöntämää ennakkolupaa, silloin kun tuotteet hankitaan toisesta jäsenvaltiosta, rajoittavat SEUT 34 artiklassa tarkoitettua tavaroiden vapaata liikkuvuutta, koska ne ohjaavat vakuutetut ostamaan kyseiset tuotteet kotijäsenvaltiostaan toisen jäsenvaltion sijasta ja haittaavat tällä tavoin tuotteiden maahantuontia muista jäsenvaltioista.

3.3.4 TIETTYJÄ TUOTTEITA / AINEITA KOSKEVAT KANSALLISET KIELLOT

Tietyn tuotteen tai aineen kaupan pitämisen kieltö on rajoittavin toimenpide, minkä jäsenvaltio voi tehdä tavaroiden vapaan liikkuvuuden kannalta. Suurin osa kansallisten kieltojen kohteiksi joutuneista tavaroista on elintarvikkeita ⁽⁹⁰⁾, myös vitamiineja ja muita lisäravinteita, sekä kemikaaleja. ⁽⁹¹⁾

⁽⁸³⁾ Asia 231/83, *Cullet*, tuomio 29.1.1985, Kok. 1985, s. 305; asia 82/77, *Van Tiggele*, tuomio 24.1.1978, Kok. 1978, s. 25.

⁽⁸⁴⁾ Asia C-216/98, *komissio v. Kreikka*, tuomio 19.10.2000, Kok. 2000, s. I-8921, ja asia C-302/00, *komissio v. Ranska*, tuomio 27.2.2002, Kok. 2002, s. I-2055.

⁽⁸⁵⁾ Asia 65/75, *Tasca*, tuomio 26.2.1976, Kok. 1976, s. 291; yhdistetyt asiat 88/75–90/75, *SADAM*, tuomio 26.2.1976, Kok. 1976, s. 323; asia 181/82, *Roussel*, tuomio 29.11.1983, Kok. 1983, s. 3849; asia 13/77, *G.B.-Inno v. ATAB*, tuomio 16.11.1977, Kok. 1977, s. 2115.

⁽⁸⁶⁾ Yhdistetyt asiat 16/79–20/79, *Danis*, tuomio 6.11.1979, Kok. 1979, s. 3327.

⁽⁸⁷⁾ Asia 116/84, *Roelstraete*, tuomio 5.6.1985, Kok. 1985, s. 1705; asia 188/86, *Lefevre*, tuomio 2.7.1987, Kok. 1987, s. 2963.

⁽⁸⁸⁾ Katso asia 238/82, *Duphar*, tuomio 7.2.1984, Kok. 1984, s. 523, ja asia C-70/95, *Sodemare ja muut*, tuomio 17.6.1997, Kok. 1997, s. I-3395.

⁽⁸⁹⁾ Asia C-120/95, *Decker*, tuomio 28.4.1998, Kok. 1998, s. I-1831.

⁽⁹⁰⁾ Asia 174/82, *Sandoz*, tuomio 14.7.1983, Kok. 1983, s. 2445; asia C-24/00, *komissio v. Ranska*, tuomio 5.2.2004, Kok. 2004, s. I-1277; asia C-420/01, *komissio v. Italia*, tuomio 19.6.2003, Kok. 2003, s. I-6445; asia C-192/01, *komissio v. Tanska*, tuomio 23.9.2003, Kok. 2003, s. I-9693; asia C-41/02, *komissio v. Alankomaat*, tuomio 2.12.2004, Kok. 2004, s. I-11375; asia C-319/05, *komissio v. Saksa*, tuomio 15.11.2007, Kok. 2007, s. I-9811.

⁽⁹¹⁾ Asia C-473/98, *Toolex*, tuomio 11.7.2000, Kok. 2000, s. I-5681.

Useimmiten jäsenvaltiot ilmoittavat tiukkojen toimenpiteiden perusteeksi SEUT 36 artiklan mukaisen ihmisten, eläinten ja kasvien terveyden ja elämän suojelemisen sekä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä määritettyjen pakottavien vaatimusten, kuten ympäristön suojelemisen, täyttämisen. Näitä perusteluja on usein yhdistelty. Tuotetta tai ainetta koskevan kansallisen kiellon asettavan jäsenvaltion on osoitettava, että toimenpide on välttämätön, ja tarvittaessa sen on osoitettava myös, että kyseisten tuotteiden kaupan pitäminen aiheuttaa vakavan riskin kansanterveydelle ja että kyseiset säännöt ovat suhteellisuusperiaatteen mukaisia. Tähän sisältyy asiaankuuluvien todisteiden, kuten teknisten, tieteellisten, tilastolisten ja ravintoarvoja koskevien tietojen, sekä kaiken muun oleellisen tiedon esittäminen. ⁽⁹²⁾

Lisäksi jäsenvaltion on todistettava, ettei ilmoitettua päämäärää voida saavuttaa millään muulla keinolla, joka rajoittaisi vähemmän jäsenvaltioiden välistä EU:n sisäistä kauppaa. ⁽⁹³⁾ Tuomioistuini totesi esimerkiksi Ranskan asettamasta kiellosta, joka koski kofeiiniin lisäämistä juomiin tiettyä määrää enemmän, että "asianmukaiset pakkausmerkinnät, joilla kuluttajille ilmoitetaan ravitsemuksellisesti täydennettyjen elintarvikkeiden luonteesta, niiden aineksista ja ominaisuuksista, voivat mahdollistaa sen, että kuluttajat, joille näihin elintarvikkeisiin lisätyn ravintoaineen liiallinen käyttö voi aiheuttaa haittaa, voivat päättää omasta puolestaan niiden käytöstä". ⁽⁹⁴⁾ Näin ollen tuomioistuini totesi, että kieltö, joka koski kofeiiniin lisäämistä yli tietyn rajan, ei ollut välttämätön kuluttajan suojelemista koskevan tavoitteen saavuttamiseksi.

Danish vitamins -tapaus ⁽⁹⁵⁾ koski Tanskan hallinnollista käytäntöä kieltää vitamiinien ja kivennäisaineiden lisääminen elintarvikkeisiin, ellei voitu osoittaa, että lisääminen vastaa Tanskan väestön tarpeita. Tuomioistuini oli aluksi sitä mieltä, että Tanska voi itse päättää ihmisten terveyden ja elämän suojelemisen aiotusta tasosta, kunhan suhteellisuusperiaate otetaan huomioon. Tuomioistuini huomautti kuitenkin, että Tanskan

viranomaisten on osoitettava "kussakin käsiteltävänä olevassa tapauksessa kansallisten ravintotottumusten valossa ja kansainvälisen tieteellisen tutkimuksen tulokset huomioon ottaen, että niiden sääntely on tarpeen kyseisessä määräyksessä tarkoitettujen etujen suojelemiseksi tehokkaasti ja erityisesti että kyseessä olevien tuotteiden myynti on todellinen uhka kansanterveydelle". ⁽⁹⁶⁾ Käsiteltyään kyseessä olevaa Tanskan hallinnollista käytäntöä tuomioistuini totesi, että toimenpide "ei mahdollista kansanterveyteen kohdistuvan todellisen riskin tunnistamista ja arviointia koskevan yhteisön oikeuden noudattamista, sillä tässä yhteisön oikeudessa edellytetään niiden vaikutusten perusteellista, tapauskohtaista arviointia, joita kyseessä olevien kivennäisaineiden ja vitamiinien lisäämisellä voi olla". ⁽⁹⁷⁾

Yleensä unionin tuomioistuini on asettanut rajoittavalle kannalle tällaisten toimenpiteiden suhteen. Tuomioistuimen on ollut hankalampaa hylätä tällaiset kiellot aloilla, joilla ei saada tieteellistä varmuutta tietyn tuotteen tai aineen vaikutuksesta esimerkiksi kansanterveyteen tai ympäristöön. ⁽⁹⁸⁾ Näissä tapauksissa myös niin kutsutulla ennalta varautumisen periaatteella ⁽⁹⁹⁾ on tärkeä merkitys tuomioistuimen kokonaisarviossa asiasta.

Voi käydä niinkin, että jäsenvaltio vaatii ehdottoman kiellon sijaan kansanterveyden edellyttämän edun nimissä etukäteislupaa toisessa jäsenvaltiossa sallittujen aineiden lisäämiseksi. Tässä tapauksessa jäsenvaltiot noudattavat EU-oikeuden mukaisia velvollisuuksiaan vain, mikäli nämä menettelyt ovat kaikkien toteutettavissa ja ne saadaan päätökseen kohtuullisessa ajassa ja mikäli tuotteen kieltämistä vastaan on oikeussuojakeino. Menettelyn on oltava nimenomaisesti käytettävissä kansallisia viranomaisia sitovana yleisesti sovellettavana toimenpiteenä. Tuomioistuini on määrittänyt tämän "yksinkertaistetun menettelyn" olennaiset piirteet asiassa C-344/90. ⁽¹⁰⁰⁾

3.3.5 TYYPPIHVÄKSYNTÄ

Tyypin hyväksyntää koskevissa vaatimuksissa määritetään ennalta lainsäädännölliset, tekni-

set ja turvallisuutta koskevat edellytykset, jotka tuotteen on täytettävä. Tyypin hyväksyntä ei siis kuulu tietylle teollisuudenalalle, sillä tällaisia vaatimuksia on olemassa niinkin erilaisille tuotteille kuin laivavarusteet, matkapuhelimet, henkilöautot ja lääketieteelliset laitteet.

Yleensä tyypin hyväksyntää vaaditaan, ennen kuin tuote voidaan saattaa markkinoille. Tyypin hyväksyntää koskevien vaatimusten noudattaminen osoitetaan yleensä tuotteeseen tehtävällä merkinnällä. Esimerkiksi CE-merkintä vahvistaa, että vaatimuksia on noudatettu joko valmistajan oman ilmoituksen tai kolmannen osapuolen antaman todistuksen perusteella.

Vaikka yhteiset Euroopan laajuiset tyypin hyväksyntää koskevat vaatimukset helpottavat tavallisesti tuotteiden kaupan pitämistä sisämarkkinoilla, kansalliset tyypin hyväksynnät luovat yhdenmukaistamattomilla aloilla esteitä tavara-kaupalle. Erilaisten tuotestandardien vuoksi valmistajien on hankalampi pitää samaa tuotetta kaupan eri jäsenvaltioissa tai vaatimustenmukaisuuden noudattamisesta aiheutuvat kustannukset saattavat lisääntyä. Kansallista tyypin hyväksyntää edellyttäviä velvoitteita ennen tuotteiden markkinoille saattamista pidetään näin ollen vaikutukseltaan vastaavina toimenpiteinä. ⁽¹⁰¹⁾

Vaikka jäsenvaltioilla voi olla terveys- tai turvallisuusyistä oikeus vaatia, että toisessa jäsenvaltiossa hyväksytty tuote käy läpi uuden tarkastus- ja hyväksyntämenettelyn, tuontijäsenvaltion on otettava huomioon yhdessä tai useammassa vientijäsenvaltiossa tehtyjen vastaavien takeet antavien testien tai tarkastusten tulokset. ⁽¹⁰²⁾

Asiassa *komissio vastaan Portugal* ⁽¹⁰³⁾ valvontaelin oli evännyt yritykseltä maahantuotujen polyeteeniputkien asentamiseen tarvittavan luvan sillä perusteella, ettei kansallinen testauselin ollut hyväksynyt tällaisia putkia. Italialaisen testauslaitoksen myöntämiä todistuksia, jotka yrityksellä oli, ei hyväksytty. Tuomioistuini katsoi, että viranomaisten (tässä tapauksessa Portugalin viranomaisten) on otettava huo-

⁽⁹²⁾ Asia C-270/02, *komissio v. Italia*, tuomio 5.2.2004, Kok. 2004, s. I-1559.

⁽⁹³⁾ Asia 104/75, *De Peijper*, tuomio 20.5.1976, Kok. 1976, s. 613.

⁽⁹⁴⁾ Asia C-24/00, *komissio v. Ranska*, tuomio 5.2.2004, Kok. 2004, s. I-1277, 75 kohta.

⁽⁹⁵⁾ Asia C-192/01, *komissio v. Tanska* (Danish vitamins), tuomio 23.9.2003, Kok. 2003, s. I-9693.

⁽⁹⁶⁾ Asia C-192/01, *komissio v. Tanska*, tuomio 23.9.2003, Kok. 2003, s. I-9693, 46 kohta.

⁽⁹⁷⁾ Asia C-192/01, *komissio v. Tanska*, tuomio 23.9.2003, Kok. 2003, s. I-9693, 56 kohta.

⁽⁹⁸⁾ Asia C-473/98, *Toolex*, tuomio 11.7.2000, Kok. 2000, s. I-5681; asia C-24/00, *komissio v. Ranska*, tuomio 5.2.2004, Kok. 2004, s. I-1277.

⁽⁹⁹⁾ Katso jäljempänä 6.1.2 kohta.

⁽¹⁰⁰⁾ Asia C-344/90, *komissio v. Ranska*, tuomio 16.7.1992, Kok. 1992, s. I-4719.

⁽¹⁰¹⁾ Asia 21/84, *komissio v. Ranska*, tuomio 9.5.1985, Kok. 1985, s. 1355.

⁽¹⁰²⁾ Asia C-455/01, *komissio v. Italia*, tuomio 16.9.2003, Kok. 2003, s. I-12023.

⁽¹⁰³⁾ Asia C-432/03, *komissio v. Portugal*, tuomio 10.11.2005, Kok. 2005, s. I-9665.

mioon toisen jäsenvaltion hyväksymiselimen myöntämät todistukset erityisesti, jos jäsenvaltio on valtuuttanut kyseiset elimet tähän tarkoitukseen. Portugalin viranomaisilla ei ollut riittävästi tietoa voidakseen tarkistaa kyseiset todistukset, mutta ne olisivat voineet saada tiedot vientijäsenvaltion viranomaisilta. Tuotteen hyväksyntää tai tunnustamista koskevan hakeuksen vastaanottaneelta kansalliselta elimeltä edellytetään ennakoivaa lähestymistapaa.

3.3.6 LUPAMENETTELY

Kansalliset järjestelmät, joissa tavaroiden kaupan pitäminen edellyttää lupaa, rajoittavat tuontijäsenvaltion markkinoille pääsyä, ja ne on katsottava näin ollen SEUT 34 artiklassa tarkoitetuksi tuonnin määrällistä rajoittamista vaikutukseltaan vastaavaksi toimenpiteeksi.⁽¹⁰⁴⁾ Tuomioistuin on asettanut useita edellytyksiä, joiden nojalla tällainen ennakkolupa voi olla perusteltu⁽¹⁰⁵⁾:

- Ennakkoluvan on perustuttava objektiivisiin perusteisiin, jotka ovat syrjimättömiä ja etukäteen asianomaisten yritysten tiedossa, jotta kansallisten viranomaisten harkintavaltaa rajataan siten, ettei sitä voida käyttää mielivaltaisesti.
- Ennakkolupa ei saa oleellisesti toistaa tarkastuksia, jotka on jo suoritettu joko samassa tai toisessa jäsenvaltiossa muiden menettelyiden aikana.
- Ennakkolupamenettely on tarpeen ainoastaan, jos on katsottava, että jälkikäteen suoritettava tarkastus tapahtuu liian myöhään, jotta se olisi tosiasiallisesti tehokas ja jotta sillä voitaisiin saavuttaa tavoiteltu päämäärä.
- Menettelyn ei pidä kestopaan ja siitä aiheutuvien suhteettomien kustannusten takia saada kyseisiä toimijoita luopumaan liiketoimintahankkeestaan.

3.3.7 TEKNISET MÄÄRÄYKSET, JOTKA SISÄLTÄVÄT TAVAROIDEN ULKOASUA KOSKEVIA VAATIMUKSIA (PAINO, KOOSTUMUS, ULKOASU, MERKINNÄT, MUOTO, KOKO, PAKKAUS)

Tuontituotteilta edellytettävät muotoa, kokoa, painoa, koostumusta, ulkoasua, tunnistusta tai esillepanoa koskevat vaatimukset voivat pakottaa valmistajat ja maahantuojat muuttamaan tuotteitaan sen jäsenvaltion voimassa olevien sääntöjen mukaisesti, jossa tuotteet saatetaan markkinoille, esimerkiksi muuttamalla maahantuotujen tuotteiden etikettiä.⁽¹⁰⁶⁾ Koska esimerkiksi tavaroiden ulkoasua koskevilla vaatimuksilla on suora yhteys itse tuotteeseen, niitä ei pidetä myyntijärjestelyinä vaan SEUT 34 artiklassa tarkoitettuina vaikutukseltaan vastaavina toimenpiteinä.

Esimerkiksi seuraavat toimenpiteet on katsottu SEUT 34 artiklan vastaisiksi:

- vaatimus, jonka mukaan margariinia on myytävä kuutiopakkauksessa sen erottamiseksi voista⁽¹⁰⁷⁾
- jäsenvaltion asettama kieltö, jonka mukaan jalometallituotteita ei saa saattaa markkinoille ilman vaadittua (virallista kansallista) tarkastusleimaa⁽¹⁰⁸⁾
- videoiden ja dvd-levyjen posti- ja verkkomyynnin kieltäminen, kun tuotteeseen ei ole merkitty alueellisen viranomaisen tai kansallisen itsesääntelyelimen luokitus päätöstä vastaavaa ikärajoitusta.⁽¹⁰⁹⁾

3.3.8 MAINONTAA KOSKEVAT RAJOITUKSET

Tuomioistuin on todennut monta kertaa ennen asioissa *Keck ja Mithouard* antamaansa tuomiota, että mainontaa rajoittavat kansalliset

toimenpiteet kuuluvat SEUT 34 artiklan soveltamisalaan. Yksi tällainen tapaus oli asia *Oosthoek* (asia 286/81), joka koski myynninedistämistarjoituksessa tarjottavien tai annettavien ilmaislahjojen kieltämistä. Tuomioistuimen mukaan "lainsäädäntö, jolla tiettyjä mainonnan muotoja ja tiettyjä myynninedistämiskeinoja rajoitetaan tai ne kielletään, voi olla siitä huolimatta, ettei sillä välittömästi säännellä tuontia, omiaan rajoittamaan tuonnin määrää sen vuoksi, että se vaikuttaa mahdollisuuksiin markkinoida maahan tuotuja tuotteita".⁽¹¹⁰⁾

Asioissa *Keck ja Mithouard* antamansa tuomion jälkeen tuomioistuin omaksui ilmeisesti osittain erilaisen lähestymistavan (mainonnan rajoitukset katsotaan myyntijärjestelyiksi), mutta muilta osin sekä julkisasiamiehet että tuomioistuin noudattavat ja soveltavat samaa lähestymistapaa (mainonnan olennainen merkitys tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle). Kuten edellä selitettiin asioiden *Keck ja Mithouard* yhteydessä, sääntöjä, joissa asetetaan tavaroita koskevia vaatimuksia, käsitellään edelleen asiassa *Cassis de Dijon* annetun tuomion mukaisesti, ja niiden katsotaan näin ollen kuuluvan varsinaisesti SEUT 34 artiklan soveltamisalaan, ilman että olisi määritettävä, ovatko ne myös syrjiviä.⁽¹¹¹⁾ Sitä vastoin myyntijärjestelyjen syrjivyyden tutkittavuus. Kuten julkisasiamies Poiras Maduro kuitenkin totesi, tuomioistuin on joutunut tarkentamaan asioissa *Keck ja Mithouard* annetussa tuomiossa vahvistettua pelkistettyä jaottelua.⁽¹¹²⁾ Näin ollen joitakin myyntijärjestelyiltä vaikuttavia sääntöjä käsitelläänkin tuotteisiin liittyvinä sääntöinä. Tämä pätee erityisesti mainontaan liittyviin toimenpiteisiin, jotka vaikuttavat tavaroita koskeviin edellytyksiin.⁽¹¹³⁾ Tavallisesti tuomioistuin on kuitenkin noudattanut asioissa *Keck ja Mithouard* antamansa tuomion jälkeen lähestymistapaa, joka perustuu siihen, että mainonnan ja myynninedistämisen rajoitukset katsotaan "myyntijärjestelyiksi"⁽¹¹⁴⁾, jotka eivät kuulu SEUT 34 artiklan soveltamisalaan, mikäli ne eivät ole syrjiviä.

⁽¹⁰⁴⁾ Katso esimerkiksi asia C-254/05, *komissio v. Belgia*, tuomio 7.6.2007, Kok. 2007, s. I-4269; asia C-432/03, *komissio v. Portugali*, tuomio 10.11.2005, Kok. 2005, s. I-9665, 41 kohta; asia C-249/07, *komissio v. Alankomaat*, tuomio 4.12.2008, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, 26 kohta.

⁽¹⁰⁵⁾ Katso asia C-390/99, *Canal Satélite Digital*, tuomio 22.1.2002, Kok. 2002, s. I-607.

⁽¹⁰⁶⁾ Asia C-33/97, *Colim*, tuomio 3.6.1999, Kok. 1999, s. I-3175, 37 kohta, ja asia C-416/00, *Morellato*, tuomio 18.9.2003, Kok. 2003, s. I-9343, 29 ja 30 kohta.

⁽¹⁰⁷⁾ Asia 261/81, *Rau v. De Smedt*, tuomio 10.11.1982, Kok. 1982, s. 3961.

⁽¹⁰⁸⁾ Asia C-30/99, *komissio v. Irlanti*, tuomio 21.6.2001, Kok. 2001, s. I-4619.

⁽¹⁰⁹⁾ Asia C-244/06, *Dynamic Medien*, tuomio 14.2.2008, Kok. 2008, s. I-505. Tässä tuomiossa kaupan esteitä pidettiin kuitenkin perusteltuina alaikäisten suojelemiseksi.

⁽¹¹⁰⁾ Katso 15 kohta. Katso myös asioita *Keck ja Mithouard* edeltävät asiat: asia 362/88, *GB-INNO-BM*, tuomio 7.3.1990, Kok. 1990, s. I-667, ja yhdistetyt asiat C-1/90 ja C-176/90, *Aragonesa de Publicidad Exterior ja Publivia*, tuomio 25.7.1991, Kok. 1991, s. I-4151.

⁽¹¹¹⁾ Oliver, P., *Free Movement of Goods in the European Community*, 2003, s. 124.

⁽¹¹²⁾ Julkisasiamiehen yhdistetyissä asioissa C-158/04 ja C-159/04, *Alfa Vita Vassilopoulos ja Carrefour-Marinopoulos*, 30.3.2006 esittämä ratkaisuehdotus, Kok. 2006, s. I-8135, 26–29 kohta.

⁽¹¹³⁾ Asia C-470/93, *Mars*, tuomio 6.7.1995, Kok. 1995, s. I-1923, 13 kohta (toimenpiteessä edellytetään ylimääräisiä pakkaus- ja mainoskuluja). Katso myös asia C-368/95, *Familiapress*, tuomio 26.6.1997, Kok. 1997, s. I-3689, 11 kohta.

⁽¹¹⁴⁾ Katso asia C-292/92, *Hünemann ym.*, tuomio 15.12.1993, Kok. 1993, s. I-6787 (kieltö mainostaa lääkkeenomaisia tuotteita apteekin ulkopuolella), ja asia C-412/93, *Leclerc-Siplec*, tuomio 9.2.1995, Kok. 1995, s. I-179 (televisiomainonnan rajoittaminen); Oliver, P., *Free Movement of Goods in the European Community*, 2003, 7.43 kohta.

Mainontaa koskevissa asioissa unionin tuomioistuimen lähestymistapa näyttää perustuvan kolmeen päävaiheeseen. Ensiksi tuomioistuin toteaa, että tietyt menetelmät, joilla edistetään tuotteen myyntiä, ovat myyntijärjestelyjä. Toiseksi se tarkastelee mainonnan rajoituksen laajuutta (onko kielto ehdoton vai ei). Kolmanneksi se tarkastelee syrjivyyttä (vaikuttaako kyseessä oleva kansallinen rajoitus toisista jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden kaupan pitämiseen eri tavoin kuin kotimaisten tuotteiden). Monissa tapauksissa tuomioistuin näyttää yhdistävän rajoituksen laajuuden (ehdoton tai osittainen) syrjintään. Toisin sanoen jos rajoitus on ehdoton, sen oletetaan voivan vaikuttaa enemmän tuotuihin tuotteisiin⁽¹¹⁵⁾, ja jos se on osittainen, sen oletetaan voivan vaikuttaa kotimaisiin ja tuotuihin tuotteisiin samalla tavalla.⁽¹¹⁶⁾ On kuitenkin painotettava, että tuomioistuin totesi asioissa *Dior*⁽¹¹⁷⁾ ja *Gourmet International Products*⁽¹¹⁸⁾ antamissaan tuomioissa, että jotkin mainonnan kiellot eivät välttämättä vaikuta enemmän tuontiin.⁽¹¹⁹⁾

3.3.9 PANTTIVELVOLLISUUDET

Erityisesti juomateollisuuden alan pantti- ja palautusjärjestelmät ovat herättäneet viime vuosina jatkuvasti keskustelua ympäristölainsäädännön ja sisämarkkinasääntöjen kannalta. Tällaisen järjestelmän takia monessa jäsenvaltiossa toimivien markkinatoimijoiden on usein mahdotonta myydä samaa tuotetta samassa pakkauksessa monessa jäsenvaltiossa. Tuottajien tai maahantuojien on muutettava pakkausta kunkin yksittäisen jäsenvaltion tarpeiden mukaisesti, mikä aiheuttaa tavallisesti lisäkustannuksia. Tällaisilla toimenpiteillä on siis vaikutusta itse tuotteeseen eikä vain yksittäiseen myyntijärjestelyyn. Tällaisten järjestelmien vaikutus eli markkinoiden jakautuminen on usein vastoin todellisten sisämarkkinoiden periaatetta. Näin ollen kansallisia vaatimuksia voidaan tässä mielessä pitää SEUT 34 artiklassa tarkoitettuna kaupan esteenä.

Huolimatta siitä, että järjestelyt katsotaan kaupan esteeksi, ne voivat olla perusteltuja esimerkiksi ympäristönsuojeluun liittyvistä syistä. Unionin tuomioistuin on vahvistanut kahdessa Saksan kertakäyttöisiä juomapakkauksia koskevaa pakollista panttijärjestelmää koskevassa asiassa, että EU-oikeuden mukaan jäsenvaltioilla on oikeus valita pantti- ja takaisinottojärjestelmän, pakkausten kattavan keräysjärjestelmän tai näiden järjestelmien yhdistelmän välillä.⁽¹²⁰⁾ Jos jäsenvaltio valitsee pantti- ja takaisinottojärjestelmän, tietyt edellytykset on täytettävä, jotta järjestelmä täyttää pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun direktiivin 94/62/EY säännökset ja SEUT 34–36 artiklan määräykset. Jäsenvaltion on esimerkiksi varmistettava, että järjestelmä toimii täysin ja kattaa koko alueen ja että siihen voivat osallistua kaikki tuottajat tai jälleenmyyjät syrjimättömällä tavalla. Lisäksi on taattava riittävä siirtymäaika, jotta tuottajat ja jälleenmyyjät voivat sopeutua uusiin vaatimuksiin, niin että järjestelmän moitteeton toiminta voidaan taata.

Asiassa C-302/86⁽¹²¹⁾ tuomioistuin arvioi Tanskassa käyttöön otettua olut- ja virvoitusjuomapakkauksen pantti- ja palautusjärjestelmää, jossa voitiin käyttää periaatteessa vain hyväksytyjä standardin mukaisia pakkauksia. Vaikka tuomioistuin kannatti pantti- ja palautusjärjestelmää, sillä se katsoi sen välttämättömäksi osaksi järjestelmää, jonka tarkoituksena on varmistaa pakkausten uudelleenkäyttö – mikä on välttämätöntä ympäristöä koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi –, se piti sekä rajoitumista standardin mukaisiin pakkauksiin että hyväksymisvaatimusta suhteettomana.

3.3.10 ALKUPERÄMERKINNÄT, LAADUNTAKUULEIMAT, KEHOTTAMINEN KANSALLISTEN TUOTTEIDEN OSTOON

Yleissääntönä voidaan todeta, että valtion asettama velvollisuus tehdä alkuperäilmoitus katsotaan SEUT 34 artiklan vastaiseksi vaikutukseltaan

vastaavaksi toimenpiteeksi. Unionin tuomioistuin on todennut tapauksissa, joissa jäsenvaltiot ovat johtaneet tai tukeneet myynninedistämiskampanjaa, johon on liittynyt laatu- tai alkuperämerkintä, että tällaisilla järjestelmillä on ainakin potentiaalisesti rajoittavia vaikutuksia tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen jäsenvaltioiden välillä. Tällainen järjestelmä, joka on perustettu edistämään tiettyssä maassa tai tietyllä alueella valmistettujen tuotteiden jälleenmyyntiä ja jossa mainonnan sanoma korostaa tuotteiden alkuperää, voi kannustaa kuluttajia ostamaan tällaisia tuotteita tuotujen tuotteiden sijasta.⁽¹²²⁾ Sama sääntö pätee merkintöihin, joista ei käy ilmi tuotantomaata vaan se, että tuote täyttää kansallisten standardien vaatimukset.⁽¹²³⁾

Alkuperä- tai laatumerkintää koskevat jäsenvaltion säännöt voivat olla hyväksyttävissä, jos asianomaisella tuotteella on tosiasiasa laatuominaisuuksia ja muita ominaisuuksia, jotka johtuvat siitä, että se on peräisin tietyltä maantieteelliseltä alueelta⁽¹²⁴⁾, tai jos alkuperä merkitsee erityistä asemaa kyseisen alueen perinteessä.⁽¹²⁵⁾ Velvollisuus voi olla perusteltu myös tapauksessa, jossa esimerkiksi tuotteen pakkaus tai merkinnät saattaisivat johtaa kuluttajia harhaan.

Toimenpiteet, joilla kannustetaan ostamaan tai suosimaan vain kotimaisia tuotteita, ovat SEUT 34 artiklassa tarkoitettuja vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä. Kuuluisin tapaus, joka koskee kehoitusta ostaa kansallisia tuotteita, on asia *Buy Irish*.⁽¹²⁶⁾ Kyseessä oli laajamittainen kampanja, jossa kannustettiin ostamaan mieluummin kotimaisia kuin maahantuotuja tuotteita. Unionin tuomioistuin päätti, että kampanjalla yritettiin selkeästi vähentää tuontia, joten se rikkoi SEUT 34 artiklaa.

Jäsenvaltiot voivat sallia sen, että organisaatiot kannustavat ostamaan tiettyntyyppisiä hedelmiä ja vihanneksia esimerkiksi mainitsemalla niiden erityisominaisuuksia, vaikka lajikkeet oli-

⁽¹¹⁵⁾ Katso tässä yhteydessä asia C-405/98, *Gourmet International Products*, tuomio 8.3.2001, Kok. 2001, s. I-1795; yhdistetyt asiat C-34/95–C-36/95, *De Agostini ja TV-Shop*, tuomio 9.7.1997, Kok. 1997, s. I-3843, ja asia C-239/02, *Douwe Egberts*, tuomio 15.7.2004, Kok. 2004, s. I-7007 (kielletään viittaukset "laihtumiseen" ja "lääketeieteellisiin suosituksiin, todistuksiin, toteamuksiin tai lausuntoihin tai hyväksymistä koskeviin ilmoituksiin").

⁽¹¹⁶⁾ Katso tässä yhteydessä asia C-292/92, *Hünernmund ym.*, tuomio 15.12.1993, Kok. 1993, s. I-6787, ja asia C-71/02, *Karner*, tuomio 25.3.2004, Kok. 2004, s. I-3025 (viittausten kieltäminen siihen, että tavara on peräisin konkurssipesästä).

⁽¹¹⁷⁾ Asia C-337/95, *Dior*, tuomio 4.11.1997, Kok. 1997, s. I-6013.

⁽¹¹⁸⁾ Asia C-405/98, *Gourmet International Products*, tuomio 8.3.2001, Kok. 2001, s. I-1795.

⁽¹¹⁹⁾ Oliver, P. ja Enchelmaier, S., "Free Movement of Goods: Recent Developments in the Case Law", *Common Market Law Reports*, 2007, 649 (s. 675).

⁽¹²⁰⁾ Asia C-463/01, *komissio v. Saksa*, tuomio 14.12.2004, Kok. 2004, s. I-11705; asia C-309/02, *Radlberger Getränkegesellschaft ja S. Spitz*, tuomio 14.12.2004, Kok. 2004, s. I-11763.

⁽¹²¹⁾ Asia 302/86, *komissio v. Tanska*, tuomio 20.9.1988, Kok. 1988, s. 4607.

⁽¹²²⁾ Asia C-325/00, *komissio v. Saksa*, tuomio 5.11.2002, Kok. 2002, s. I-9977 ("aus deutschen Landen frisch auf den Tisch"); asia C-6/02, *komissio v. Ranska*, tuomio 6.3.2003, Kok. 2003, s. I-2389; asia C-255/03, *komissio v. Belgia*, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁽¹²³⁾ Asia C-227/06, *komissio v. Belgia*, tuomio 13.3.2008, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁽¹²⁴⁾ Asia 12/74, *komissio v. Saksa*, tuomio 20.2.1975, Kok. 1975, s. 181.

⁽¹²⁵⁾ Asia 113/80, *komissio v. Irlanti*, tuomio 17.6.1981, Kok. 1981, s. 1625.

⁽¹²⁶⁾ Asia 249/81, *komissio v. Irlanti*, tuomio 24.11.1982, Kok. 1982, s. 4005.

sivat tyypillisiä kansallisia tuotteita, edellyttäen ettei kuluttajia neuvota ostamaan kotimaisia tuotteita yksinomaan niiden kansallisen alkuperän perusteella. ⁽¹²⁷⁾

3.3.11 VELVOLLISUUS KÄYTTÄÄ JÄSENVALTION VIRALLISTA KIELTÄ

Yhdenmukaistamattomilla aloilla edellytetyt kielivaatimukset ovat SEUT 34 artiklassa kiellettyjä EU:n sisäisen kaupan esteitä, jos muista jäsenvaltioista peräisin oleville tuotteille on tehtävä erilaiset pakkausmerkinnät, mikä lisää pakkauskustannuksia. ⁽¹²⁸⁾ Tämä velvollisuus voi koskea tavaroiden yhteydessä monia eri seikkoja: ilmoituksia, mainosviestejä, takuita, teknisiä ohjeita, käyttöohjeita jne.

Velvollisuutta käyttää tiettyä kieltä kuluttajalle myyntiä edeltävässä vaiheessa ei voida perustella kuluttajansuojalla, sillä tämäntyyppinen vaatimus ei ole välttämätön. Tuottajat, maahantuojat, tukkukauppiat ja vähittäismyyjät, jotka ovat ainoita tavaroiden käsittelyyn osallistuvia henkilöitä, hoitavat liiketoimiaan hyvin osaamallaan kielellä tai kielellä, jolla he pystyvät saamaan tarvitsemansa tiedot.

Tilanne on toinen, kun tuote myydään kuluttajalle. Ero suhtautumistavassa on ymmärrettävä, sillä kuluttajien ei voida olettaa ymmärtävän vaivatta toisen jäsenvaltion kieltä, toisin kuin liike-elämän toimijoiden, joiden toimenkuvaan kielitaito kuuluu tai jotka pystyvät muutoin saamaan tarvitsemansa tiedon.

Tuomioistuin totesi asiassa C-366/98, *Geffroy*, antamassaan tuomiossa ⁽¹²⁹⁾, että SEUT 34 artiklaa "on tulkittava siten, että sen vastaisena on pidettävä [...] kansallista lainsäädäntöä, jossa veloitetaan käyttämään tiettyä kieltä elintarvikkeiden pakkausmerkinnöissä eikä anneta mahdollisuutta käyttää muuta ostajien helposti ymmärtämää kieltä tai turvata ostajan tiedonsaanti muilla keinoilla".

Tuomioistuin totesi asiassa C-85/94, *Piageme*, antamassaan tuomiossa ⁽¹³⁰⁾, joka koski kuluttajien helposti ymmärtämisen kielen määrittämistä,

että asiassa voidaan ottaa huomioon monia seikkoja, esimerkiksi "erikielisten sanojen samankaltaisuus; se, että kyseinen väestö osaa yleisesti useampia kieliä; erityiset seikat, kuten mittavat tiedotuskampanjat tai tuotteen laaja jakelualue, kuitenkin sillä edellytyksellä, että on mahdollista todeta, että kuluttaja saa riittävästi tietoa".

Yleisestä suhteellisuusperiaatteesta seuraa, että jäsenvaltiot voivat toteuttaa kansallisia toimenpiteitä, joissa edellytetään, että tietyt kotimaisten ja maahantuotujen tuotteiden tiedot annetaan kielellä, jota kuluttajan on helppo ymmärtää. Kansallisella toimenpiteellä ei saa myöskään estää turvautumista mahdollisiin muihin keinoihin, joilla kuluttajien tiedonsaanti voidaan varmistaa, kuten piirrosten, symbolien tai kuvien käyttöä. ⁽¹³¹⁾ Tällainen toimenpide on rajattava kaikissa olosuhteissa koskemaan ainoastaan asianomaisessa jäsenvaltiossa pakollisia mainintoja, joiden osalta muilla keinoilla kuin kääntämisellä ei voitaisi antaa kuluttajille asiaankuuluvia tietoja. Suhteellisuusperiaate on kuitenkin otettava huomioon tapauskohtaisesti.

3.3.12 ETÄMYYNTIÄ (VERKKOMYYNTIÄ, POSTIMYYNTIÄ TMS.) KOSKEVAT RAJOITUKSET

Tieto- ja viestintätekniikan kehittymisen ansiosta tavaroita kaupataan sisämarkkinoilla nyt yhä enemmän näiden uusien kanavien kautta. Ei siis ole yllättävää, että tuomioistuin on saanut käsiteltäväkseen tapauksia SEUT 34 artiklan merkityksestä verkkokaupassa, johon liittyy tavaroiden siirtäminen jäsenvaltiosta toiseen.

Tuomioistuimelle asiassa *Deutscher Apothekerverband* ⁽¹³²⁾ esitetyt kysymykset olivat nousseet esille kansallisen tuomioistuimen käsittelyssä, joka koski ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden verkkomyyntiä toisessa jäsenvaltiossa kuin siinä, johon *DocMorris* oli sijoittautunut. Saksan laissa vain apteekeissa myytävien lääkkeiden postimyynti oli tuolloin kielletty.

Kansallinen tuomioistuin kysyi ensiksi, oliko ristiriidassa SEUT 34 artiklan kanssa kieltää muissa

jäsenvaltioissa sijaitsevia toimiluvan saaneita apteekkeja harjoittamasta elinkeinotoiminnassaan ihmisille tarkoitettujen yksinomaan apteekeissa myytävien lääkevalmisteiden tuontia postimyyntinä kuluttajien internetin välityksellä tekemien yksittäisten tilausten nojalla.

Tuomioistuin aloitti katsomalla kansallisen rajoituksen myyntijärjestelyksi. Asioissa *Keck ja Mithouard* annetun tuomion mukaan myyntijärjestely kuuluu SEUT 34 artiklan soveltamisalaan, jos se on syrjivä. Määrittäessään, onko kyseinen myyntijärjestely syrjivä, tuomioistuin viittasi rajoittavan toimenpiteen laajuuden ja syrjinnän väliseen yhteyteen. Ensinnäkin asiassa *De Agostini ja TV-Shop* annetun tuomion mukaisesti (mainonnan merkitys kyseessä olevan tuotteen myynnille) ⁽¹³³⁾ tuomioistuin painotti muun muassa internetin merkitystä tuotteen myynnissä. Tämän jälkeen tuomioistuin selitti, että tällainen ehdoton kiello haittaa enemmän Saksan ulkopuolella toimivia apteekkeja kuin sen alueella toimivia, joten toimenpide on ristiriidassa SEUT 34 artiklan kanssa.

Tuomioistuin tarkensi vielä, että internet on "suoraan" Saksan markkinoille pääsemisen kannalta merkittävämpi väline niille apteekeille, jotka eivät ole sijoittautuneet Saksan alueelle. ⁽¹³⁴⁾ Tuomioistuin selitti, että kiello, joka koskee enemmän Saksan ulkopuolelle sijoittautuneita apteekkeja, saattaa haitata enemmän muista jäsenvaltioista peräisin olevien kuin kotimaisten tuotteiden pääsyä markkinoille.

Tämän jälkeen tuomioistuin tutki mahdollisia perusteluja. Lääkemääräystä edellyttämättömien lääkkeiden osalta tuomioistuin totesi, ettei yhdelläkään esitetystä oikeusperusteista voida pätevästi perustella lääkemääräystä edellyttämättömien lääkkeiden ehdotonta postimyyntikieltoa.

Lääkemääräystä edellyttävien lääkkeiden osalta tuomioistuin totesi ensiksi, että tällaisten lääkkeiden toimittaminen yleisölle edellyttää tiukempaa valvontaa. Tuomioistuin totesi, että kun otetaan huomioon ne riskit, jotka saattavat liittyä näiden lääkkeiden käyttöön, tarve pystyä todentamaan tehokkaasti ja luotettavasti lää-

⁽¹²⁷⁾ Asia 222/82, *Apple and Pear Development Council*, tuomio 13.12.1983, Kok. 1983, s. 4083.

⁽¹²⁸⁾ Asia C-33/97, *Colim*, tuomio 3.6.1999, Kok. 1999, s. I-3175.

⁽¹²⁹⁾ Asia C-366/98, *Geffroy*, tuomio 12.9.2000, Kok. 2000, s. I-6579.

⁽¹³⁰⁾ Asia C-85/94, *Piageme*, tuomio 12.10.1995, Kok. 1995, s. I-2955.

⁽¹³¹⁾ Asia C-33/97, *Colim*, tuomio 3.6.1999, Kok. 1999, s. I-3175, 41–43 kohta.

⁽¹³²⁾ Asia C-322/01, *Deutscher Apothekerverband*, tuomio 11.12.2003, Kok. 2003, s. I-14887.

⁽¹³³⁾ Asiat C-34/95–C-36/95, *De Agostini ja TV-Shop*, tuomio 9.7.1997, Kok. 1997, s. I-3843, 43 ja 44 kohta. Julkisasiames Geelhoed (asia C-239/02, *Douwe Egberts*, ratkaisuehdotus 11.12.2003, Kok. 2004, s. I-7007, 68 kohta) vertaa tätä perustelua tuomioistuimen perusteluihin asiassa C-292/92, *Hünemann ym.* (tuomio 15.12.1993, Kok. 1993, s. I-6787), ja asiassa C-412/93, *Leclerc-Siplec* (tuomio 9.2.1995, Kok. 1995, s. I-179). Julkisasiames totesi mainoskieltojen olevan kahdessa jälkimmäisessä tapauksessa rajoitettuja. Hänen mukaansa tuomioistuin otti näitä kahta asiaa arvioidessaan huomioon sen, etteivät niissä käsitellyt säännökset vaikuttaneet muiden markkinatoimijoiden mahdollisuuksiin mainostaa kyseessä olevia tuotteita muilla tavoilla. Toisin sanoen "kiellot eivät vaikuttaneet mainonnan tehtävään kyseisten tuotteiden markkinoille pääsyn keinona".

⁽¹³⁴⁾ Asia C-322/01, *Deutscher Apothekerverband*, tuomio 11.12.2003, Kok. 2003, s. I-14887, 74 kohta.

kärien laatimien lääkemääräysten aitous sekä turvaamaan näin lääkkeen toimittaminen joko asiakkaalle itselleen tai sille henkilölle, jonka tämä on valtuuttanut noutamaan lääkkeen, on omiaan tekemään postimyyntikiellon perusteluksi. ⁽¹³⁵⁾ Lisäksi tuomioistuin totesi, että kiellot voivat olla perusteltuja sosiaaliturvajärjestelmän taloudellisen tasapainon tai kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän säilyttämisen vuoksi. ⁽¹³⁶⁾

3.3.13 HENKILÖKOHTAISEEN KÄYTTÖÖN TARKOITETTUIJEN TAVAROIDEN TUONTIA KOSKEVAT RAJOITUKSET

SEUT 34 artiklassa annetaan paitsi yrityksille oikeus tuoda tavaroita kaupallisessa tarkoituksessa myös yksityisille henkilöille oikeus tuoda tavaroita henkilökohtaiseen käyttöön, kuten asiassa *Schumacher* ⁽¹³⁷⁾ osoitettiin. Kyseisessä tapauksessa yksityinen henkilö tilasi omaan henkilökohtaiseen käyttöönsä lääkevalmistetta Ranskasta. Henkilö asui Saksassa, ja Saksan tulliviranomaiset kieltäytyivät hyväksymästä

kyseistä tuotetta. Kansallinen tuomioistuin kysyi unionin tuomioistuimelta, oliko lainsäädäntö, jossa kiellettiin yksityistä henkilöä tuomasta omaan henkilökohtaiseen käyttöönsä tuontijäsenvaltiossa luvan saanutta lääkevalmistetta, jota myydään kyseisessä jäsenvaltiossa ilman lääkemääräystä ja joka oli ostettu apteekista toisesta jäsenvaltiosta, ristiriidassa SEUT 34 ja 36 artiklan kanssa. Tuomioistuin totesi ensiksi, että tällainen lainsäädäntö oli vastoin SEUT 34 artiklaa. Mahdollisia perusteita tutkiessaan tuomioistuin totesi, ettei toimenpidettä voida perustella kansanterveyden suojelulla. Tuomioistuimen mukaan lääkevalmisteiden osto toisen jäsenvaltion apteekista antoi vastaavat takeet kuin kotimaan apteekista ostettuna. Tätä päätelmää tuki myös se, että proviisorin ammatissa toimimisesta ja sen harjoittamisen edellytyksistä on säädetty EU:n johdetussa oikeudessa.

Kuten kuitenkin käy ilmi asiasta *Escalier ja Bonnarel* ⁽¹³⁸⁾, yksityisiin henkilöihin, jotka tuovat tavaroita omassa kiinteistössään käytettäväksi,

voi kohdistua tiettyjä velvoitteita, joita sovelletaan myös kaupallisessa tarkoituksessa tuontia harjoittaviin. Kyseisessä asiassa rikosoikeudenkäynnit aloitettiin kahta yksityishenkilöä vastaan, joita syytettiin maatalouskäyttöön tarkoitettujen sellaisten kasvinuojeluaineiden hallussapidosta ja käyttöaikomuksesta, joilla ei ollut markkinoille saattamista koskevaa lupaa. Syytetty väitti, ettei kansallisia lupavaatimuksia voida soveltaa maanviljelijöihin, jotka eivät tuo tuotteita kaupallisessa tarkoituksessa vaan omiin tarpeisiinsa. Tuomioistuimen mukaan jäsenvaltioilla on velvollisuus soveltaa tutkimusmenettelyä kasvinuojeluaineiden maahantuonnissa alueelleen, ja tämä menettely voi olla niin sanottu ”yksinkertaistettu” menettely, jonka tarkoituksena on tarkastaa, tarvitaanko aineen markkinoille saattamiseen lupa vai katsotaanko, että aine on jo hyväksytty tuontivaltiona olevassa jäsenvaltiossa. ⁽¹³⁹⁾ Tuomioistuin totesi, että edellä esitetyt periaatteet pätevät riippumatta maahantuonnin tavoitteesta, ja niitä siis sovelletaan myös maanviljelijöihin, jotka tuovat maahan aineita pelkästään oman tilansa tarpeisiin.

⁽¹³⁵⁾ 119 kohta.

⁽¹³⁶⁾ 123 kohta.

⁽¹³⁷⁾ Asia 215/87, *Schumacher*, tuomio 7.3.1989, Kok. 1989, s. 617.

⁽¹³⁸⁾ Yhdistetyt asiat C-260/06 ja C-261/06, *Escalier ja Bonnarel*, tuomio 8.11.2007 Kok. 2007, s. I-9717.

⁽¹³⁹⁾ 32 kohta.

4 Muita SEUT 34 artiklaan liittyviä erityiskysymyksiä

4.1 Lääketuotteiden ja kasvinuojelutuotteiden rinnakaistuonti

Tuotteiden rinnakaistuonti on laillinen kaupan muoto sisämarkkinoilla. Tuonti on ”rinnakaista” siinä mielessä, että siihen liittyy tuotteita, jotka ovat oleellisesti samanlaisia kuin valmistajan tai alkuperäisen toimittajan jakeluverkostojen kautta markkinoidut tuotteet mutta joiden jakelu tapahtuu kyseisten verkostojen ulkopuolella (usein niiden rinnalla). Rinnakaistuonti johtuu lääkkeiden⁽¹⁴⁰⁾ tai kasvinuojeluaineiden⁽¹⁴¹⁾ välisistä hintaeroista, esimerkiksi kun jäsenvaltio määrää markkinoillaan myytävien tuotteiden hinnan tai muutoin valvoo sitä. Rinnakkaiskauppa synnyttää periaatteessa tervettä kilpailua ja vähentää kuluttajahintoja, ja se on suoraa seurausta tavaroiden vapaan liikkuvuuden takaavien sisämarkkinoiden kehitymisestä.

Vaikka EU:n lainsäädännössä säännellään lääketuotteiden ja kasvinuojeluaineiden turvallisuutta ja ensimmäisen kerran markkinoille saattamista, näiden tuotteiden rinnakkaiskaupan laillisuuteen liittyvät periaatteet ovat muotuneet tuomioista, joita tuomioistuin on antanut tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien perussopimuksen määräysten perusteella.

Kun lääkkeisiin ja kasvinuojeluaineisiin liittyvät kansanterveyden suojelemiseksi ja ympäristön turvallisuuden takaamiseksi tarvittavat tiedot ovat tulleet määräjäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten saataville jo siinä yhteydessä, kun tuote on ensimmäisen kerran saatettu kyseisen jäsenvaltion markkinoille, rinnakaistuontivalmisteelle myönnetään myyntilupa suhteellisesti ”yksinkertaistetulla” menettelyllä (myyntiluvan

myöntämismenettelyyn verrattuna) seuraavin edellytyksin:

- Tuotavalle valmisteelle on myönnetty myyntilupa alkuperäjäsenvaltiossa.
- Tuotava valmiste on olennaisilta ominaisuuksiltaan samanlainen kuin valmiste, jolle on jo myönnetty myyntilupa määräjäsenvaltiossa.

Rinnakaistuontia harjoittavien maahantuojien oikeuksien ja tiettyjen yleisen edun mukaisen tavoitteiden – kuten kansanterveyden ja ympäristönsuojelun – turvaamisen välisen tasapainon säilyttämiseksi komissio on antanut rinnakaistuontia koskevia ohjeita seuraavissa asiakirjoissa:

- Pysyvän kasvinuojelukomitean suuntavat kasvinuojelutuotteiden rinnakkaiskaupasta EU:ssa ja ETA:ssa (2001)⁽¹⁴²⁾
- Komission tiedonanto sellaisten lääkevalmisteiden rinnakaistuonnista, joille on jo myönnetty myyntilupa (2003)⁽¹⁴³⁾

Kasvinuojeluaineita koskevan EU:n lainsäädännön⁽¹⁴⁴⁾ muuttamisen yhteydessä vuonna 2007 ehdotettiin näiden tuotteiden rinnakkaiskauppaa koskevan nimenomaisen säännöksen lisäämistä. Kun ehdotettu *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kasvinuojeluaineiden markkinoille saattamisesta* tulee voimaan, kasvinuojeluaineiden rinnakaistuonti yhdenmukaistetaan EU:n tasolla eikä se kuulu enää SEUT 34 artiklan soveltamisalaan.

Rinnakkaiskauppa on erotettava jälleentuonnista. Esimerkiksi lääkkeiden kohdalla tämä tar-

koittaa liiketoimia, joissa apteekki hankkii ensin lääkkeet toisen jäsenvaltion tukkukauppiaalta ja vie sitten nämä lääkkeet takaisin kyseiseen jäsenvaltioon, jossa niillä on myyntilupa. Tältä osin tuomioistuin on todennut, että yhden jäsenvaltion alueella valmistettu tuote, joka on viety sieltä ja tuotu sinne takaisin jälleentuontina, on samalla tapaa maahantuotu tuote kuin tuote, joka on valmistettu toisessa jäsenvaltiossa.⁽¹⁴⁵⁾ Tuomioistuin on katsonut kuitenkin, ettei tätä sovelleta tapauksissa, joissa todetaan, että asianomaiset tuotteet on viety pelkästään siinä tarkoituksessa, että ne tuodaan takaisin, millä pyritään kiertämään esillä olevan kaltaista lainsäädäntöä.⁽¹⁴⁶⁾

4.2 Ajoneuvon rekisteröinti

Voimassa olevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaan ajoneuvon rekisteröintiin kuuluu tavallisesti kolme vaihetta. Ensinnäkin ajoneuvon tekniset ominaisuudet on hyväksyttävä, mikä tarkoittaa useimmiten EY-tyyppihyväksyntää. Joihinkin moottoriajoneuvotyyppiin sovelletaan kuitenkin edelleen kansallisia hyväksyntämenettelyjä. Toiseksi käytetyt ajoneuvot on katsastettava, mikä tarkoituksena on varmistaa ihmisten terveyden ja elämän suojelemiseksi, että moottoriajoneuvo on tosiasiallisesti hyvässä kunnossa rekisteröintihetkellä. Lopuksi moottoriajoneuvo rekisteröidään maantielikenteeseen ja samalla se tunnustetaan ja sille annetaan rekisterinumero.

Vuonna 2007 komissio päivitti tulkitsevaa tiedonantoa toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien moottoriajoneuvojen rekisteröintimenettelyistä.⁽¹⁴⁷⁾ Tässä tiedonannossa luetellaan

⁽¹⁴⁰⁾ Asia C-201/94, *Smith & Nephew*, tuomio 12.11.1996, Kok. 1996, s. I-5819.

⁽¹⁴¹⁾ Asia C-100/96, *British Agrochemicals Association*, tuomio 11.3.1999, Kok. 1999, s. I-1499; asia C-201/06, *komissio v. Ranska*, tuomio 21.2.2008, Kok. 2008, s. I-735, 33 kohta.

⁽¹⁴²⁾ 6.12.2001, *Sanco/223/2000*, rev. 9.

⁽¹⁴³⁾ KOM(2003) 839 lopullinen, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/fin/com/2003/com2003_0839f01.pdf

⁽¹⁴⁴⁾ Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kasvinuojeluaineiden markkinoille saattamisesta, KOM(2006) 388 lopullinen.

⁽¹⁴⁵⁾ Asia C-322/01, *Deutscher Apothekerverband*, tuomio 11.12.2003, Kok. 2003, s. I-14887, 127 kohta. Katso tältä osin asia 229/83, *Leclerc ym.*, tuomio 10.1.1985, Kok. 1985, s. 1, 26 kohta, ja asia C-240/95, *Schmit*, tuomio 27.6.1996, Kok. 1996, s. I-3179, 10 kohta.

⁽¹⁴⁶⁾ Asia C-322/01, *Deutscher Apothekerverband*, tuomio 11.12.2003, Kok. 2003, s. I-14887, 129 kohta.

⁽¹⁴⁷⁾ Komission tulkitseva tiedonanto toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien moottoriajoneuvojen rekisteröintimenettelyistä (EUVL C 68, 24.3.2007, s. 15).

yksityiskohtaisesti, mitkä vähimmäisedellytykset autojen rekisteröintimenettelyn on täytettävä.

Toisessa jäsenvaltiossa aiemmin rekisteröityjen moottoriajoneuvojen osalta rekisteröivä jäsenvaltio voi vaatia vain seuraavien asiakirjojen esittämistä:

- 1) Toisessa jäsenvaltiossa annettu rekisteröintitodistus tai sen kopio: toisen jäsenvaltion antama yhdenmukainen rekisteröintitodistus on tunnustettava jäsenvaltioissa, jotta ajoneuvo voidaan rekisteröidä uudelleen sen alueella. ⁽¹⁴⁸⁾ Monilla ennen vuotta 2004 rekisteröidyillä ajoneuvoilla on kuitenkin edelleen yhdenmukaisesta rekisteröintitodistuksesta poikkeava todistus.
- 2) EY:n tai kansallinen vaatimustenmukaisuustodistus: kaikki vuonna 1996 tai sen jälkeen hyväksytyt sarjatuotannossa valmistetut henkilöautot kuuluvat periaatteessa EY-tyyppihyväksynnän piiriin. ⁽¹⁴⁹⁾ Tällä menettelyllä vakuutetaan, että asianomainen ajoneuvotyyppi täyttää kaikki siihen sovellettavat eurooppalaiset turva- ja ympäristönsuojeluvaatimukset. EY-tyyppihyväksyntä on voimassa kaikissa jäsenvaltioissa. Valmistaja, joka on EY-tyyppihyväksynnän haltija, antaa EY-vaatimustenmukaisuustodistuksen, joka osoittaa, että ajoneuvo on valmistettu hyväksytyin ajoneuvotyyppin mukaisesti. Uudelta EY-tyyppihyväksytyltä

ajoneuvolta, jonka mukana seuraa voimassa oleva vaatimustenmukaisuustodistus, ei saa vaatia uutta teknisten ominaisuuksien hyväksyntää taikka muiden rakenteeseen tai toimintaan liittyvien teknisten vaatimusten täyttämistä, ellei ajoneuvoa ole selvästi muutettu, sen jälkeen kun se on lähtenyt valmistajan tehtaalta.

Moottoriajoneuvoille, joilla ei ole EY-tyyppihyväksyntää, voidaan antaa kansallinen tyyppihyväksyntä tai kansallinen yksittäishyväksyntä. Kansallisen hyväksynnän toisessa jäsenvaltiossa saaneita tai toisessa jäsenvaltiossa rekisteröityjä moottoriajoneuvoja koskevat kansalliset hyväksyntämenettelyt kuuluivat aiemmin SEUT 34 ja 36 artiklan soveltamisalaan. ⁽¹⁵⁰⁾ Nyt uudessa tyyppihyväksyntädirektiivissä 2007/46/EY kansalliset hyväksyntämenettelyt ja yksittäishyväksyntämenettelyt on yhdenmukaistettu. Vaikka hyväksynnän voimassaolo rajoittuu hyväksynnän myöntäneeseen jäsenvaltioon, toisen jäsenvaltion on sallittava ajoneuvon myynti, rekisteröinti ja käyttöönotto, ellei se voi kohtuullisin perustein olettaa, etteivät hyväksymisen myöntämisessä käytetyt tekniset määräykset vastaa sen omia määräyksiä.

Kansalliset viranomaiset eivät saa vaatia EY-vaatimustenmukaisuustodistusta ajoneuvoilta, jotka on aiemmin rekisteröity toisessa jäsenvaltiossa, jos ajoneuvon vanha rekisteröintitodistus vastaa täysin

direktiivissä 1999/37/EY olevaa mallia. Kansalliset viranomaiset saavat kuitenkin vaatia EY-vaatimustenmukaisuustodistusta ajoneuvoilta, jotka on aiemmin rekisteröity toisessa jäsenvaltiossa, elleivät ne toisen jäsenvaltion antaman yhdenmukaisesta poikkeavan rekisteröintitodistuksen perusteella pysty tunnistamaan ajoneuvoa riittävällä tarkkuudella. Ellei ajoneuvolla ole EY-vaatimustenmukaisuustodistusta, kansalliset viranomaiset voivat vaatia kansallisen vaatimustenmukaisuustodistuksen esittämistä.

- 3) Todistus arvonlisäveron maksamisesta, jos ajoneuvo on arvonlisäverotuksen kannalta "uusi".
- 4) Vakuustodistus.
- 5) Katsastustodistus, jos katsastusta edellytetään kaikissa tapauksissa, joissa rekisteröidään uudelleen ajoneuvo, joka on aiemmin rekisteröity samassa tai toisessa jäsenvaltiossa. Ennen rekisteröintiä tehtävän katsastuksen on täytettävä vähintään samat menettelyt koskevat vaatimukset, joita edellytetään moottoriajoneuvon teknisiä ominaisuuksia koskevalta hyväksynnältä. ⁽¹⁵¹⁾

Vastikään antamassaan tuomiossa tuomioistuimien vahvisti, että maahantuotujen käytettyjen autojen rekisteröinnin yleinen kieltä on vastoin SEUT 34 artiklaa. ⁽¹⁵²⁾

⁽¹⁴⁸⁾ Ajoneuvojen rekisteröintiäsiakirjoista 29. huhtikuuta 1999 annetun neuvoston direktiivin 1999/37/EY 4 artiklan mukaisesti (EYVL L 138, 1.6.1999, s. 57).

⁽¹⁴⁹⁾ Asiassa sovelletaan puiteiden luomisesta moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen sekä tällaisiin ajoneuvoihin tarkoitettujen järjestelmien, osien ja erillisten teknisten yksiköiden hyväksymiselle 5. syyskuuta 2007 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2007/46/EY (EUVL L 263, 9.10.2007, s. 1). Direktiivillä 2007/46/EY korvattiin moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen tyyppihyväksyntää koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 6. helmikuuta 1970 annettu neuvoston direktiivi 70/156/EY.

⁽¹⁵⁰⁾ Asia 406/85, *Gofette ja Gilliard*, tuomio 11.6.1987, Kok. 1987, s. 2525.

⁽¹⁵¹⁾ Asia 50/85, *Schloh v. Auto contrôle technique*, tuomio 12.6.1986, Kok. 1986, s. 1855; asia C-451/99, *Cura Anlagen*, tuomio 21.3.2002, Kok. 2002, s. I-3193.

⁽¹⁵²⁾ Asia C-524/07, *komissio v. Itävalta*, tuomio 11.12.2008, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

5 Viennin esteet (SEUT 35 artikla)

SEUT 35 artiklassa määrätään: ”Jäsenvaltioiden väliset viennin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet ovat kiellettyjä.”

5.1 ‘Vienti’

Viennillä tarkoitetaan SEUT 35 artiklassa jäsenvaltioiden välistä kauppaa eli vientiä yhdestä jäsenvaltiosta toisiin jäsenvaltioihin. Sillä ei tarkoiteta vientiä EU:n ulkopuolelle.

5.2 Määrälliset rajoitukset ja vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet

Vaikka SEUT 35 artiklassa ja SEUT 34 artiklassa on hyvin samanlainen sanamuoto, niiden välillä on kuitenkin selvä ero: SEUT 35 artiklaa sovelletaan pääasiassa vain toimenpiteisiin, joissa tavarihin kohdistuu syrjintää. Tämä periaate vahvistettiin asiassa *Groenvelde* ⁽¹⁵³⁾, jossa tuomioistuin totesi, että SEUT 35 artiklassa tarkoitetaan ”kansallisia toimenpiteitä, joilla on tarkoituksena rajoittaa erityisesti vientiä ja kohdella eri tavalla jäsenvaltioiden sisäistä kauppaa ja ulkomaankauppaa ja siten taata erityisiä etuja kyseisen valtion kotimaiselle tuotannolle tai sen sisäisille markkinoille muissa jäsenvaltioissa tapahtuvan tuotannon tai niiden kanssa käytävän kaupan vahingoksi”.

Tällaiseen SEUT 35 artiklan kapea-alaiseen tulkintaan on useita syitä. Ensinnäkin tuonnin yhteydessä syrjimättömistä toimenpiteistä voi aiheutua kaksinkertainen rasite maahantuojille, joiden on noudatettava sekä oman maansa että tuontimaan lainsäädäntöä. Tällaisten toimenpiteiden katsotaan siis kuuluvan aiheellisesti sisämarkkinoita suojaavan EU-oikeuden piiriin.

Tämä ei kuitenkaan päde viejiin, joiden on vain noudatettava sääntöjä, jotka koskevat kotimaisia markkinoita. Toiseksi jos SEUT 35 artiklan soveltamisala olisi liian laaja, se kattaisi rajoitukset, joilla ei ole vaikutusta EU:n sisäiseen kauppaan. ⁽¹⁵⁴⁾

Asiassa *Rioja* kohtelun ero perustui kotimaisten yritysten suotuisampiin valmistus- ja kauppaolosuhteisiin. ⁽¹⁵⁵⁾ Asiassa *Parma* eron aiheutti tuotantoalueella sijaitseville yrityksille annettava erityisetu saada käyttää suojattua alkuperänimitystä ”Prosciutto di Parma” siivuina myytävästä kinkusta, edellyttäen että siivuiksi leikkaaminen ja pakkaaminen suoritetaan tuotantoalueella. ⁽¹⁵⁶⁾ Tällaiset kotimaisten markkinoiden edut asettavat muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneet yritykset epäedulliseen kilpailuasemaan mahdollisesti aiheutuvien lisäkustannusten vuoksi tai siksi, että kotimaisilla markkinoilla kilpailemisessa tarvittavien tiettyjen tuotteiden hankkiminen on hankalaa.

Muutamissa SEUT 35 artiklaa koskeissa päätöksissään tuomioistuin on sivuuttanut asiassa

Groenvelde esitetyn periaatteen viimeisen edellytyksen (”muissa jäsenvaltioissa tapahtuvan tuotannon tai niiden kanssa käytävän kaupan vahingoksi”). ⁽¹⁵⁷⁾ Tuomioistuin on soveltanut tätä periaatetta useissa tuomioissaan ⁽¹⁵⁸⁾ työntekijöiden ⁽¹⁵⁹⁾ ja palvelujen ⁽¹⁶⁰⁾ vapaan liikkuvuuden alan kehittymisen mukaisesti.

Lisäksi joissakin asioissa tuomioistuin on jättänyt viittaamatta vaatimukseen erityisedun tarjoamisesta kansalliselle tuotannolle. ⁽¹⁶¹⁾ Vastikään antamassaan ennakkoratkaisussa ⁽¹⁶²⁾ tuomioistuin käsittelee Belgian lainsäädäntöä, jossa kielletään myyjää vaatimasta ennakkomaksua tai muuta maksua seitsemän päivän ”peruuttamisajan” aikana, jolloin kuluttaja voi perua etämyyntisopimuksen. Vaikka ennakkomaksun perimistä koskevaa kieltoa sovelletaan kaikkiin Belgian alueella toimiviin myyjiin, tuomioistuin katsoi sen vaikuttavan tosiasiasa enemmän tavaroiden vientiin mainitun jäsenvaltion markkinoilta kuin tavaroiden kaupan pitämiseen saman jäsenvaltion sisäisillä markkinoilla. Mielenkiintoista on, että tässä tapauksessa esteen vaikutukset haittaavat pääasiassa viejäjäsenvaltioon eikä määräjäsenvaltioon sijoittautuneiden yritysten liiketoimintaa.

Yleiseltä kannalta katsottuna tuomioistuimen yleisenä näkökantana näyttää olevan, että SEUT 35 artikla kattaa kaupan esteet, joilla on tosiasiallinen ja nimenomainen vaikutus vientiin ja joissa kohdellaan eriarvoisesti jäsenvaltion sisäistä kauppaa ja vientiä.

⁽¹⁵³⁾ Asia 15/79, *Groenvelde*, tuomio 8.11.1979, Kok. 1979, s. 3409. Katso myös asia C-12/02, *Grilli*, tuomio 2.10.2003, Kok. 2003, s. I-11585, 41 kohta.

⁽¹⁵⁴⁾ Oliver, P. ja Enchelmaier, S., ”Free movement of goods: Recent developments in the case law”, *Common Market Law Reports*, 2007, N:o 44, s. 686.

⁽¹⁵⁵⁾ Asia C-47/90, *Delhaize v. Promalvin* (Rioja), tuomio 9.6.1992, Kok. 1992, s. I-3669 (tässä asiassa tuomioistuin sivuutti perusteluissaan vaatimuksen erityisen edun tarjoamisesta kansalliselle tuotannolle, vaikka tämä ilmeni selkeästi tosiseikoista).

⁽¹⁵⁶⁾ Asia C-108/01, *Consorzio del Prosciutto di Parma ja Salumificio S. Rita*, tuomio 20.5.2003, Kok. 2003, s. I-5121.

⁽¹⁵⁷⁾ Asia 155/80, *Oebel*, tuomio 14.7.1981, Kok. 1993.

⁽¹⁵⁸⁾ Asia C-47/90, *Delhaize v. Promalvin*, tuomio 9.6.1992, Kok. 1992, s. I-3669, 12 kohta; asia C-80/92, *komissio v. Belgia*, tuomio 24.3.1994, Kok. 1994, s. I-1019, 24 kohta; asia C-203/96, *Dusseldorp ym.*, tuomio 25.6.1998, Kok. 1998, s. I-4075; asia C-209/98, *Sydhavnens Sten & Grus*, tuomio 23.5.2000, Kok. 2000, s. I-3743, 34 kohta.

⁽¹⁵⁹⁾ Asia C-415/93, *Bosman*, tuomio 15.12.1995, Kok. 1995, s. I-4921; asia C-18/95, *Terhoeve*, tuomio 26.1.1999, Kok. 1999, s. I-345.

⁽¹⁶⁰⁾ Asia C-384/93, *Alpine Investments*, tuomio 10.5.1995, Kok. 1995, s. I-1141.

⁽¹⁶¹⁾ Asia C-388/95, *Belgia v. Espanja*, tuomio 16.5.2000, Kok. 2000, s. I-3123, 41 kohta.

⁽¹⁶²⁾ Asia C-205/07, *Gysbrechts ja Santurel Inter*, tuomio 16.12.2008, Kok. 2008, s. I-9947.

6 Kaupan esteiden perustelut

6.1 SEUT 36 artikla

SEUT 36 artiklassa luetellaan syyt, joilla jäsenvaltiot voivat perustella rajatylittävää kauppaa haittaavia toimenpiteitä: ”Mitä 34 ja 35 artiklassa määrätään, ei estä sellaisia tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi, taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi taikka teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi.”

Tuomioistuimen oikeuskäytännössä on määritetty lisäksi niin kutsuttuja pakottavia vaatimuksia (esimerkiksi ympäristönsuojelu), joihin jäsenvaltiot voivat vedota kansallisia toimenpiteitä puolustaessaan.

Unionin tuomioistuin tulkitsee kapea-alaisesti SEUT 36 artiklassa lueteltuja poikkeuksia, jotka kaikki liittyvät muihin kuin kaupallisiin etunäkökohtiin.⁽¹⁶³⁾ Kaikkien toimenpiteiden on lisäksi oltava suhteellisuusperiaatteen mukaisia. SEUT 36 artiklan mukaisesti annettujen toimenpiteiden perustelua koskeva todistustaakka kuuluu jäsenvaltiolle⁽¹⁶⁴⁾, mutta kun jäsenvaltio esittää vakuuttavat perustelut, on komission osoitettava, etteivät toteutetut toimenpiteet ole asianmukaisia kyseessä olevassa tapauksessa.⁽¹⁶⁵⁾

SEUT 36 artiklaa ei voi käyttää perustelemaan poikkeamista EU:n yhdenmukaistetusta lainsäädännöstä.⁽¹⁶⁶⁾ Toisaalta jos EU:n yhdenmukaistamistoimia ei ole tehty, jäsenvaltioiden on määritettävä oma suojan tasonsa. Osittaisen

yhdenmukaistamisen ollessa kyseessä yhdenmukaistamislainsäädännössä valtuutetaan jäsenvaltiot usein nimenomaisesti säilyttämään tai antamaan tiukempia toimenpiteitä, edellyttäen että nämä ovat perussopimuksen mukaisia. Tällaisissa tapauksissa tuomioistuimen on arvioitava kyseisiä säännöksiä SEUT 36 artiklan perusteella.

Vaikka toimenpide voitaisiin perustella jollain SEUT 36 artiklassa luetelluista poikkeuksista, se ei saa kuitenkaan ”olla keino mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen”. SEUT 36 artiklan jälkimmäisen osan tarkoituksena on estää jäsenvaltioita käyttämästä sitä väärin. Kuten tuomioistuin on todennut, ”perustamissopimuksen [36] artiklan toisen virkkeen tavoitteena on estää se, että kyseisen artiklan ensimmäisessä virkkeessä esitettyihin syihin perustuvilla kaupan rajoituksilla kierretään niiden varsinainen tarkoitus eli että kyseisiä rajoituksia käytetään siten, että niillä aiheutetaan muista jäsenvaltioista peräisin olevien tavaroiden syrjintää”⁽¹⁶⁷⁾ eli toteutetaan protektionistisia toimenpiteitä.

6.1.1 JULKINEN MORAALI, YLEINEN JÄRJESTYS JA YLEINEN TURVALLISUUS

Jäsenvaltiot voivat päättää kieltää tuotteen moraalisen perustein. Kukin jäsenvaltio voi asettaa normit, joiden mukaisesti tavarat täyttävät kansalliset moraalista koskevat säännökset, mutta harkintavaltaa on kuitenkin käytettävä EU:n oikeudesta johtuvien velvoitteiden mukaisesti. Esimerkiksi sellaisten tuotteiden tuonnin kieltäminen, joiden myyntiä on rajoitettu muttei kielletty, on syrjivä ja vastoin tavaroiden vapaata

liikkuvuutta koskevia määräyksiä. Suurimassa osassa tapauksia, joissa tuomioistuin on hyväksynyt suoraan julkista moraalista koskevan perustelun, on ollut kyse säädyttömistä tuotteista⁽¹⁶⁸⁾, ja muutamissa julkiseen moraaliiin liittyvissä asioissa löydettiin myös muita siihen liittyviä perusteluita (yleinen etu rahapeliasioissa⁽¹⁶⁹⁾, alaikäisten suojeleminen videoihin ja dvd-levyihin tehtävissä merkinnöissä)⁽¹⁷⁰⁾.

Tuomioistuin tulkitsee yleistä järjestystä hyvin tiukasti, ja sillä on onnistuttu vain harvoin perustelemaan SEUT 36 artiklaan perustuva poikkeus. Se ei esimerkiksi kelpaa perusteluksi, jos se on tarkoitettu yleiseksi turvalausekkeeksi tai vain perustelemaan protektionistisia toimia. Jos SEUT 36 artiklan poikkeusta voidaan soveltaa, unionin tuomioistuin käyttää tavallisesti vaihtoehtoja tai yleiseen järjestykseen liittyvää perustelua yhdessä muiden mahdollisten perustelujen kanssa.⁽¹⁷¹⁾ Yleinen järjestys on hyväksytty ainoana perusteluna yhdessä poikkeustapauksessa, jossa jäsenvaltio rajoitti keräilykolkoiden tuontia ja vientiä. Tuomioistuin totesi kiellon olevan perusteltu yleisen järjestyksen kannalta, koska se liittyi rahanlyömisoikeuden suojelemiseen, jonka katsotaan perinteisesti kuuluvan valtion perustavanlaatuisiin etuihin.⁽¹⁷²⁾

Yleistä turvallisuutta on käytetty perusteluna yksittäisellä alalla, EU:n energiamarkkinoilla, mutta päätöksen tulisi rajoittua tarkkarajaisiin tosiseikkoihin, eikä sitä pidä soveltaa laajalti. Yhdessä tällaisessa tapauksessa jäsenvaltio määräsi öljytuotajat hankkimaan jopa 35 prosenttia öljytuotteiden tarpeistaan kansallisesta öljy-yhtiöstä hallituksen määräämin hinnoin. Tuomioistuin piti kyseistä toimenpidettä sel-

⁽¹⁶³⁾ Asia C-120/95, *Decker*, tuomio 28.4.1998, Kok. 1998, s. I-1831; asia 72/83, *Campus Oil*, tuomio 10.7.1984, Kok. 1984, s. 2727.

⁽¹⁶⁴⁾ Asia 251/78, *Denkavit Futtermittel*, tuomio 8.11.1979, Kok. 1979, s. 3369.

⁽¹⁶⁵⁾ Asia C-55/99, *komissio v. Ranska*, tuomio 14.12.2000, Kok. 2000, s. I-11499.

⁽¹⁶⁶⁾ Asia C-473/98, *Toolex*, tuomio 11.7.2000, Kok. 2000, s. I-5681; asia 5/77, *Tedeschi v. Denkavit*, tuomio 5.10.1977, Kok. 1977, s. 1555.

⁽¹⁶⁷⁾ Asia 34/79, *Henn ja Darby*, tuomio 14.12.1979, Kok. 1979, s. 3795, 21 kohta, sekä yhdistetyt asiat C-1/90 ja C-176/90, *Aragonesa de Publicidad Exterior ja Publivia*, tuomio 25.7.1991, Kok. 1991, s. I-4151, 20 kohta.

⁽¹⁶⁸⁾ Asia 121/85, *Conegate*, tuomio 11.3.1986, Kok. 1986, s. 1007; asia 34/79, *Henn ja Darby*, tuomio 14.12.1979, Kok. 1979, s. 3795.

⁽¹⁶⁹⁾ Asia C-275/92, *Schindler*, tuomio 24.3.1994, Kok. 1994, s. I-1039, 58 kohta sekä mainittu oikeuskäytäntö, ja asia C-124/97, *Läärä ja muut*, tuomio 21.9.1999, Kok. 1999, s. I-6067, 33 kohta.

⁽¹⁷⁰⁾ Asia C-244/06, *Dynamic Medien*, tuomio 14.2.2008, Kok. 2008, s. I-505.

⁽¹⁷¹⁾ Tuomioistuin on myöntänyt, että lainsäädäntö, ”jonka tavoitteena on alkoholin kulutusta ohjaamalla ehkäistä alkoholipitoisista aineista aiheutuvia yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ja jolla pyritään näin ollen torjumaan alkoholin väärinkäyttöä, on [SEUT 36] artiklassa tunnustettujen kansanterveyteen ja yleiseen järjestykseen liittyvien syiden mukainen” – asia C-434/04, *Ahokainen ja Leppik*, tuomio 28.9.2006, Kok. 2006, s. I-9171, 28 kohta.

⁽¹⁷²⁾ Asia 7/78, *Thompson*, tuomio 23.11.1978, Kok. 1978, s. 2247.

västi protektionistisena ja SEUT 34 artiklan vastaisena. Sitä pidettiin kuitenkin perusteltuna yleisen turvallisuuden vuoksi eli jalostamon säilyttämiseksi toiminnassa, jotta taataan öljyn saanti kriisiaikoina. ⁽¹⁷³⁾

Tuomioistuin on hyväksynyt yleistä turvallisuutta koskevan perustelun myös asioissa, jotka liittyvät strategisesti arkaluonteisten tavaroiden ⁽¹⁷⁴⁾ ja kaksikäyttötuotteiden ⁽¹⁷⁵⁾ kauppaan, sillä ”ulkosuhteiden tai kansojen rauhanomaisen rinnakkaiselon vakavan häiriintymisen uhka voi vaikuttaa jäsenvaltion ulkoiseen turvallisuuteen”. Näissä tapauksissa tuomioistuin totesi, että SEUT 36 artikla kattaa sekä sisäisen turvallisuuden (esimerkiksi rikollisuuden paljastaminen ja torjuminen ja liikennettä koskeva sääntely) että ulkoisen turvallisuuden. ⁽¹⁷⁶⁾

6.1.2 IHMISTEN, ELÄINTEN JA KASVIEN TERVEYDEN JA ELÄMÄN SUOJELEMINEN (ENNALTA VARAUTUMISEN PERIAATE)

Tuomioistuin on todennut: ”Perustamissopimuksen [36] artiklan mukaan suojeltavista tavaroista ja eduista etusijalla on ihmisten terveys ja elämä. Jäsenvaltioiden tehtävänä on päättää perustamissopimuksessa asetetuissa rajoissa siitä, minkä tasoisen suojelun ne haluavat turvata ja erityisesti miten tiukka toteutettavan valvonnan on oltava.” ⁽¹⁷⁷⁾ Samassa tuomiossa tuomioistuin totesi, ettei kansallinen lainsäädäntö tai menettely siten kuulu SEUT 36 artiklan poikkeuksen soveltamisalaan, silloin kun ihmisten terveyttä ja elämää voidaan suojella yhtä tehokkaasti EU:n sisäistä kauppaa vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä.

Ihmisten, eläinten ja kasvien terveyden ja elämän suojelu on yleisin syy, jolla jäsenvaltiot yrit-

tävät tavallisesti perustella tavaroiden vapaan liikkuvuuden esteitä. Vaikka alalta on runsaasti tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, muutamia peruseriaatteita on noudatettava: Terveyden suojeluun ei voi vedota, jos toimenpiteen todellisena tarkoituksena on suojella kotimaan markkinoita, vaikka yhdenmukaistamisen puuttuessa jäsenvaltiot voivat päättää suojelun tasosta. Hyväksytyjen toimenpiteiden on oltava oikeasuhtaisia eli niiden on rajoitettava vain siihen, mikä on välttämätöntä oikeutettuna tavoitteena olevan yleisen terveyden suojelemiseksi. Lisäksi kyseessä olevat toimenpiteet on perusteltava hyvin esittämällä asiaankuuluvat todisteet ja tekniset, tieteelliset, tilastolliset ja ravitsemukseen liittyvät tiedot sekä kaikki muut asiaankuuluvat tiedot. ⁽¹⁷⁸⁾

”Ennalta varautumisen periaatteen” soveltaminen: Tuomioistuin käytti ennalta varautumisen periaatetta ensimmäistä kertaa asiassa *National Farmers’ Union* ⁽¹⁷⁹⁾, vaikka se vaikutti epäsuorasti myös aiemmassa oikeuskäytännössä. Tuomioistuin totesi: ”kun esiintyy epävarmuutta siitä, onko olemassa ihmisten terveyteen kohdistuvaa vaaraa, tai siitä, minkä laajuinen tämä vaara on, toimielimet saavat toteuttaa suojatoimenpiteitä odottamatta, että näiden vaarojen olemassaolo ja vaarojen vakavuus osoitetaan täysin”. Periaate määrittää olosuhteet, joissa lainsäätäjät kansallisella, EU:n tai kansainvälisellä tasolla voi toteuttaa toimenpiteitä suojellakseen kuluttajia terveysriskeiltä, jotka voivat liittyä nykytutkimuksen tieteellisen epävarmuuden valossa mahdollisesti tuotteen tai palveluun.

Unionin tuomioistuin on todennut johdonmukaisesti, että jäsenvaltioiden on toteutettava riskinarviointi ennen SEUT 34 ja 36 artiklan mukaisen varotoimenpiteiden toteuttamista. ⁽¹⁸⁰⁾

Tuomioistuin vaikuttaa yleisesti hyväksyvän sen, että asiaan liittyy tieteellinen epävarmuus, ja kun tämä on vahvistettu, se jättää jäsenvaltioille tai toimielimille huomattavasti liikkumavaraa päättää, mitä toimenpiteitä ne toteuttavat. ⁽¹⁸¹⁾ Toimenpiteet eivät voi kuitenkaan perustua ”puhtaasti hypoteettisiin näkökohtiin”. ⁽¹⁸²⁾

Yleensä kun jäsenvaltio haluaa säilyttää tai ottaa käyttöön toimenpiteen terveyden suojelemiseksi SEUT 36 artiklan mukaisesti, sen on osoitettava toimenpiteen tarpeellisuus. ⁽¹⁸³⁾ Tämä pätee myös tilanteisiin, joissa on kyse ennalta varautumisen periaatteesta, minkä tuomioistuin on vahvistanut useissa vastikään ratkaistuissa asioissa. ⁽¹⁸⁴⁾ Tuomioissaan tuomioistuin on painottanut, että todelliset riskit on osoitettava uusimman kansainvälisen tieteellisen tutkimuksen perusteella. Näin ollen jäsenvaltion on osoitettava aluksi, että varotoimenpiteitä voidaan toteuttaa SEUT 36 artiklan mukaisesti. Jäsenvaltion ei kuitenkaan tarvitse osoittaa lopullista yhteyttä näytön ja riskien välillä, vaan riittää, että se osoittaa kyseessä olevalla alalla olevan tieteellistä epävarmuutta. Tämän jälkeen EU:n toimielimet arvioivat jäsenvaltion esiin ottaman asian. ⁽¹⁸⁵⁾

6.1.3 TAITEELLISTEN, HISTORIALLISTEN TAI ARKEOLOGISTEN KANSALLISAARTEIDEN SUOJELEMINEN

Jäsenvaltion velvollisuudella suojella kansallisaarteita ja -perintöä voidaan perusteella toimenpiteitä, joilla haitataan tuontia tai vientiä.

Käsitteen ’kansallisaarre’ määritelmä on avoin tulkinnalle, ja vaikka on selvää, että tällaisella

⁽¹⁷³⁾ Asia 72/83, *Campus Oil*, tuomio 10.7.1984, Kok. 1984, s. 2727.

⁽¹⁷⁴⁾ Asia C-367/89, *Richardt*, tuomio 4.10.1991, Kok. 1991, s. I-4621.

⁽¹⁷⁵⁾ Asia C-83/94, *Leifer ym.*, tuomio 17.10.1995, Kok. 1995, s. I-3231; asia C-70/94, *Werner*, tuomio 17.10.1995, Kok. 1995, s. I-3189.

⁽¹⁷⁶⁾ Asia C-367/89, *Richardt*, tuomio 4.10.1991, Kok. 1991, s. I-4621.

⁽¹⁷⁷⁾ Asia 104/75, *De Peijper*, tuomio 20.5.1976, Kok. 1976, s. 613.

⁽¹⁷⁸⁾ Asia C-270/02, *komissio v. Italia*, tuomio 5.2.2004, Kok. 2004, s. 1559; asia C-319/05, *komissio v. Saksa*, tuomio 15.11.2007, Kok. 2007, s. I-9811.

⁽¹⁷⁹⁾ Asia C-157/96, *National Farmers’ Union ym.*, tuomio 5.5.1998, Kok. 1998, s. I-2211.

⁽¹⁸⁰⁾ Asia C-249/07, *komissio v. Alankomaat*, tuomio 4.12.2008, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, 50 ja 51 kohta; asia C-41/02, *komissio v. Alankomaat*, tuomio 2.12.2004, Kok. 2004, s. I-11375; asia C-192/01, *komissio v. Tanska*, tuomio 23.9.2003, Kok. 2003, s. I-9693; asia C-24/00, *komissio v. Ranska*, tuomio 5.2.2004, Kok. 2004, s. I-1277.

⁽¹⁸¹⁾ Vrt. asia C-132/03, *Codacons ja Federconsumatori*, tuomio 26.5.2005, Kok. 2005, s. I-4167, 61 kohta, ja asia C-236/01, *Monsanto Agricoltura Italia ym.*, tuomio 9.9.2003, Kok. 2003, s. I-8105, 111 kohta.

⁽¹⁸²⁾ Asia C-236/01, *Monsanto Agricoltura Italia ym.*, tuomio 9.9.2003, Kok. 2003, s. I-8105, 106 kohta; asia C-41/02, *komissio v. Alankomaat*, tuomio 2.12.2004, Kok. 2004, s. I-11375, 52 kohta; asia C-192/01, *komissio v. Tanska*, tuomio 23.9.2003, Kok. 2003, s. I-9693, 49 kohta; asia C-24/00, *komissio v. Ranska*, tuomio 5.2.2004, Kok. 2004, s. I-1277, 56 kohta.

⁽¹⁸³⁾ Katso esimerkiksi asia 227/82, *Van Bennekom*, tuomio 30.11.1983, Kok. 1983, s. 3883, 40 kohta, ja asia 178/84, *komissio v. Saksa (Reinheitsgebot)*, tuomio 12.3.1987, Kok. 1987, s. 1227, 46 kohta.

⁽¹⁸⁴⁾ Asia C-41/02, *komissio v. Alankomaat*, tuomio 2.12.2004, Kok. 2004, s. I-11375, 47 kohta; asia C-192/01, *komissio v. Tanska*, tuomio 23.9.2003, Kok. 2003, s. I-9693, 46 kohta, ja asia C-24/00, *komissio v. Ranska*, tuomio 5.2.2004, Kok. 2004, s. I-1277, 53 kohta.

⁽¹⁸⁵⁾ Komissio on antanut tiedonannon ennalta varautumisen periaatteesta, KOM(2000) 1 lopullinen.

kohteella on oltava todellista "taiteellista, historiallista tai arkeologista arvoa", jäsenvaltiot voivat päättää, mitkä kohteet kuuluvat tähän ryhmään. Tulkinnassa voidaan kuitenkin hyödyntää direktiiviä 93/7/ETY⁽¹⁸⁶⁾, jossa säädetään jäsenvaltion alueelta laittomasti vietyjen kulttuuriesineiden palauttamisesta. Vaikka siinä vahvistetaan, että jäsenvaltiot voivat määrittää kansallisaarteensa, sen säännöksiä ja liitteitä voi käyttää tulkinta-apuna epäselvissä tilanteissa. Direktiivin mukaan kansallisaarteita voivat olla

- esineet, jotka kuuluvat museoiden esine- tai kirjastojen suojelukokoelmiin
- taulut, maalaukset, veistokset
- kirjat
- kulkuvälineet
- arkistot.

Direktiivissä yritetään määritellä, mitkä esineet kuuluvat sen soveltamisalaan viittamalla liitteessä esimerkiksi esineen omistusta, ikää ja arvoa koskeviin ominaisuuksiin. On kuitenkin selvää, että muutamat muutkin tekijät on otettava huomioon "kansallisaarretta" määritettäessä. On esimerkiksi arvioitava konteksti, jossa otetaan huomioon yksittäisen jäsenvaltion kansallisperintö. Oletettavasti tästä syystä direktiivissä tehdään selväksi, että direktiivin liitteen "tarkoituksena ei siten ole määritellä [SEUT 36] artiklassa tarkoitettuja 'kansallisaarteisiin' luokiteltavia esineitä vaan ainoastaan esineluokkia, jotka voidaan luokitella sellaisiksi".

Direktiivi 93/7/ETY otettiin käyttöön, samalla kun tarkastuksista jäsenvaltioiden välisillä rajoilla luovuttiin, mutta direktiivi kattaa vain aiemmin laittomasti vietyjen tavaroiden palauttamisen, eikä siinä aseteta mitään valvontatoimenpiteitä, joilla pyrittäisiin estämään tällainen laitton vienti. Kulttuuriesineiden viennistä annetussa asetuksessa (EY) N:o 116/2009 mennään hieman pidemmälle ottamalla käyttöön suo-

jeltujen tavaroiden vientiä koskevat yhtenäiset tarkastukset. Tarkastuksia sovelletaan kuitenkin vain EU:n jäsenvaltioiden ulkopuolelle suuntautuvaan vientiin.⁽¹⁸⁷⁾

Näin ollen jäsenvaltiot asettavat erilaisia rajoituksia antiikkiesineiden ja muiden kulttuuriesineiden viennille, ja nämä rajoitukset ja niihin liittyvät hallinnolliset menettelyt – kuten ilmoituslomakkeiden täyttö ja perusteena olevien asiakirjojen toimitus – katsotaan tavallisesti perustelluiksi SEUT 36 artiklan mukaisesti. Jäsenvaltioiden yrityksiä vähentää taidearteiden vientiä perimällä veroa ei ole kuitenkaan katsottu perustelluiksi, sillä tällaiset toimenpiteet vastaavat tullimaksua (SEUT 30 artikla), jota ei voida perustella SEUT 36 artiklalla.⁽¹⁸⁸⁾

6.1.4 TEOLLISEN JA KAUPALLISEN OMAISUUDEN SUOJA

Tärkeimpiä teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojaajat ovat patentit, tavaramerkit ja tekijänoikeudet. Oikeuskäytännöstä voidaan johtaa kaksi periaatetta teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojaamisen yhdenmukaisuudesta SEUT 34 ja 36 artiklan kanssa.

Periaatteista ensimmäinen on se, ettei perussopimus vaikuta jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaisesti myönnettyyn teollisen omaisuuden suojaan. Kansallinen lainsäädäntö tällaisten oikeuksien hankkimisesta, siirtämisestä ja päättymisestä on siis laillista. Periaatetta ei kuitenkaan sovelleta, jos kansallinen lainsäädäntö on syrjivää.⁽¹⁸⁹⁾

Toisen periaatteen mukaan teollisoikeus samuu, kun oikeudenhaltija tai joku muu hänen suostumuksellaan on saattanut tuotteen jäsenvaltion markkinoille. Tämän jälkeen oikeudenhaltija ei voi vastustaa tuotteen tuontia jäsenvaltioon, jossa se saatettiin ensin markkinoille. Tämä tunnetaan oikeuksien sammumisen periaatteena. Periaate ei estä oikeudenhaltijaa käyttämästä tai lainaamasta oikeuttaan saada rojalteja kustakin käytöstä tai vuokrauksesta.⁽¹⁹⁰⁾

Nykyisin nämä molemmat periaatteet kuuluvat kuitenkin pääasiassa yhdenmukaistetun lainsäädännön, esimerkiksi tavaramerkkejä koskevan direktiivin 89/104/EY, piiriin.

On syytä huomata, että patenttien, tavaramerkkien ja tekijän- ja mallioikeuksien lisäksi myös maantieteelliset nimitykset ovat SEUT 36 artiklassa tarkoitettua teollista ja kaupallista omaisuutta.⁽¹⁹¹⁾

6.2 Pakottavat vaatimukset

Asiassa *Cassis de Dijon* antamassaan tuomiossa tuomioistuin määrittä pakottavat vaatimukset esittämällä luettelon SEUT 34 artiklan yhteydessä suojattavista eduista. Luettelo ei ollut tyhjentävä. Antamassaan tuomiossa tuomioistuin totesi, että pakottavat vaatimukset liittyvät erityisesti verovalvonnan tehokkuuteen, kansanterveyden suojeluun, hyvään kauppatapaan ja kuluttajansuojaan.

Asiassa *Cassis de Dijon* annetussa tuomiossa määriteltäisiin pakottaviin vaatimuksiin voidaan vedota vain perusteltaessa erotuksesta sovellettavia sääntöjä. Syrjivien toimenpiteiden perusteluun ei siis voida käyttää teoriassa muita kuin SEUT 36 artiklaan sisältyviä perusteluja. Vaikka tuomioistuin on löytänyt keinoja säilyttää tällaisen erottelun luopumatta aiemmasta käytännöstään⁽¹⁹²⁾, erottelun väitetään olevan keinotekoinen, ja tuomioistuin pyrkiikin yksinkertaistamaan asiaa ja käsittelemään pakottavia vaatimuksia samalla tavoin kuin SEUT 36 artiklan perusteluja.⁽¹⁹³⁾

6.2.1 YMPÄRISTÖNSUOJELU

Vaikka ympäristönsuojelua ei mainita nimenomaisesti SEUT 36 artiklassa, tuomioistuin on tunnustanut sen olevan ensisijainen pakottava vaatimus. Tuomioistuin katsoo "ympäristönsuojelun olevan 'yksi yhteisön olennaisista tavoitteista', joka voi siksi olla perusteena tavaroiden vapaan liikkuvuuden tietyille rajoituksille".⁽¹⁹⁴⁾

⁽¹⁸⁶⁾ Neuvoston direktiivi 93/7/ETY, annettu 15 päivänä maaliskuuta 1993, jäsenvaltion alueelta laittomasti vietyjen kulttuuriesineiden palauttamisesta.

⁽¹⁸⁷⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 116/2009, annettu 18 päivänä joulukuuta 2008, kulttuuriesineiden viennistä, EUVL L 39, 10.2.2009, s. 1–6.

⁽¹⁸⁸⁾ Asia 7/68, *komissio v. Italia*, tuomio 10.12.1968, Kok. 1968, s. 423.

⁽¹⁸⁹⁾ Asia C-235/89, *komissio v. Italia*, tuomio 18.2.1992, Kok. 1992, s. I-777.

⁽¹⁹⁰⁾ Asia 187/80, *Merck v. Stephan*, tuomio 14.7.1981, Kok. 1981, s. 2063; yhdistetyt asiat C-267/95 ja C-268/95, *Merck v. Primecrown*, tuomio 5.12.1996, Kok. 1996, s. I-6285; asia 78/70, *Deutsche Grammophon v. Metro*, tuomio 8.6.1971, Kok. 1971, s. 487.

⁽¹⁹¹⁾ Asia C-3/91, *Exportur v. LOR*, tuomio 10.11.1992, Kok. 1992, s. I-5529, ja asia C-388/95, *Belgia v. Espanja*, tuomio 16.5.2000, Kok. 2000, s. I-3123.

⁽¹⁹²⁾ Asiassa C-2/90, *komissio v. Belgia*, 9.7.1992 antamassaan tuomiossa (Kok. 1992, s. I-4431) tuomioistuin päätti, että syrjivältä vaikuttava toimenpide ei ollut syrjivä tapauksen pääasian erityisen luonteen vuoksi, ja salli sitten ympäristöyihin perustuvan perustelun. Asiassa C-320/03, *komissio v. Itävalta*, 15.11.2005 antamassaan tuomiossa (Kok. 2005, s. I-9871) tuomioistuin katsoi toimenpiteen erotuksesta sovellettavaksi eikä välillisesti syrjiväksi.

⁽¹⁹³⁾ Oliver, P., *Free movement of goods in the European Community*, 2003, 8.3–8.10 kohta.

⁽¹⁹⁴⁾ Asia 302/86, *komissio v. Tanska*, tuomio 20.9.1988, Kok. 1988, s. 4607, 8 kohta.

Tuomioistuinin on pitänyt useita kansallisia toimenpiteitä perusteltuina ympäristönsuojelun kannalta:

- jätteen tuontia muista jäsenvaltioista koskeva kieltä (195)
- pakkausten pantti- ja takaisinottojärjestelmä (196)
- tiettyjen kemikaalien ehdoton kieltä, jossa myös sallitaan poikkeukset, jos vastaavaa turvallisempaa ainetta ei ole käytettävissä (197)
- energiantoimittajia koskeva velvollisuus ostaa uusiutuviasta energialähteistä tuotettua energiaa tietyltä tuotantoalueelta. (198)

Ympäristönsuojelu liittyy läheisesti myös ihmisen elämän ja terveyden suojeluun (199), ja jäsenvaltiot ovat vedonneet siihen yhä useammin tieteen edistyessä ja kansalaisten tietoisuuden kasvaessa. Se, että ympäristöön liittyviin perusteluihin vedotaan useammin, ei tarkoita, että tuomioistuin katsoisi aina sen riittävän perustelemaan minkä tahansa toimenpiteen. Viime vuosina tuomioistuin on todella vahvistanut monta kertaa, että kansanterveyteen ja ympäristöön liittyvät perustelut eivät aina ole riittäviä, jotta tavaroiden vapaa liikkuvuus voitaisiin estää. Tuomioistuin on tukenut monissa asioissa komission näkökantaa, jonka mukaan kansalliset toimenpiteet eivät ole olleet oikeasuhtaisia tavoitteisiin nähden tai väitettyjen riskien tueksi ei ole esitetty todisteita. (200)

6.2.2 KULUTTAJANSUOJA

EU:n sisäisen kaupan rajoitukset, jotka johtuvat kansallisten oikeussääntöjen eroista, on hyväksyttävä, mikäli näitä oikeussääntöjä sovelletaan erotuksetta kotimaisiin ja tuotuihin tuotteisiin ja niitä voidaan pitää välttämättöminä täyttämään kuluttajansuojaan tai hyvään kauppatapaan liittyvät ensisijaiset vaatimukset. Tällaiset oikeussäännöt voidaan sallia, jos ne ovat oikeasuhtaisia tavoitteeseen nähden eikä tätä tavoitetta voida saavuttaa muilla toimenpiteillä, jotka rajoittavat EU:n sisäistä kauppaa vähemmän. (201) Tuomioistuimen oikeuskäytännön ohjenuorana on, että jos tuodut tuotteet ovat samanlaisia kuin kotimaiset, kansallisessa lainsäädännössä mahdollisesti edellytettävät asianmukaiset pakkausmerkinnät riittävät takaamaan kuluttajille tarvittavat tiedot tuotteen luonteesta. Kuluttajansuojalla ei voida perustella tarpeettoman rajoittavia toimenpiteitä. (202)

6.2.3 MUUT PAKOTTAVAT VAATIMUKSET

Tuomioistuin on aika ajoin tunnustanut muita ”pakottavia vaatimuksia”, joilla voidaan perustella tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoittamista.

Työolojen parantaminen: Työterveys ja -turvallisuus kuuluvat SEUT 36 artiklassa mainitun kansanterveyden piiriin, mutta työolojen parantaminen on ”pakottava vaatimus”, vaikkei varsinaisia terveydellisiä näkökohtia olisi. (203)

Kulttuuriset päämäärät (204): Elokuvatuotannon edistämiseen tähtäävää Ranskan lainsäädäntöä koskevassa asiassa tuomioistuin näytti tunnustavan, että kulttuurin suojeleminen voi tietyissä olosuhteissa olla ”pakottava vaatimus”, jolla voidaan perustella tuonnin tai viennin rajoituksia.

Lehdistön monimuotoisuuden säilyttäminen (205): Annettuaan ennakkoratkaisun asiassa, joka koski Itävallassa asetettua kieltä, jonka mukaan julkaisut eivät saa tarjota lukijoille mahdollisuutta osallistua kilpailuihin, joista voi voittaa palkinnon, tuomioistuin totesi, että lehdistön monimuotoisuuden säilyttäminen voi olla pakottava vaatimus, jolla voidaan perustella tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoittaminen. Tuomioistuin huomautti, että monimuotoisuus auttaa turvaamaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 10 artiklassa suojatun sananvapauden, joka on yksi EU:n oikeusjärjestyksessä taatuista perusoikeuksista.

Sosiaaliturvajärjestelmän taloudellinen tasapaino:

Puhtaasti taloudellisilla tavoitteilla ei voida perustella tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoittamista. Tuomioistuin tunnusti kuitenkin asiassa C-120/95, *Decker*, joka koski jäsenvaltion kieltäytymistä korvaamasta toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneelta optikolta ostettuja korjaavilla linssillä varustettuja silmälasia, että sosiaaliturvan taloudellisen tasapainon järkkymisen vaara saattaa kuitenkin olla sellainen yleistä etua koskeva pakottava syy, jonka vuoksi tämäntyyppistä rajoittamista voidaan pitää perustelluna.

Liikenneturvallisuus: Tuomioistuin on tunnustanut monissa tapauksissa, että myös liikenneturvallisuus on yleistä etua koskeva pakottava

(195) Asia C-2/90, *komissio v. Belgia*, tuomio 9.7.1992, Kok. 1992, s. I-4431.

(196) Asia 302/86, *komissio v. Tanska*, tuomio 20.9.1988, Kok. 1988, s. 4607.

(197) Asia C-473/98, *Toolex*, tuomio 11.7.2000, Kok. 2000, s. I-5681.

(198) Asia C-379/98, *PreussenElektra*, tuomio 13.3.2001, Kok. 2001, s. I-2099.

(199) Joissakin tapauksissa tuomioistuin näyttää katsoen ympäristönsuojelun osaksi kansanterveyttä ja SEUT 36 artiklaa: katso esimerkiksi asia C-67/97, *Bluhme*, tuomio 3.12.1998, Kok. 1998, s. I-8033.

(200) Katso esimerkiksi: 1) asia C-319/05, *komissio v. Saksa*, tuomio 15.11.2007, Kok. 2007, s. I-9811; 2) asia C-186/05, *komissio v. Ruotsi*, tuomio 4.10.2007, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa; 3) asia C-297/05, *komissio v. Alankomaat*, tuomio 20.9.2007, Kok. 2007, s. I-7467; 4) asia C-254/05, *komissio v. Belgia*, tuomio 7.6.2007, Kok. 2007, s. I-4269; 5) asia C-432/03, *komissio v. Portugali*, tuomio 10.11.2005, Kok. 2005, s. I-9665; 6) asia C-114/04, *komissio v. Saksa*, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa; 7) asia C-212/03, *komissio v. Ranska*, tuomio 26.5.2005, Kok. 2005, s. I-4213; 8) asia C-463/01, *komissio v. Saksa*, tuomio 14.12.2004, Kok. 2004, s. I-11705; 9) asia C-41/02, *komissio v. Alankomaat*, tuomio 2.12.2004, Kok. 2004, s. I-11375; 10) asia C-497/03, *komissio v. Itävalta*, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa; 11) asia C-150/00, *komissio v. Itävalta*, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-3887; 12) asia C-387/99, *komissio v. Saksa*, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-3751; 13) asia C-24/00, *komissio v. Ranska*, tuomio 5.2.2004, Kok. 2004, s. I-1277; 14) asia C-270/02, *komissio v. Italia*, tuomio 5.2.2004, Kok. 2004, s. I-1559; 15) asia C-122/03, *komissio v. Ranska*, tuomio 11.12.2003, Kok. 2003, s. I-15093; 16) asia C-358/01, *komissio v. Espanja*, tuomio 6.11.2003, Kok. 2003, s. I-13145; 17) asia C-455/01, *komissio v. Italia*, tuomio 16.10.2003, Kok. 2003, s. I-12023; 18) asia C-192/01, *komissio v. Tanska*, tuomio 23.9.2003, Kok. 2003, s. I-9693; 19) asia C-420/01, *komissio v. Italia*, tuomio 19.6.2003, Kok. 2003, s. I-6445.

(201) Asia 120/78, *Rewe-Zentral*, tuomio 20.2.1979, Kok. 1979, s. 649, 8 kohta; asia C-313/94, *Graffone*, tuomio 26.11.1996, Kok. 1996, s. I-6039, 17 kohta; asia C-3/99, *Ruwet*, tuomio 12.10.2000, Kok. 2000, s. I-8749, 50 kohta.

(202) Asia C-448/98, *Guimont* (tuomio 5.12.2000, Kok. 2000, s. I-10663), joka koski Ranskan lainsäädäntöä, jossa varataan nimitys ”emmental” tietyntyyppisille kuorellisille juustoille. Asia 261/81, *Rau v. De Smedt* (tuomio 10.11.1982, Kok. 1982, s. 3961), joka koski Belgian vaatimusta, jonka mukaan margariini on myytävä kuutiopakkauksissa.

(203) Asiassa 155/80, *Oebel*, 14.7.1981 antamassaan tuomiossa (Kok. 1981, s. 1993) tuomioistuin totesi, että leipomoiden yötyön kieltä on laillinen talous- ja sosiaalipoliittinen ratkaisu ilmeisen herkällä alalla.

(204) Yhdistetyt asiat 60/84 ja 61/84, *Cinéthèque*, tuomio 11.7.1985, Kok. 1985, s. 2605.

(205) Asia C-368/95, *Familiapress*, tuomio 26.6.1997, Kok. 1997, s. I-3689.

syy, jolla tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoittaminen voidaan perustella. ⁽²⁰⁶⁾

Rikollisuuden torjuminen: Tuomioistuin totesi asiassa, joka koski Portugalin kieltoa kiinnittää värillinen kalvo auton ikkunoihin ⁽²⁰⁷⁾, että taistelu rikollisuutta vastaan voi olla yleistä etua koskeva pakottava syy, joilla tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoittaminen voidaan perustella.

Eläinten hyvinvoinnin suojeleminen: Asiassa C-219/07 tuomioistuin huomautti, että eläinten hyvinvoinnin suojeleminen on yleisen edun mukainen oikeutettu tavoite. Se totesi myös, että tämän tavoitteen tärkeys näkyy siinä, että jäsenvaltiot ovat hyväksyneet Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn pöytäkirjan eläinten suojelusta ja hyvinvoinnista. ⁽²⁰⁸⁾

Kuten edellä mainittiin, pakottavien vaatimusten luettelo ei ole tyhjentävä, joten tuomioistuin voi katsoa, että muillakin ”pakottavilla vaatimuksilla” voidaan perustella tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoittaminen.

6.3 Suhteellisuusperiaate

Jotta valtion toimenpide olisi perusteltu SEUT 36 artiklan tai tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistetun pakottavan vaatimuksen perusteella, sen on noudatettava suhteellisuusperiaatetta. ⁽²⁰⁹⁾ Toimenpiteen on oltava välttämätön ilmoitetun tavoitteen saavuttamiseksi, eikä tavoitetta voida saavuttaa muilla vähemmän kieltävillä tai rajoittavilla toimenpiteillä tai kielloilla tai rajoituksilla, joilla on vähemmän vaikutusta EU:n sisäiseen kauppaan.

Toisin sanoen jäsenvaltion valitsemien keinojen on rajoitettava siihen, mikä on todella tarpeellista ilmoitetun tavoitteen turvaamiseksi ja oikeasuhtaista tavoiteltuun päämäärään nähden. ⁽²¹⁰⁾

On syytä huomata, että mikäli oikeussääntöjä ei ole yhdenmukaistettu unionissa, jäsenvaltiot voivat päättää vapaasti oikeutetun edun kannalta tavoittelemansa suojan tason. Joillakin aloilla ⁽²¹¹⁾ tuomioistuin on antanut jäsenvaltioille jonkin verran ”harkintavaltaa” toteutettujen toimenpiteiden ja tavoitellun suojan tason suhteen, ja nämä voivat vaihdella jäsenvaltiosta toiseen.

Vaikka tavoitellun suojan taso voidaan määrittää suhteellisen vapaasti, pelkästään sillä seikalla, että jäsenvaltio on ottanut käyttöön erilaisen suojajärjestelmän kuin jokin toinen jäsenvaltio, ei ole merkitystä arvioitaessa kyseisten toimenpiteiden tarpeellisuutta ja oikeasuhtaisuutta. Toimenpiteitä on arvioitava ottaen huomioon ainoastaan asianomaisen jäsenvaltion tavoittelemat päämäärät ja se suojan taso, jonka tämä jäsenvaltio haluaa turvata. ⁽²¹²⁾

Jäsenvaltion ilmoittamaa perustelua arvioitaessa on tärkeää selvittää, onko olemassa vaihtoehtoista toimenpidettä, joka rajoittaisi kauppaa vähemmän. Jäsenvaltiolla on velvollisuus ottaa käyttöön ”vähemmän rajoittava vaihtoehto”, ja ellei se näin tee, rikotaan suhteellisuusperiaatetta. Tuomioistuin on todennut useita kertoja, etteivät valtion toimenpiteet ole olleet oikeasuhtaisia, koska vaihtoehtoja oli käytettävissä. ⁽²¹³⁾ Tältä osin jäsenvaltio on velvollinen pyrkimään ilmoitettuun tavoitteeseen johdonmukaisella ja järjestelmällisellä tavalla

ja välttämään epä johdonmukaisuuksia valitusten ja valitsematta jätettyjen toimenpiteiden välillä. ⁽²¹⁴⁾ Esimerkiksi asiassa C-249/07 antamassaan tuomiossa tuomioistuin löysi epä johdonmukaisuuksia poikkeusjärjestelmästä, joka ei ollut objektiivinen vaan luonteeltaan syrjivä. ⁽²¹⁵⁾ Jos jäsenvaltio voi osoittaa, että vaihtoehtoisen toimenpiteen toteuttamisella olisi haitallinen vaikutus muihin oikeutettuihin etuihin, tämä olisi tietenkin otettava huomioon oikeasuhtaisuutta arvioitaessa. ⁽²¹⁶⁾

6.4 Todistustaakka

Jäsenvaltion, jolla on väitteensä mukaan perusteltu syy rajoittaa tavaroiden vapaata liikkuvuutta, on osoitettava nimenomaisesti, että yleistä etua koskeva syy on olemassa, että kyseessä oleva rajoitus on välttämätön ja että rajoitus on oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Jäsenvaltion ilmoittamien perusteltujen syiden lisäksi jäsenvaltion on esitettävä asianmukaiset todisteet tai toteuttamansa rajoittavan toimenpiteen sopivuutta ja oikeasuhtaisuutta koskeva analyysi sekä täsmällisiä tietoja, joilla sen väitteitä voidaan tukea. ⁽²¹⁷⁾ Tältä osin pelkkä ilmoitus siitä, että toimenpide voidaan perustella jollakin hyväksyttävällä syillä, tai mahdollisten vaihtoehtojen analyysin puuttuminen katsotaan riittämättömäksi. ⁽²¹⁸⁾ Tuomioistuin on kuitenkin todennut vastikään, ettei todistustaakka voi ulottua niin pitkälle, että jäsenvaltiota vaadittaisiin näyttämään varmasti toteen, ettei millään muulla kuviteltavissa olevalla toimenpiteellä voida toteuttaa mainittua päämäärää samoissa olosuhteissa. ⁽²¹⁹⁾

⁽²⁰⁶⁾ Asia C-54/05, *komissio v. Suomi*, tuomio 15.3.2007, Kok. 2007, s. I-2473, 40 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö.

⁽²⁰⁷⁾ Asia C-265/06, *komissio v. Portugal*, tuomio 10.4.2008, Kok. 2008, s. I-2245, 38 kohta.

⁽²⁰⁸⁾ Asia C-219/07, *Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers ja Andibel*, tuomio 19.6.2008, Kok. 2008, s. I-4475, 27 kohta.

⁽²⁰⁹⁾ Asia C-390/99, *Canal Satélite Digital*, tuomio 22.1.2002, Kok. 2002, s. I-607, 33 kohta; asia C-254/05, *komissio v. Belgia*, tuomio 7.6.2007, Kok. 2007, s. I-4269, 33 kohta ja mainittu oikeuskäytäntö; asia C-286/07, *komissio v. Luxemburg*, tuomio 24.4.2008, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, 36 kohta.

⁽²¹⁰⁾ Asia C-319/05, *komissio v. Saksa* (valkosipulivalmiste), tuomio 15.11.2007, Kok. 2007, s. I-9811, 87 kohta ja mainittu oikeuskäytäntö.

⁽²¹¹⁾ Tämä pätee erityisesti ihmisten terveyden ja elämän suojelemiseen, joka on tärkein SEUT 36 artiklalla suojatuista eduista. ”Harkintavaltaa” on tunnustettu myös yleisen järjestyksen, julkisen moraalien ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi toteutetuissa toimenpiteissä. Esimerkkejä kansanterveyteen liittyvistä perusteluista, katso asia C-322/01, *Deutscher Apothekerverband*, tuomio 11.12.2003, Kok. 2003, s. I-14887, 103 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö; julkiseen moraaliiin liittyvistä perusteluista katso asia C-34/79, *Henn ja Darby*, tuomio 14.12.1979, Kok. 1979, s. 3795, ja C-244/06, *Dynamic Medien*, tuomio 14.2.2008, Kok. 2008, s. I-505; alkoholiin liittyvistä toimenpiteistä ja kansanterveyteen tai yleiseen järjestykseen liittyvistä perusteluista katso asia C-434/04, *Ahokainen ja Leppik*, tuomio 28.9.2006, Kok. 2006, s. I-9171; rahapelien vastaisista toimenpiteistä ja julkiseen moraaliiin, yleiseen järjestykseen ja yleiseen turvallisuuteen liittyvistä perusteluista katso asia C-65/05, *komissio v. Kreikka*, tuomio 26.10.2006, Kok. 2006, s. I-10341; eläintensuojeluun liittyvistä toimenpiteistä katso asia C-219/07, *Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers ja Andibel*, tuomio 19.6.2008, Kok. 2008, s. I-4475.

⁽²¹²⁾ Asia C-124/97, *Läärä ja muut*, tuomio 21.9.1999, Kok. 1999, s. I-6067, 36 kohta.

⁽²¹³⁾ Katso asia 104/75, *De Peijper*, tuomio 20.5.1976, Kok. 1976, s. 613; asia C-54/05, *komissio v. Suomi*, tuomio 15.3.2007, Kok. 2007, s. I-2473, 46 kohta, ja C-297/05, *komissio v. Alankomaat*, tuomio 20.9.2007, Kok. 2007, s. I-7467, 79 kohta, jossa tuomioistuin selittää, mitä vaihtoehtoja riidanalaisille toimenpiteille oli olemassa.

⁽²¹⁴⁾ Katso asia C-500/06, *Corporación Dermoesética*, tuomio 17.7.2008, Kok. 2008, s. I-5785, 39 kohta; asia C-169/07, *Hartlauer*, tuomio 10.3.2009, Kok. 2009, s. I-1719, 55 kohta.

⁽²¹⁵⁾ Asia C-249/07, *komissio v. Alankomaat*, tuomio 4.12.2008, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, 47–50 kohta.

⁽²¹⁶⁾ Katso julkisasiamies Poiares Maduron asiassa C-434/04, *Ahokainen ja Leppik*, 13.7.2006 esittämä ratkaisuehdotus, Kok. 2006, s. I-9171, 25 kohta.

⁽²¹⁷⁾ Asia C-14/02, *ATRAL*, tuomio 8.5.2003, Kok. 2003, s. I-4431, 69 kohta; asia C-254/05, *komissio v. Belgia*, tuomio 7.6.2007, Kok. 2007, s. I-4269, 36 kohta.

⁽²¹⁸⁾ Asia C-265/06, *komissio v. Portugal*, tuomio 10.4.2008, Kok. 2008, s. I-2245, 40–47 kohta.

⁽²¹⁹⁾ Asia C-110/05, *komissio v. Italia*, tuomio 10.2.2009, Kok. 2009, s. I-519, 66 kohta.

7 Suhde muihin vapauksiin ja tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyviin perussopimuksen artikloihin

7.1 SEUT 45 artikla – Työntekijöiden vapaa liikkuvuus

SEUT 45 artiklalla (entinen EY 39 artikla) turvataan työntekijöiden vapaa liikkuvuus EU:ssa. Tämä oikeus merkitsee, että kaikki kansalaisuuden perustuva syrjintä toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien työntekijöiden ja jäsenvaltion omien työntekijöiden välillä poistetaan työhön pääsemisessä ja työehdoissa sekä verotuksessa ja sosiaalieduissa. SEUT 45 artiklassa kielletään kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän lisäksi kansallinen lainsäädäntö, jota sovelletaan työntekijöihin kansalaisuudesta riippumatta mutta jolla estetään näiden vapaa liikkuvuus.

Työntekijöiden henkilökohtaisen omaisuuden liikkuvuutta koskevia ongelmia voidaan teoriassa arvioida SEUT 34 artiklan tai SEUT 45 artiklan perusteella. Tuomioistuin käsitteli tätä kysymystä asiassa *Weigel* ⁽²²⁰⁾, joka koski naimisissa olevan pariskunnan moottoriajoneuvojen siirtämistä heidän kotimaastaan (Saksa) jäsenvaltioon, josta aviomies oli saanut työpaikan (Itävalta). Kun aviopari rekisteröi moottoriajoneuvonsa Itävallassa, heiltä perittiin erittäin suuri vero. Aviopari väitti, että vero estäisi heitä käyttämästä SEUT 45 artiklan mukaista oikeuttaan.

Tuomioistuin oli periaatteessa asiasta yhtä mieltä ja totesi, että "[vero] saattaa vaikuttaa kielteisesti siirtotyöläisten päätökseen käyttää oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen". ⁽²²¹⁾

Tuomioistuin hylkäsi kuitenkin muista syistä avioparin väitteen, jonka mukaan verolla rikottiin SEUT 45 artiklaa. On syytä huomata, ettei tuomioistuin ottanut kantaa siihen seikkaan, olisiko tällaisia rajoituksia käsiteltävä yksinomaan SEUT 34 artiklan perusteella. ⁽²²²⁾ Lisäksi on edelleen epäselvää, missä tilanteessa SEUT 45 artiklan soveltaminen olisi edullisempaa kuin SEUT 34 artiklan, kun otetaan huomioon, että ensin mainittua sovelletaan vain jäsenvaltioiden kansalaisiin.

On syytä huomata, että tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan myös sellaiset kansalliset oikeussäännöt, joissa vaaditaan yrityksen ajoneuvon rekisteröintiä ja/tai verottamista siinä jäsenvaltiossa, jossa ajoneuvoa käyttävä työntekijä asuu, vaikka työntekijän käyttöön auton antanut työnantaja olisi sijoittautunut toiseen jäsenvaltioon ja vaikka ajoneuvoa käytettäisiin pääasiassa työnantajan sijoittautumisjäsenvaltiossa, ovat ristiriidassa SEUT 45 artiklan kanssa ⁽²²³⁾, sillä tällaisten oikeussääntöjen vuoksi työntekijä voi joutua luopumaan tietyistä eduista, esimerkiksi ajoneuvosta, mikä voi lopulta estää häntä työskentelemästä toisessa jäsenvaltiossa.

7.2 SEUT 56 artikla – Palvelujen tarjoamisen vapaus

Palvelujen tarjoamisen vapaus (SEUT 56 artikla, entinen EY 49 artikla) liittyy yhtenä perussopimuksen mukaisena perusvapautena tiiviisti tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen. Molemmat vapaudet liittyvät jäsenvaltioiden välisiin liiketapahtumiin, lähinnä kauppaan. Tämän läheisyyden vuoksi joskus käy niin, että tietty kansallinen toimenpide rajoittaa sekä tavaroiden liikkumista (SEUT 34 artikla) että palvelujen tarjoamisen vapautta (SEUT 56 artikla).

Tietty tavaroiden jakeluun, tukkukauppaan tai vähittäiskauppaan liittyvä vaatimus voi rajoittaa samalla kertaa sekä tavaroiden vapaata liikkuvuutta että jakelukaupan palvelujen tarjoamisen vapautta. Kuten tuomioistuin tunnusti asiassa *Praktiker Bau und Heimwerkermärkte* antamassaan tuomiossa, "vähittäiskaupan tavoite on tavaroiden myynti kuluttajille. Tämä kauppa käsittää oikeudellisen myyntitoimen lisäksi kaiken muun toiminnan, jota kauppias harjoittaa saattaakseen tuollaisen toimen päätökseen. Tämä toiminta muodostuu nimittäin myytäväksi tarjottavien tuotteiden valikoiman laatimisesta ja erilaisten palvelujen tarjoamisesta, joiden tarkoituksena on saada kuluttaja tekemään mainittu toimi kyseisen kauppiaan kanssa eikä kilpailijan kanssa". ⁽²²⁴⁾

Näin ollen esimerkiksi mainontaa (kuten alkoholimainontaa) ⁽²²⁵⁾ koskevat rajoitukset voivat vaikuttaa yhtäältä myynninedistämisalaa palveluntarjoajina, ja toisaalta tällaisten rajoitusten vaikutus voi liittyä tiettyihin tavaroihin ja markkinoille pääsyä koskeviin mahdollisuuksiin, ja se voi näin haitata tuotteiden myyntiä. Myös

⁽²²⁰⁾ Asia C-387/01, *Weigel*, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-4981.

⁽²²¹⁾ Asia C-387/01, *Weigel*, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-4981, 54 kohta.

⁽²²²⁾ Oliver, P. ja Enchelmaier, S., "Free movement of goods: Recent developments in the case law", *Common Market Law Reports*, 2007, N:o 44, s. 669.

⁽²²³⁾ Asia C-232/01, *van Lent*, tuomio 2.10.2003, Kok. 2003, s. I-11525; asia C-464/02, *komissio v. Tanska*, tuomio 15.9.2005, Kok. 2005, s. I-7929.

⁽²²⁴⁾ Asia C-418/02, *Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte*, tuomio 7.7.2005, Kok. 2005, s. I-5873, 34 kohta.

⁽²²⁵⁾ Vrt. asia C-405/98, *Gourmet International Products*, tuomio 8.3.2001, Kok. 2001, s. I-1795.

sellaisten kansallisten oikeussääntöjen, joilla kielletään tavaroiden huutokauppaaminen tiettyissä olosuhteissa, voidaan esimerkiksi katsoa yhtäältä haittaavan huutokaupan pitäjien harjoittamaa palvelutoimintaa ja toisaalta estävän tavaroiden myyntiä. ⁽²²⁶⁾

Tuomioistuin on katsonut, ettei SEUT 57 artiklassa aseteta palvelujen tarjoamisen vapautta ja muita vapauksia etusijajärjestykseen. ⁽²²⁷⁾ Kun kansallinen toimenpide vaikuttaa useampaan kuin yhteen perusvapauteen, tuomioistuin tutkii toimenpiteen tavallisesti vain yhden perusvapauden perusteella todennäköisesti keventääkseen käsittelyä. Tätä varten tuomioistuin päättää, mikä perusvapauksista asetetaan etusijalle. ⁽²²⁸⁾ Monissa tapauksissa on näin ollen oleellista määrittää kansallisen toimenpiteen keskeinen kohde: liittyykö se tavaroihin, jolloin sovelletaan SEUT 34 artiklaa, vai palveluihin, jolloin sovelletaan SEUT 56 artiklaa. Esimerkiksi huutokaupan tai liikkuvan kaupan osalta tuomioistuin piti palvelunäkökohtia toissijaisina eikä näin ollen ottanut niitä huomioon oikeudellista arviota tehdessään.

Keskeisen kohteen määrittäminen ei kuitenkaan aina onnistu. Televiestintää koskevassa asiassa tuomioistuin totesi, että palvelunäkökohdat ja tavaranaikohdat liittyvät tiiviisti toisiinsa, sillä käytetty televiestintälaitteisto ja tarjottu palvelu kuuluvat usein yhteen. Näin ollen kysymystä siitä, rikkovatko digitaalisen television ja digitaalisten laitteiden myyjä koskevat rajoitukset EU-oikeutta, analysoitiin samanaikaisesti molempien artiklojen perusteella. ⁽²²⁹⁾

7.3 SEUT 63 artikla – Pääoman vapaa liikkuvuus

SEUT 63 artikla (entinen EY 56 artikla) koskee pääoman liikkumisen vapautta jäsenvaltioiden välillä. Sillä suojataan sisämarkkinoiden rahoitustoimia. Vaikka tällaisiin toimiin liittyy

säännöllisesti varojen sijoittaminen ⁽²³⁰⁾, ei voida sulkea pois sitä, että tiettyissä olosuhteissa kysymyksessä voi olla myös luontoissuoritus. Tuomioistuin totesi vastikään antamassaan tuomiossa, että kun veronmaksaja vaatii verovähennyksiä toisissa jäsenvaltioissa toimiville hyväntekeväisyysjärjestöille annetuista lahjoituksista, lahjoitukset kuuluvat SEUT 63 artiklan soveltamisalaan, vaikka ne olisi annettu päivit- täistavaroista muodostuvana tavaralahjoitukse- na. ⁽²³¹⁾

7.4 SEUT 37 artikla – Valtion monopolit

SEUT 37 artiklan (entinen EY 31 artikla) ensimmäisen kohdan mukaan ”jäsenvaltiot mukauttavat kaupallisia valtion monopolejaan niin, että tavaroiden hankintaa tai myyntiä koskevissa ehdoissa ei syrjitä jäsenvaltioiden kansalaisia”.

Tämä ei tarkoita sitä, että monopolit on poistettava, vaan niitä on mukautettava siten, että poistetaan kaikki mahdollinen syrjintä. Yleisesti ottaen SEUT 37 artiklaa sovelletaan tilanteissa, joissa valtion toteuttamalla toimella 1) annetaan sellainen yksinoikeus ostoon tai myyntiin, että tuontia tai vientiä voidaan valvoa, ja 2) annetaan tällaiset oikeudet valtion yritykselle, valtion laitokselle tai valtuutuksen kautta yksityiselle organisaatiolle.

SEUT 37 artiklalla on välitön vaikutus, ja sitä sovelletaan vain tavaroihin (eli se ei kata palvelujen tai pääoman vapaata liikkuvuutta). ⁽²³²⁾ Lisäksi perussopimuksen määräys koskee toimintoja, jotka liittyvät olennaisesti monopolin harjoittamaan liiketoimintaan, eikä sillä näin ollen ole merkitystä kansallisissa oikeussäännöissä, joilla ei ole tätä yhteyttä.

Yhtäältä voidaan väittää, että tällaiset kansalliset oikeussäännöt kuuluvat sen sijaan perussopimuksen muiden määräysten, kuten

SEUT 34 artiklan, soveltamisalaan. Tällaisesta lähestymistavasta seuraa, että SEUT 37 artikla on *lex specialis* SEUT 34 artiklan yleismääräykseen verrattuna. Tuomioistuin katsoi alkoholin vähittäismyyntimonopolia Ruotsissa koskevassa asiassa *Franzén* antamassaan tuomiossa, että ”monopolin olemassaoloa ja toimintaa koskevat oikeussäännöt” ⁽²³³⁾ kuuluvat SEUT 37 artiklan soveltamisalaan, kun taas muita kansallisen lainsäädännön oikeussääntöjä, ”joilla ei sinänsä säännellä monopolin toimintaa mutta joilla on vaikutuksia tähän, on tutkittava [SEUT 34 artiklan] perusteella”. ⁽²³⁴⁾ Samalle kannalle asetettiin Ruotsin lääkkeiden vähittäismyyntimonopolia koskevassa asiassa *Hanner*, jossa tuomioistuin esitti, että SEUT 37 artiklalla on ”tarkoitus poistaa tavaroiden vapaan liikkuvuuden esteet, mutta tarkoituksena ei kuitenkaan ole sellaisten kauppaa rajoittavien vaikutusten poistaminen, jotka liittyvät kyseisten monopolien olemassaoloon”. ⁽²³⁵⁾ Sittemmin tuomioistuin selitti asiassa *Rosengren* antamassaan tuomiossa, että ”Vaikka pääasiassa kyseessä oleva säännös [...] vaikuttaa tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen Euroopan yhteisössä, sillä ei sellaisenaan säännellä sitä, kuinka [Ruotsin alkoholijuomien vähittäismyynti]monopoli käyttää yksinoikeuttaan harjoittaa alkoholin vähittäismyyntiä Ruotsin alueella. Kyseisen säännöksen, joka ei siis koske sitä, kuinka tämä monopoli hoitaa erityistehtäväänsä, ei näin ollen voida katsoa koskevan itse monopolin olemassaoloa”. ⁽²³⁶⁾

Toisaalta voidaan myös väittää, että SEUT 37 artikla vaikuttaisi olevan osittain päällekkäinen perussopimuksen muiden artiklojen kanssa. Tuomioistuin katsoi erilaisiin kansallisiin sähkö- ja kaasumonopoleihin liittyvissä jäsenvaltion velvoitteiden rikkomisia koskevissa tapauksissa ⁽²³⁷⁾, että SEUT 37 artiklaa ja SEUT 34 artiklaa on mahdollista soveltaa yhdessä. Tällainen lähestymistapa tarkoittaisi, että valtion monopoliin liittyviä toimenpiteitä olisi tarkasteltava ensin SEUT 37 artiklan perusteella. Jos kyseinen toimenpide katso-

⁽²²⁶⁾ Vrt. asia C-239/90, *SCP Boscher ym.*, tuomio 30.4.1991, Kok. 1991, s. I-2023.

⁽²²⁷⁾ Asia C-452/04, *Fidium Finanz*, tuomio 3.10.2006, Kok. 2006, s. I-9521, 32 kohta.

⁽²²⁸⁾ Asia C-20/03, *Burmanjer ym.*, tuomio 26.5.2005, Kok. 2005, s. I-4133, 34 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

⁽²²⁹⁾ Asia C-390/99, *Canal Satélite Digital*, tuomio 22.1.2002, Kok. 2002, s. I-607, 32–33 kohta. Katso myös yhdistetyt asiat C-34/95–C-36/95, *De Agostini ja TV-Shop*, tuomio 9.7.1997, Kok. 1997, s. I-3843; asia C-405/98, *Gourmet International Products*, tuomio 8.3.2001, Kok. 2001, s. I-1795; asia C-452/04, *Fidium Finanz*, tuomio 3.10.2006, Kok. 2006, s. I-9521.

⁽²³⁰⁾ ”Pääoman liikkumisen” määritelmän osalta katso esimerkiksi asia C-513/03, *van Hilten-van der Heijden*, tuomio 23.2.2006, Kok. 2006, s. I-1957, 39 kohta.

⁽²³¹⁾ Asia C-318/07, *Persche*, tuomio 27.1.2009, Kok. 2009, s. I-359, 30 kohta.

⁽²³²⁾ Asia 155/73, *Sacchi*, tuomio 30.4.1974, Kok. 1974, s. 409.

⁽²³³⁾ Asia C-189/95, *Franzén*, tuomio 23.10.1997, Kok. 1997, s. I-5909, 35 kohta.

⁽²³⁴⁾ Asia C-189/95, *Franzén*, tuomio 23.10.1997, Kok. 1997, s. I-5909, 36 kohta.

⁽²³⁵⁾ Asia C-438/02, *Hanner*, tuomio 31.5.2005, Kok. 2005, s. I-4551, 35 kohta.

⁽²³⁶⁾ Asia C-170/04, *Rosengren ym.*, tuomio 5.6.2007, Kok. 2007, s. I-4071, 21 ja 22 kohta; katso myös asia C-186/05, *komissio v. Ruotsi*, tuomio 4.10.2007, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁽²³⁷⁾ Asia C-159/94, *komissio v. Ranska*, tuomio 23.10.1997, Kok. 1997, s. I-5815, 41 kohta; asia C-158/94, *komissio v. Italia*, tuomio 23.10.1997, Kok. 1997, s. I-5789, 33 kohta; asia C-157/94, *komissio v. Alankomaat*, tuomio 23.10.1997, Kok. 1997, s. I-5699, 24 kohta.

taan syrjiväksi, sitä ei tarvitse tarkastella enää SEUT 34 artiklan eikä SEUT 35 artiklan perusteella. Jos sitä vastoin todetaan, ettei toimenpide ole syrjivä SEUT 37 artiklassa tarkoitetulla tavalla, se on arvioitava tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien yleismääräysten perusteella.

7.5 SEUT 107 artikla – Valtiontuet

SEUT 107 artiklan (entinen EY 87 artikla) mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Tältä osin valtioneukisäännöillä ja SEUT 34–36 artiklalla on sama tarkoitus: taata tavaroiden vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä normaaleissa kilpailuolosuhteissa. ⁽²³⁸⁾ Koska niiden painopisteet ovat erilaiset, valtion toimenpiteen katsominen valtioneuksi ei automaattisesti estä tukijärjestelmän tutkimista suhteessa muihin EU:n sääntöihin, kuten SEUT 34–36 artiklaan. ⁽²³⁹⁾ Valtioneukitoimenpidettä ei voida myöskään katsoa samanaikaisesti SEUT 34 artiklassa tarkoitetuksi vaikutukseltaan vastaavaksi toimenpiteeksi vain sillä perusteella, että se vaikuttaa sellaisenaan EU:n sisäiseen kauppaan. Sen sijaan tuomioistuin voi eritellä näkökohdat, jotka liittyvät erottamattomasti tuen tavoitteeseen, ja näkökohdat, joista voidaan erottaa olosuhteet ja tekijät, jotka eivät ole tuen kohteen tai soveltamisen kannalta välttämättömiä, vaikka ne ovatkin kyseisen järjestelmän osia. ⁽²⁴⁰⁾ Vain jälkimmäiset näkökohdat kuuluvat SEUT 34–36 artiklan piiriin.

7.6 SEUT 30 artikla – Tulliliitto

SEUT 34 artikla kattaa tariffien ulkopuoliset kaupan esteet, ja SEUT 30 artiklassa (entinen

EY 25 artikla) kielletään kaikki tullit ja vaikutukseltaan vastaavat maksut.

Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti tavaroille yksipuolisesti asetettu vero tai maksu, jonka perusteena on valtion rajan ylittäminen, on SEUT 30 artiklassa tarkoitettu vaikutukseltaan vastaava maksu, jos se ei ole varsinaisen tullin; asia on näin riippumatta veron tai maksun määrän vähäisyydestä, nimikkeestä ja kantamis- tai perimistavasta. ⁽²⁴¹⁾ Tällainen maksu ei kuitenkaan ole tullimaksua vaikutukseltaan vastaava maksu, jos se kuuluu yleiseen sisäiseen verojärjestelmään, jota sovelletaan järjestelmällisesti samoilla edellytyksillä yhtä lailla sekä kotimaisiin tuotteisiin että tuonti- ja vientituotteisiin. ⁽²⁴²⁾

Myös kun maksu kannetaan erotuksetta kotimaisista ja maahantuoduista tuotteista, mutta kotimaisilta tuotteilta perittävä vero palautetaan välittömästi tai välillisesti kokonaan takaisin – esimerkiksi jos veroista saatavalla tuotolla rahoitetaan toimintaa, josta vain verotettavat kotimaiset tuotteet hyötyvät, eivätkä maahantuodut tuotteet hyödy vastaavista verotuloista –, vero voidaan luokitella uudelleen tulliksi tai vaikutukseltaan vastaavaksi maksuksi, koska käytännössä ”veron” maksavat vain maahantuojat. ⁽²⁴³⁾

Tuomioistuin on kiinnittänyt erityistä huomiota niin kutsuttuihin ”piilomaksuihin” eli kansallisiin järjestelyihin, jotka eivät ole ilmeisiä mutta jotka ovat todellisuudessa vaikutukseltaan vastaavia maksuja. Tuomioistuimen mukaan maksut oli katsottava vaikutukseltaan vastaaviksi esimerkiksi asiassa, jossa Saksan lainsäädännön mukaan toiseen jäsenvaltioon siirrettävistä jätteistä perittiin jätteiden palauttamista koskevaan yhteisvastuurahastoon suoritettava pakollinen maksu ⁽²⁴⁴⁾, ja toisessa asiassa, jossa maahantuoduista timanteista perittiin Belgian lainsäädännön mukaan veroa ⁽²⁴⁵⁾, jolla rahoitettiin Belgian kaivostyöläisten sosiaaliturva. Yleissäännön mukaan mikä tahansa rajan ylittämiseen liittyvä maksu katsotaan vaikutuk-

seltaan vastaavaksi maksuksi riippumatta sen tavoitteesta ja määrästä tai siitä, onko se syrjivä tai protektionistinen.

7.7 SEUT 110 artikla – Veroja ja maksuja koskevat määräykset

SEUT 110 artikla (entinen EY 90 artikla) täydentää tullit ja vaikutukseltaan vastaavat maksut kieltäviä määräyksiä. Sen tavoitteena on taata tavaroiden vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä normaaleissa kilpailuolosuhteissa poistamalla kaikenlainen suoja, joka voi johtua muista jäsenvaltioista peräisin olevia tuotteita syrjivän sisäisen veron soveltamisesta. ⁽²⁴⁶⁾ SEUT 110 artiklan katsotaan olevan *lex specialis* SEUT 34 artiklaan verrattuna, eli SEUT 110 artiklan piiriin kuuluvissa asioissa ei sovelleta SEUT 34 artiklaa. Näin tehtiin asiassa *Kawala* ⁽²⁴⁷⁾ annetussa tuomiossa, jossa tuomioistuin päätti, että maahantuoduilta käytetyiltä autoilta perittävä veron kaltainen rekisteröintimaksu kuuluu SEUT 110 artiklan soveltamisalaan, jolloin siihen ei sovelleta SEUT 34 artiklaa.

SEUT 110 artiklan ensimmäistä kohtaa rikotaan, jos maahantuoduista tuotteista perittävä vero lasketaan toisella tavalla erilaisin perustein kuin samanlaisista kotimaisista tuotteista perittävä vero, minkä vuoksi – joskin vain tietyissä tapauksissa – maahantuoduilta tuotteilta peritään suurempi vero.

Tuomioistuin on määritellyt samanlaiset tuotteet tuotteiksi, joilla on kuluttajan kannalta vastaavat ominaisuudet ja jotka täyttävät samat tarpeet. Asiassa *komissio vastaan Ranska* ⁽²⁴⁸⁾ antamassaan tuomiossa tuomioistuin perusteli, että viljasta valmistetut väkijuomat, kuten viski, rommi, gini ja vodka, ovat samanlaisia alkoholijuomia kuin viinistä ja hedelmistä valmistetut väkijuomat, kuten konjakk, calvados ja armanjakk.

Jos välittömän syrjinnän edellytykset eivät täyty, verotus voi olla välillisesti syrjivää vai-

⁽²³⁸⁾ Asia 103/84, *komissio v. Italia*, tuomio 5.6.1986, Kok. 1986, s. 1759, 19 kohta.

⁽²³⁹⁾ Asia C-234/99, *Nygård*, tuomio 23.4.2002, Kok. 2002, s. I-3657, 56 kohta; asia C-351/88, *Laboratori Bruneau*, tuomio 11.7.1991, Kok. 1991, s. I-3641, 7 kohta.

⁽²⁴⁰⁾ Asia 74/76, *Ianelli*, tuomio 22.3.1977, Kok. 1977, s. 557, 17 kohta.

⁽²⁴¹⁾ Asia 24/68, *komissio v. Italia*, tuomio 1.7.1969, Kok. 1969, s. 193; yhdistetyt asiat C-441/98 ja C-442/98, *Michailidis*, tuomio 21.9.2000, Kok. 2000, s. I-7145, 15 kohta.

⁽²⁴²⁾ Asia C-389/00, *komissio v. Saksa*, tuomio 27.2.2003, Kok. 2003, s. I-2001.

⁽²⁴³⁾ Asia C-28/96, *Facenda Pública*, tuomio 17.9.1997, Kok. 1997, s. I-4939.

⁽²⁴⁴⁾ Asia C-389/00, *komissio v. Saksa*, tuomio 27.2.2003, Kok. 2003, s. I-2001.

⁽²⁴⁵⁾ Yhdistetyt asiat 2/69 ja 3/69, *Social Fonds voor de Diamantarbeiders*, tuomio 1.7.1969, Kok. 1969, s. 211.

⁽²⁴⁶⁾ Yhdistetyt asiat C-290/05 ja C-333/05, *Nádasdi ja Németh*, tuomio 5.10.2006, Kok. 2006, s. I-10115, 45 kohta.

⁽²⁴⁷⁾ Asia C-134/07, *Kawala*, tuomio 10.12.2007, Kok. 2007, s. I-10703.

⁽²⁴⁸⁾ Asia 168/78, *komissio v. Ranska*, tuomio 27.2.1980, Kok. 1980, s. 347.

kutustensa puolesta. Käytännön vaikeuksilla ei voida perustella sitä, että muista jäsenvaltioista peräisin oleviin tuotteisiin sovelletaan syrjivää veroa tai maksua. ⁽²⁴⁹⁾

SEUT 110 artiklan toisen kohdan tarkoituksena on puuttua kansallisiin verosäännöksiin, joilla pyritään suojelemaan kotimaista tuotantoa välillisesti soveltamalla korkeampaa verokantaa ulkomaisiin tuotteisiin, jotka eivät ehkä ole täysin samanlaisia kuin kotimaiset tuotteet mutta jotka kuitenkin kilpailevat niiden kanssa. Asiassa *komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta* ⁽²⁵⁰⁾ Yhdistynyt kuningaskunta peri tietyistä viineistä valmisteveroa, joka oli noin viisinkertainen oluesta perittyyn veroon nähden. Yhdistyneessä kuningaskunnassa tuotetaan huomattavasti olutta mutta hyvin vähän viiniä. Vahvistettuaan, että kevyet viinit ovat oluen kanssa tosiasiallisessa kilpailuasemassa, tuomioistuin totesi, ettei Yhdistynyt kuningaskunta ole noudattanut SEUT 110 artiklan toisen kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on määrännyt tuoreista rypäleistä valmistetulle kevyelle viinille suhteellisesti korkeamman valmisteveron kuin oluelle.

Jos maksu peritään kotimaisilta ja maahan-tuoduilta tuotteilta ja niistä saatavilla tuloilla rahoitetaan toimintaa, josta vain kotimaiset tuotteet hyötyvät, mikä korvaa osittain kotimaisille tuotteille koitunutta verorasitusta, maksu katsotaan SEUT 110 artiklassa kielletyksi syrjiväksi veroksi. ⁽²⁵¹⁾

7.8 SEUT 114 artikla – Lainsäädännön lähentäminen

SEUT 114 artikla (ETY 100 a artikla) lisättiin sopimukseen alun perin Euroopan yhtenäisasiakir-

jalla. Artiklassa annetaan EU:n lainsäätäjälle valta ”toteuttaa [...] sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevat toimenpiteet jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseksi”. Tuomioistuin on tulkinnut tämän määräyksen soveltamisalaa laajasti. ⁽²⁵²⁾ Voitaisiin jopa sanoa, että Tupakkatuotteiden mainonta -asiassa ⁽²⁵³⁾ annettu tuomio oli urauurtava, kun tuomioistuin totesi, että EU:n lainsäätäjällä oli antanut säädöksen, jota ei voitu hyväksyä EU:n tasolla. ⁽²⁵⁴⁾ Tuomioistuin tutki kiistanalaisen direktiivin pätevyyttä ja totesi, että SEUT 114 artiklassa tarkoitetuilla toimenpiteillä on tarkoitus parantaa sisämarkkinoiden toteuttamisen ja toiminnan olosuhteita. Lisäksi edellyttäen, että SEUT 114 artiklan käyttöä oikeudellisena perustana koskevat edellytykset täyttyvät, ”yhteisön lainsäätäjää ei myöskään voida estää käyttämästä kyseistä oikeudellista perustaa sen takia, että kansanterveyden suojeleu on ratkaiseva tehtävien valintojen kannalta”. ⁽²⁵⁵⁾ Tuomioistuin tutki kyseisen direktiivin pätevyyttä kahdelta kannalta. Se selvitti ensin, auttoiko direktiivi todellisuudessa poistamaan tavaroiden vapaan liikkuvuuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden esteitä. Toiseksi tuomioistuin tutki, auttoiko direktiivi poistamaan kilpailun vääristymistä.

Edellä mainittu tuomio herättää muutamia mielenkiintoisia kysymyksiä, jotka koskevat muun muassa SEUT 34 ja 114 artiklan välistä suhdetta. J. Usher on todennut tästä suhteesta, että jos ”kuten asiassa *Gourmet International Products* todettiin, kansallinen mainonnan kieltä voidaan perustella [SEUT 36] artiklalla, kysymys kuuluu, onko [SEUT 114] artikla laadittu niin, että tämä tavoite voidaan saavuttaa, ja erityisesti voidaanko sitä käyttää korvaamaan tällainen kansallinen kieltä [EU:n] laajuisella kiellolla”. ⁽²⁵⁶⁾ Nähtäväksi jää, millaiseksi näiden määräysten

väläinen suhde tarkalleen ottaen kehittyi entistä yhdenmukaisemmilla, globalisoituneilla sisämarkkinoilla, joilla vallitsee kilpailu.

Oli miten oli, kun EU:n lainsäätäjällä toteuttaa toimenpiteitä SEUT 114 artiklan perusteella, jäsenvaltio voi poiketa täysin yhdenmukaistetuista säännöksistä poikkeustapauksessa erityisiin ongelmiin perustuvista syistä SEUT 114 artiklan 4–9 kohdan perusteella. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle suunnitellusta toimenpiteestä ja osoitettava sen olevan sekä välttämätön että vain sen alueelle rajoittuva. Komissio hyväksyy tai hylkää asianomaiset kansalliset säännökset kuuden kuukauden kuluessa ilmoituksesta varmistettuaan, ettei niistä aiheudu mielivaltaista syrjintää tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyä rajoittamista. Lisäksi komissio tarkistaa, haittaavatko kansalliset säännökset sisämarkkinoiden toimintaa. ⁽²⁵⁷⁾ Tuomioistuin on antanut joitakin ohjeita näiden määräysten soveltamisesta ja tulkinnut suppeasti niissä määrättyjä poikkeuksia. ⁽²⁵⁸⁾

7.9 SEUT 346, 347 ja 348 artikla

SEUT 346 artiklan (entinen EY 296 artikla) mukaan jäsenvaltio voi suojella keskeisiä turvallisuusetuja, jotka liittyvät aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon ja kauppaan, kunhan toteutetut toimenpiteet eivät heikennä sellaisten tuotteiden kauppaa sisämarkkinoilla, joita ei ole tarkoitettu nimenomaan sotilaalliseen käyttöön. Jos komissio tai jäsenvaltio uskoo, että jäsenvaltio käyttää valtaansa epäasianmukaisesti, komissio voi tutkia kyseisen jäsenvaltion ja saattaa asian tarvittaessa unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

⁽²⁴⁹⁾ Asia C-221/06, *Stadtgemeinde Frohnleiten ja Gemeindebetriebe Frohnleiten*, tuomio 8.11.2007, Kok. 2007, s. I-9643.

⁽²⁵⁰⁾ Asia 170/78, *komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta*, tuomio 12.7.1983, Kok. 1983, s. 2265.

⁽²⁵¹⁾ Asia C-28/96, *Facenda Pública*, tuomio 17.9.1997, Kok. 1997, s. I-4939; asia C-206/06, *Essent Network Noord ym.*, tuomio 17.7.2008, Kok. 2008, s. I-5497.

⁽²⁵²⁾ Katso esimerkiksi asia C-350/92, *Espanja v. neuvosto*, tuomio 13.7.1995, Kok. 1995, s. I-1985, ja asia C-300/89, *komissio v. neuvosto* (titaanidioksidi), tuomio 11.6.1991, Kok. 1991, s. I-2867.

⁽²⁵³⁾ Asia C-376/98, *Saksa v. parlamentti ja neuvosto* (Tupakkatuotteiden mainonta), tuomio 5.10.2000, Kok. 2000, s. I-8419. Asia koski direktiivin 98/43/EY pätevyyttä. Direktiivillä kielletään kaikenlainen tupakkatuotteiden mainonta ja niiden hyväksi tapahtuva sponsorointi EU:ssa.

⁽²⁵⁴⁾ Tämän perusteella ei tietenkään tiedetä, olisiko kiistanalainen direktiivi voitu antaa SEUT 352 artiklan nojalla (entinen EY 308 artikla).

⁽²⁵⁵⁾ Asia C-376/98, *Saksa v. parlamentti ja neuvosto*, Kok. 2000, s. I-8419, 88 kohta.

⁽²⁵⁶⁾ J. Usher, oikeustapauskommentti asiasta C-376/98, *CMRL*, 2001, s. I-1519 (s. I-1538). Tältä osin katso myös G. Daviesin artikkeli (Davies, G., ”Can Selling Arrangements be harmonised?”, *European Law Review*, 2005, s. 370), jossa puolletaan SEUT 114 artiklan soveltamisalan laaja-alaista tulkintaa ja esitetään, ettei positiivinen yhdenmukaistaminen saisi olla pelkkä negatiivisen yhdenmukaistamisen vastine. Davies huomauttaa, että perustamissopimuksessa tehdään selväksi, että sisämarkkinoilla on määrä kunnioittaa myös muita kuin kaupan liittyviä arvoja.

⁽²⁵⁷⁾ Katso esimerkiksi komission päätös, tehty 18 päivänä heinäkuuta 2001, Saksan ilmoittamista lääkevalvontaa koskevista kansallisista säännöksistä, EYVL L 202, 27.7.2001, s. 46. Komission päätös, tehty 14.9.1994, EYVL L 316, 9.12.94, s. 43; komission päätös, tehty 26.2.1996, EYVL L 69, 19.3.1996, s. 32; komission päätös, tehty 21.12.1998, EYVL L 3, 7.1.1999, s. 13, ja seitsemän komission päätöstä, tehty 26.10.1999, EYVL L 329, 22.12.1999.

⁽²⁵⁸⁾ Katso asia 41/93, *Ranska v. komissio*, tuomio 17.5.1994, Kok. 1994, s. I-1829, ja asia C-319/97, *Kortas*, tuomio 1.6.1999, Kok. 1999, s. I-3143. Tältä osin katso myös asia C-3/00, *Tanska v. komissio* (tuomio 20.3.2003, Kok. 2003, s. I-2643), jossa tuomioistuin mitätöi komission päätöksen.

On tärkeää painottaa, että yleensä EU:n sääntöjä koskevia poikkeuksia on tulkittava tiukasti. Poikkeusten on oltava myös suhteellisuusperiaatteen mukaisia. ⁽²⁵⁹⁾ Vaikka SEUT 346 artiklassa määrätään tietyin edellytyksin poikkeuksesta, joka koskee perussopimuksen määräysten tiukkaa noudattamista, EU:n oikeuden etusija ja sen sääntöjen tehokkuus rajoittavat tämän määräyksen soveltamista. ⁽²⁶⁰⁾ Tuomioistuim voi tutkia jäsenvaltioiden harkintavallan rajoja suhteellisuusperiaatteen ⁽²⁶¹⁾ ja yleisten periaatteiden noudattamisen ⁽²⁶²⁾ kannalta.

SEUT 347 artiklassa (entinen EY 297 artikla) annetaan jäsenvaltioille oikeus toteuttaa toimenpiteitä yleisen järjestyksen ylläpitämiseen vaikuttavissa vakavissa sisäisissä levottomuuksissa, sodassa tai sodan uhkaa merkitsevässä vakavassa kansainvälisessä jännitystilassa. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden on neuvoteltava keskenään, jotta ne voivat yhdessä antaa tarvittavat säännökset estääkseen toimenpiteitä vaikuttamasta sisämarkkinoiden toimintaan. Samoin kuin SEUT 346 artiklassa, toteutettujen

toimenpiteiden on oltava suhteellisuusperiaatteen mukaisia.

SEUT 348 artiklassa (entinen EY 298 artikla) annetaan komissiolle valta puuttua asiaan, jos 346 tai 347 artiklan käyttö vääristää kilpailun edellytyksiä.

7.10 SEUT 351 artikla

SEUT 351 artiklassa (entinen EY 307 artikla) viitataan sellaisiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka johtuvat jäsenvaltioiden ennen vuotta 1958 tai ennen unioniin liittymistä tekemistä kansainvälisistä sopimuksista. Yleissäännön mukaan perussopimuksen määräykset eivät vaikuta näihin oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

SEUT 34 artiklan osalta tuomioistuin rajasi asiassa C-324/93 ⁽²⁶³⁾ antamassaan tuomiossa jäsenvaltioiden mahdollisuuksia toteuttaa toimenpiteitä, jotka ovat vastoin kyseisestä artiklasta johtuvia jäsenvaltioiden velvollisuuksia. Ongelmana

oli diamorfiinin (joka on vuonna 1961 tehdyn huumausaineyhteisösuojeluasetuksen soveltamisalaa kuuluva huumausaine) tuonnin kieltäminen Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Tuomioistuin totesi: "Se seikka, että tällainen toimenpide voi johtua aikaisemmasta, ennen perustamissopimusta tai ennen jäsenvaltion yhteisöön liittymistä tehdystä kansainvälisestä sopimuksesta ja että jäsenvaltio pitää tämän toimenpiteen [351] artiklan nojalla voimassa huolimatta sen kauppaa estävästä luonteesta, ei vaikuta siihen, että toimenpiteeseen ei sovellettaisi [34] artiklaa, koska [351] artiklaa voidaan soveltaa ainoastaan silloin, kun tällaisessa sopimuksessa asetetaan jäsenvaltiolle sellainen velvollisuus, joka ei ole sopusoinnussa perustamissopimuksen kanssa."

Johtopäätöksenä voidaan siis todeta, että jäsenvaltioiden on pidättäydyttävä antamasta EU-oikeuden ja erityisesti tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien sääntöjen vastaisia toimenpiteitä, jos kansainväliset sopimukset, joissa ne ovat sopimuspuolena, eivät velvoita niitä tällaisia toimenpiteitä toteuttamaan.

⁽²⁵⁹⁾ Katso julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin äskettäin 10.2.2009 esittämä ratkaisuehdotus asioissa C-284/05, *komissio v. Suomi*; C-294/05, *komissio v. Ruotsi*; C-372/05, *komissio v. Saksa*; C-387/05, *komissio v. Italia*, ja C-409/05, *komissio v. Kreikka* (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, 124 kohta). Katso myös tulkitseva tiedonanto EY:n perustamissopimuksen 296 artiklan soveltamisesta puolustushankintoihin, KOM(2006) 779.

⁽²⁶⁰⁾ 125 kohta.

⁽²⁶¹⁾ Tältä osin katso asia 222/84, *Johnston*, tuomio 15.5.1986, Kok. 1986, s. 1651.

⁽²⁶²⁾ Julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin 10.2.2009 esittämä ratkaisuehdotus asioissa C-284/05, C-294/05, C-372/05, C-387/05 ja C-409/05, 141 kohta.

⁽²⁶³⁾ Asia C-324/93, *Evans Medical ja Macfarlan Smith*, tuomio 28.3.1995, Kok. 1995, s. I-563.

8 Asiaan liittyvät johdetun oikeuden välineet

8.1 Direktiivi 98/34/EY – Teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettava menettely

Vuodesta 1984 lähtien direktiivi 83/189/ETY, josta tuli sittemmin kodifoinnin tuloksena direktiivi 98/34/EY, on velvoittanut Euroopan unionin jäsenvaltiot ilmoittamaan komissiolle ja muille jäsenvaltioille kaikista tuotteisiin liittyvistä ja vuodesta 1999 lähtien tietoyhteiskunnan palveluihin liittyvistä teknisistä määräyksiä koskevista ehdotuksista, ennen kuin ne hyväksytään jäsenvaltion lainsäädäntöön.

Komissio ja jäsenvaltio toimivat ennakoivassa valvontajärjestelmässä. Odotusajan aikana jäsenvaltioiden on pidättäydyttävä hyväksymästä ilmoitettuja määräysehdotuksia vähintään kolme kuukautta, jona aikana ehdotukset tutkitaan. Aikaa voidaan jatkaa enintään 18 kuukauteen, mikäli kyseinen toimenpide on omiaan haittaamaan perusteettomasti kauppaa tai jos EU:ssa on käynnissä yhdenmukaistaminen ilmoitetun ehdotuksen kattamalla alalla.

Menettelyllä poistetaan siis esteet sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan tieltä jo ennen kuin esteitä edes ilmenee, jolloin vältetään taannehtivat toimet, jotka ovat aina raskeampia. Jäsenvaltioiden ehdotukset mukautetaan EU-oikeuteen ennen niiden hyväksymistä ja ne voidaan jopa jäädyttää joksikin ajaksi, jotta EU:ssa voidaan käydä keskustelua asiasta.

Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan (katso asioissa *CIA Security International* ja *Unilever* annetut tuomiot) ⁽²⁶⁴⁾ sellaista teknistä määräystä, josta ei ole ilmoitettu ehdotusvaiheessa tai joka on hyväksytty pakollisen odotusajan aikana, ei voida soveltaa eivätkä kansalliset tuomioistuimet voi sitä käyttää yksityishenkilöitä vastaan. Tämä vakiintunut oikeuskäytäntö vahvistettiin vähän aikaa siten. ⁽²⁶⁵⁾

8.2 Asetus (EY) N:o 2679/98 – 'Mansikka-asetus'

Sisämarkkinoiden toimivuudesta jäsenvaltioiden välisen tavaroiden vapaan liikkuvuuden osalta annetussa asetuksessa (EY) N:o 2679/98 säädetään erityisestä menettelystä, jolla voidaan ratkaista jäsenvaltioiden välistä tavaroiden vapaata liikkuvuutta haittaavat vakavat esteet, jotka aiheuttavat raskaita tappioita yksityishenkilöille ja edellyttävät välitömiä toimia. Esteet voivat johtua esimerkiksi kansallisten viranomaisten passiivisuudesta yksityishenkilöiden väkivaltaisen toiminnan tai väkivallattoman rajojen sulkemisen edessä tai jäsenvaltion toteuttamasta toimesta, esimerkiksi maahantuotujen tuotteiden institutionaalisoituneesta boikotoinnista.

Asetuksessa säädetään hälytysmenettelystä ja tietojen vaihdosta jäsenvaltioiden ja komission välillä. Siinä muistutetaan lisäksi, että jäsenvaltioilla on velvollisuus toteuttaa tarvittavat ja oikeasuhtaiset toimenpiteet tavaroiden vapaan liikkuvuuden takaamiseksi ja tiedottaa komis-

siole kyseisistä toimenpiteistä. Lisäksi siinä annetaan komissiolle valta lähettää kyseessä olevalle jäsenvaltiolle ilmoitus, jossa pyydetään, että kyseiset toimenpiteet toteutetaan hyvin tiukalla aikataululla. ⁽²⁶⁶⁾

8.3 Asetus (EY) N:o 764/2008 – Vastavuoroista tunnustamista koskeva asetus

Vuonna 2008 unionin lainsäätävä antoi asetuksen tiettyjen kansallisten teknisten määräysten soveltamista toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyihin tuotteisiin koskevista menettelyistä. Asetuksen päätavoitteena on määrittää kansallisten viranomaisten ja yritysten oikeudet ja velvollisuudet, kun ensin mainitut yrittävät kieltäytyä vastavuoroisesta tunnustamisesta ja evätä sellaisen tuotteen markkinoille pääsyn, joka on saatettu laillisesti markkinoille toisessa jäsenvaltiossa. Asetuksen mukaan todistustaakka on kansallisilla viranomaisilla, jotka yrittävät kieltää markkinoille pääsyn. Viranomaisten on esitettävä kirjallisesti tekniset tai tieteelliset perustelut aikomukselleen kieltää tuotteen pääsy kansallisille markkinoille. Talouden toimijalle annetaan tilaisuus puolustaa asiaansa ja toimittaa pitävät perusteet toimivaltaisille viranomaisille.

Asetuksella perustetaan jokaiseen jäsenvaltioon myös "tuoteysteypiste", joka tarjoaa yrityksille ja muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille tietoa tuotteita koskevista teknisistä säännöistä ja vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanosta.

⁽²⁶⁴⁾ Asia C-194/94, *CIA Security International*, tuomio 30.4.1996, Kok. 1996, s. I-2201, ja asia C-443/98, *Unilever*, tuomio 26.9.2000, Kok. 2000, s. I-7535.

⁽²⁶⁵⁾ Asia C-20/05, *Schwibbert*, tuomio 8.11.2007, Kok. 2007, s. I-9447.

⁽²⁶⁶⁾ Lisätietoja saa osoitteesta http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/free-movement-non-harmonised-sectors/rapid-intervention-mechanism/index_en.htm

9 SEUT 34 ja 35 artiklan täytäntöönpano

9.1 Välitön vaikutus – yksityinen täytäntöönpano

Unionin tuomioistuin on todennut, että SEUT 34 artiklassa määrätty kielto on ”ehdoton ja selvä eikä sen toteuttaminen edellytä jäsenvaltioiden tai yhteisön toimielinten enempiä toimenpiteitä”. Siten SEUT 34 artiklalla ”on välitön oikeusvaikutus, ja yksityiset oikeussubjektit saavat sen perusteella oikeuksia, joita kansallisten tuomioistuinten on suojattava”.⁽²⁶⁷⁾

Myöhemmin tuomioistuin on todennut, että myös SEUT 35 artiklalla on välitön vaikutus ja sitä ”sovelletaan sellaisenaan” ja siinä ”perustetaan yksilöille oikeuksia, joita jäsenvaltioiden tuomioistuinten on suojattava”.⁽²⁶⁸⁾

Yksittäiset henkilöt voivat vedota tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteeseen ja sitä koskevaan oikeuteen saattamalla asia kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Viimeksi mainittu voi kieltäytyä soveltamasta kansallista sääntöä, jonka se katsoo olevan SEUT 34 ja 35 artiklan vastainen. Kansalliset tuomioistuimet saattavat myös joutua arvioimaan, missä määrin tuonnin tai viennin esteitä voidaan perustella pakottavilla vaatimuksilla tai SEUT 36 artiklassa luetelluilla yleisen edun mukaisilla tavoitteilla.

9.2 Solvit

Solvit on verkosto (<http://www.europa.eu/solvit>), jonka tavoitteena on ratkaista ongelmia, joita aiheutuu, kun julkiset viranomaiset soveltavat sisämarkkinalainsäädäntöä väärin. Tätä tarkoitusta varten kaikki ETA-valtiot ovat perustaneet omat Solvit-keskuksensa, joilla on suora yhteys toisiinsa online-tietokannan kautta. Solvit-keskukset ovat osa jäsenvaltioiden hallintoa, ja niiden tehtävänä

on löytää ratkaisu sekä kansalaisten että yritysten ongelmiin kymmenen viikon kuluessa. Neuvoston hyväksymässä vuonna 2001 annetussa komission suosituksessa⁽²⁶⁹⁾ määrätään Solvit-verkoston menettelysäännöt. Euroopan komissio valvoo verkoston toimintaa ja auttaa tarpeen vaatiessa valitusten ratkaisemisen nopeuttamisessa. Vuonna 2008 Solvit-verkoston ratkaistavaksi tulleiden tapausten määrä kasvoi 22 prosenttia ja tuhannen tapauksen vuosisiraja rikottiin ensimmäistä kertaa. Ratkaistujen tapausten osuus on suuri: 83 prosenttia.

9.3 SEUT 258 ja 260 artiklan mukainen rikkomusmenettely

9.3.1 SEUT 258 JA 260 ARTIKLAN MUKAINEN MENETTELY

Perussopimusten valvojan tehtävässään komissio voi kanteen perusteella tai omasta aloitteestaan aloittaa rikkomusmenettelyn sellaista jäsenvaltiota vastaan, jonka epäillään jättäneen noudattamatta EU-oikeudesta johtuvia velvoitteitaan.

SEUT 258 artiklassa (entinen EY 226 artikla) määrätään ”rikkomusmenettelyn” muodollisista vaiheista. Ensimmäisessä vaiheessa asianomaiselle jäsenvaltiolle lähetetään virallinen ilmoitus, jossa sitä pyydetään toimittamaan huomautuksensa tietyssä määräajassa, tavallisesti kahden kuukauden kuluessa.

Asianomaisen jäsenvaltion antaman vastauksen perusteella, tai jos jäsenvaltiolta ei ole saatu vastausta, komissio voi päättää osoittaa jäsenvaltiolle lausunnon perusteluineen. Lausunnossa esitetään selkeästi ja vakuuttavasti syyt,

joiden vuoksi komissio uskoo, että EU-oikeutta on rikottu, ja kehoitetaan jäsenvaltiota muuttamaan toimintansa EU:n oikeuden mukaiseksi tietyssä määräajassa, tavallisesti kahden kuukauden kuluessa.

Jos jäsenvaltio ei noudata perusteltua lausuntoa, komissio voi päättää viedä asian unionin tuomioistuimeen saadakseen tuomioistuimen toteamaan, että tavaroiden vapaata liikkuvuutta on rikottu. Jos tuomioistuin toteaa lopullisessa päätöksessä asian olevan näin, asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimet noudattaakseen tuomiota.

Ellei jäsenvaltio noudata tuomiota, komissio voi viedä tapauksen uudelleen tuomioistuimeen. SEUT 260 artiklassa on määrätty menettelystä, jota noudatetaan saatettaessa asia toisen kerran tuomioistuimen käsiteltäväksi. SEUT 260 artiklan mukaisessa menettelyssä on noudatettava samoja vaiheita kuin SEUT 258 artiklan mukaisessa menettelyssä, mutta komission ei tarvitse antaa perusteltua lausuntoa. Jos tuomioistuin toteaa, ettei asianomainen jäsenvaltio ole noudattanut ensimmäistä tuomiota, se voi määrätä taloudellisia seuraamuksia. Näillä taloudellisilla seuraamuksilla on tarkoitus olla pelotevaikutus, ja niillä on tarkoitus kannustaa jäsenvaltiota noudattamaan EU:n oikeutta mahdollisimman nopeasti.⁽²⁷⁰⁾

9.3.2 KANTELUT

Kuka tahansa, joka katsoo, että jäsenvaltion toteuttama toimenpide on vastoin SEUT 34–36 artiklaa, voi tehdä kantelun Euroopan komissiolle. Itse asiassa komissio aloittaa suuren osan tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevista rikkomusmenettelyistä kantelun perusteella. Vuonna 2002 annetussa komission tiedonannossa kantelijan asemasta EU-oikeuden rikkomista koskevista asioissa⁽²⁷¹⁾

⁽²⁶⁷⁾ Asia 74/76, *Iannelli*, tuomio 22.3.1997, Kok. 1977, s. 557.

⁽²⁶⁸⁾ Asia 83/78, *Redmond*, tuomio 29.11.1978, Kok. 1978, s. 2347.

⁽²⁶⁹⁾ Komission suositus, annettu 7 päivänä joulukuuta 2001, periaatteista ”Solvit”-ongelmaratkaisun käytössä – sisämarkkinoiden ongelmanratkaisuverkko, K(2001) 3901, EYVL L 331, 15.12.2001, s. 79–82.

⁽²⁷⁰⁾ Lisätietoja SEUT 258/260 artiklan mukaisesta menettelystä ja taloudellisten seuraamusten laskentamenetelmästä: http://ec.europa.eu/community_law/infringements/infringements_fi.htm ja http://ec.europa.eu/community_law/infringements/infringements_228_fi.htm

⁽²⁷¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52002DC0141:FI:HTML>

määritetään kantelujen käsittelyyn liittyvät säännöt ja takeet.

Kantelu on toimitettava kirjallisesti postitse, faksite tai sähköpostitse millä tahansa EU:n virallisista kielistä. Valmiin kantelulomakepohjan⁽²⁷²⁾ käyttö ei ole pakollista mutta suositeltavaa, sillä sen avulla varmistetaan, että kaikki tarvittavat tiedot toimitetaan komissiolle, mikä nopeuttaa kantelun käsittelyä.

Komission pääsihteeristöstä lähetetään kantelijalle ilmoitus kantelun vastaanottamisesta 15 työpäivän kuluessa. Kuukauden kuluttua tästä ilmoituksesta komissio päättää, rekisteröidäänkö kantelu.

Vaikka kantelija ei ole virallisesti asianosainen jäsenvaltiota vastaan aloitetussa menettelyssä, kannattaa huomata, että kantelijalle on annettu tärkeitä hallinnollisia takeita:

- Komissio ei paljasta kantelijan henkilöllisyyttä, ellei kantelija ole antanut tähän nimenomaista lupaa.
- Komissio pyrkii tekemään päätöksen asiasta (joko aloittamaan rikkomusmenettelyn tai päättämään asian käsittelyn) kahdentoista kuukauden kuluessa kantelun rekisteröinnistä.
- Komission yksiköt ilmoittavat kantelijalle rikkomusmenettelyn kulusta, ja asiasta

vastaava yksikkö ilmoittaa kantelijalle etukäteen, mikäli se aikoo ehdottaa, että komissio lopettaa asian käsittelyn.

Jos komissio katsoo tutkinnan päätteeksi, että EU-oikeutta saattaa todella olla rikottu, se voi päättää aloittaa SEUT 258 artiklan mukaisen rikkomusmenettelyn.

Lisäksi kannattaa huomata, että komissio on sopinut vastikään usean jäsenvaltion kanssa, että ongelmanratkaisua pyritään nopeuttamaan ja tehostamaan ”EU Pilot” -kokeiluhankkeella.⁽²⁷³⁾ Yksi hankkeen tavoitteista on löytää nopeammin parempia ratkaisuja kanteluihin neuvottelemalla asiasta jäsenvaltioiden kanssa tavanomaisen rikkomusmenettelyn sijasta. Jos asiasta vastaava yksikkö katsoo, että kantelu kannattaisi käsitellä ”EU Pilot” -hankkeen kautta, kantelijalle ilmoitetaan asiasta ja kantelijalta pyydetään lupaa paljastaa hänen henkilöllisyytensä ja kantelun sisältö. Tämän jälkeen kanteluaineisto lähetetään asianomaiselle jäsenvaltiolle, jolla on kymmenen viikkoa aikaa ehdottaa kanteluun sopivaa ratkaisua

9.3.3 PRIORISOINTI JA KOMISSION HARKINTAVALTA TOIMIEN ALOITTAMISESSA

Perussopimusten vartijana komissio pyrkii tarkkaavaisesti varmistamaan EU-oikeuden yleisen noudattamisen ja seuraamaan, että jäsenvaltiot noudattavat perussopimuksessa tai johdetussa

oikeudessa asetettuja sääntöjä ja velvoitteita. Monista eri syistä SEUT 258 artiklan mukaisen rikkomusmenettelyn kaltaiset oikeudelliset menettelyt eivät kuitenkaan ole aina paras mahdollinen vaihtoehto asian ratkaisemiseksi.

Näin ollen on tärkeää painottaa, että vaikka komissio on sitoutunut täysin valvomaan sitä, että jäsenvaltiot noudattavat EU:n oikeutta, komissiolla on laaja harkintavalta sen suhteen, aloittaako se rikkomusmenettelyn.⁽²⁷⁴⁾

Lisäksi komissio luetteli yhteisön lainsäädännön soveltamisesta vuonna 2007 antamassaan tiedonannossa⁽²⁷⁵⁾ monia keinoja, joilla yhteisön lainsäädännön soveltamista ja täytäntöönpanoa voidaan parantaa. Komission ja jäsenvaltioiden välisen yhteistyön vahvistamisen ja ennalta ehkäisevien toimien ohella tiedonannossa kaavailaan priorisointia ja rikkomustapausten käsittelyn nopeuttamista. Näiden sääntöjen mukaan etusijalle asetettaisiin erityisesti sellaiset rikkomukset, joihin liittyy periaatteellisia kysymyksiä tai joilla on erityisen kauaskantoisen kielteinen vaikutus asianosaisiin kansalaisiin ja yrityksiin.

Vaikka näiden parannusten toteutus on hyvässä käynnissä ja ennalta ehkäisevien toimien ja vahvistetun yhteistyön kaltaisista uusista toimenpiteistä saadut kokemukset vaikuttavat alkuun onnistuneilta, niiden hyödyt tulevat esiin vasta ajan myötä. Niiden ohella on jatkettava valvontaa, aina kun edistyminen on tarpeen.

⁽²⁷²⁾ http://ec.europa.eu/community_law/your_rights/your_rights_forms_fi.htm

⁽²⁷³⁾ Katso ”Tulosten Eurooppa – yhteisön lainsäädännön soveltaminen”, KOM(2007) 502 lopullinen, s. 9, ja http://ec.europa.eu/community_law/infringements/application_monitoring_fi.htm

⁽²⁷⁴⁾ Asia C-200/88, *komissio v. Kreikka*, tuomio 27.11.1990, Kok. 1990, s. I-4299; asiassa T-47/96, *SDDDA v. komissio*, 12.11.1998 annettu määräys, Kok. 1996, s. II-1559, 42 kohta; katso myös asiassa T-177/05, *Suomi v. komissio*, annettu määräys, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, 37–40 kohta.

⁽²⁷⁵⁾ ”Tulosten Eurooppa – yhteisön lainsäädännön soveltaminen”, KOM(2007) 502 lopullinen.

Liitteet

A) SEUT 34 artiklan alaan liittyvät tärkeät tiedonannot

- Komission tulkitseva tiedonanto – Tuotteiden entistä helpompi pääsy toisen jäsenvaltion markkinoille: vastavuoroisen tunnustamisen soveltaminen käytännössä (EUVL C 265, 4.11.2003, s. 2)
- Komission tiedonanto sellaisten lääkevalmisteiden rinnakkaistuonnista, joille on jo myönnetty myyntilupa (KOM(2003) 839 lopullinen)
- Komission tiedonanto – Tulkitseva tiedonanto toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien moottoriajoneuvojen rekisteröintimenettelystä (EUVL C 68, 24.3.2007, s. 15)
- Komission tiedonanto – Tavaroiden sisämarkkinat (KOM(2007) 35 lopullinen)
- Komission tiedonanto – Juomapakkaukset, panttijärjestelmät ja tavaroiden vapaa liikkuvuus (EUVL C 107, 9.5.2009, s. 1)

B) Alueellinen soveltaminen

ALUEET, JOIHIN SOVELLETAAN SEUT 34 ARTIKLAA

Ahvenanmaa (Suomen autonominen maakunta)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 4 kohta (ent. EY 299 artiklan 5 kohta)

Azorit (Portugalin autonominen alue). Alueeseen kuuluvat São Miguel, Pico, Terceira, São Jorge, Faial, Flores, Santa Maria, Graciosa ja Corvo.

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 1 kohta (ent. EY 299 artiklan 2 kohta)

Guadeloupe (Ranskan merentakainen alue)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 1 kohta (ent. EY 299 artiklan 2 kohta)

Kanaalisaaret (Yhdistyneen kuningaskunnan kruununsiirtomaa). Alueeseen kuuluvat Guernsey (mukaan lukien Alderney, Sark, Herm, Jethou, Lihou ja Brecqhou) ja Jersey (mukaan lukien Ecrehous Rocks ja Les Minquiers).

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 5 kohdan c alakohta (ent. EY 299 artiklan 6 kohdan c alakohta) & Yhdistyneen kuningaskunnan liittymissopimukseen liitetyn pöytäkirjan N:o 3 1 artiklan 1 kohta ⁽²⁷⁶⁾

Kanaria (Espanjan autonominen erillisalue). Alueeseen kuuluvat Teneriffa, Fuerteventura, Gran Canaria, Lanzarote, La Palma, La Gomera ja El Hierro.

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 1 kohta (ent. EY 299 artiklan 2 kohta)

Madeira (Portugalin autonominen alue). Alueeseen kuuluvat Madeira, Porto Santo, Desertassaaret ja Savagesaaret.

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 1 kohta (ent. EY 299 artiklan 2 kohta)

Mansaari (Yhdistyneen kuningaskunnan kruununsiirtomaa). Mansaari on autonominen kruununsiirtomaa, joka ei kuulu (Kanaalisaarten tavoin) Euroopan unioniin vaan jolla on siihen tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskeva rajoitettu suhde.

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 5 kohdan c alakohta (ent. EY 299 artiklan 6 kohdan c alakohta) & Yhdistyneen kuningaskunnan liittymissopimukseen liitetyn pöytäkirjan N:o 3 1 artiklan 1 kohta

Martinique (Ranskan merentakainen alue)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 1 kohta (ent. EY 299 artiklan 2 kohta)

Ranskan Guayana (Ranskan merentakainen alue)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 1 kohta (ent. EY 299 artiklan 2 kohta)

Réunion (Ranskan merentakainen alue)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 1 kohta (ent. EY 299 artiklan 2 kohta)

ALUEET, JOIHIN SEUT 34 ARTIKLAA EI SOVELLETA

Akrotiri ja Dhekelia (Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvat tukikohdat)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 5 kohdan b alakohta (ent. EY 299 artiklan 6 kohdan b alakohta)

Alankomaiden Antillit (Osa Alankomaiden kuningaskuntaa). Alueeseen kuuluvat Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius ja Sint Maarten.

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Andorra

Oikeusperusta: Vuonna 1990 Andorra hyväksyi EU:n kanssa tehdyn tulliliittosopimuksen, jolla sallitaan teollisuustuotteiden vapaa liikkuminen sopimuspuolten välillä.

Anguilla (Yhdistyneen kuningaskunnan merentakainen territorio)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

⁽²⁷⁶⁾ SEUT 355 artiklan 5 kohdan c alakohdassa määrätään, että perussopimuksia sovelletaan Kanaalisaariin (ja Mansaareen) vain siltä osin, kuin Yhdistyneen kuningaskunnan liittymissopimuksessa tarkoitettujen mainittuja saaria koskevan sääntelyn toteuttamisen turvaamiseksi on tarpeen. Liittymissopimukseen liitettyssä pöytäkirjassa N:o 3 määrätään, että määrällisiä rajoituksia ja tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia yhteisön sääntöjä sovelletaan Kanaalisaariin (ja Mansaareen) samoin edellytyksin kuin Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

Aruba (Osa Alankomaiden kuningaskuntaa)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Bermuda (Yhdistyneen kuningaskunnan merentakainen territorio)

Oikeusperusta: Bermudan hallituksen toiveiden mukaisesti Bermuda on ainoa Yhdistyneen kuningaskunnan merentakainen territorio, joka ei kuulu merentakaisen alueiden assosiaatiosta 27. marraskuuta 2001 tehtyyn päätöksen⁽²⁷⁷⁾, jolla pannaan täytäntöön EY:n perustamissopimuksen IV osa.⁽²⁷⁸⁾

Brittiläinen antarktinen alue (Yhdistyneen kuningaskunnan merentakainen territorio)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Brittiläinen Intian valtameren alue (Yhdistyneen kuningaskunnan merentakainen territorio)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Brittiläiset Neitsytsaaret (Yhdistyneen kuningaskunnan merentakainen territorio)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Caymansaaret (Yhdistyneen kuningaskunnan merentakainen territorio)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Ceuta ja Melilla (Espanjan autonomiset erillisalueet)

Oikeusperusta: Vaikka SEUT 34 artiklaa todennäköisesti sovelletaan näille alueille muilta EU:n alueilta tuotuihin tuotteisiin, Espanjan liittymisasiakirjan⁽²⁷⁹⁾ 24 ja 25 artiklan sanamuodon perusteella näitä artikloja ei ilmeisesti sovelleta Ceutasta ja Melillasta peräisin oleviin tuotteisiin, joita viedään muualle EU:hun. Näin ollen vaikuttaa siltä, ettei SEUT 34 artiklan soveltamisala ulotu Ceutasta ja Melillasta peräisin oleviin tuotteisiin.

Chafarinassaaret (Espanjan autonominen erillisalue). Chafarinassaaret muodostuvat kolmesta pienestä kalliosaaresta, jotka ovat nimeltään Isla del Congreso, Isla Isabel II ja Isla del Rey.

Oikeusperusta: Koska perussopimuksessa tai sen liitteissä ei ole nimenomaista viittausta näihin saariin, SEUT:ta ei ilmeisesti sovelleta tähän alueeseen.

Etelä-Georgia ja eteläiset Sandwichsaaret (Yhdistyneen kuningaskunnan merentakainen territorio)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Falklandinsaaret (Yhdistyneen kuningaskunnan merentakainen territorio)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Färsaaret (Tanskalle kuuluva itsehallintoalue)

Vaikka Tanska vastaa Färsaarten alueen muodostavien 18 saaren ulkosuhteista, Färsaarten itsehallinnon aste on korkea ja SEUT-sopimuksessa määrätään nimenomaisesti, että nämä saaret jäävät sen alueellisen soveltamisen ulkopuolelle.

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 5 kohdan a alakohta (ent. EY 299 artiklan 6 kohdan a alakohta)

Gibraltar (Yhdistyneen kuningaskunnan merentakainen territorio). Vaikka Yhdistynyt kuningaskunta vastaa Gibraltarin ulkosuhteista, Gibraltar katsotaan kaiken tavarakaupan suhteen kolmanneksi maaksi. SEUT 355 artiklan 2 kohdassa määrätään, ettei perussopimuksia sovelleta niihin merentakaisiin alueisiin – kuten Gibraltarisiin – joilla on erityissuhteet Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja joita ei ole mainittu perussopimuksen liitteessä II.⁽²⁸⁰⁾

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Grönlanti (Tanskalle kuuluva itsehallintoalue)

Grönlannista tuli alun perin osa yhteisöä Tanskan liittyessä yhteisöön, mutta se sai erityissopimuksella merentakaisen maiden ja alueiden aseman. Grönlannin äänioikeutetut päättivät vuonna 1985 lähteä Euroopan talousyhteisöstä itsehallinnon saatuaan. Tämän tuloksena Grönlannin suhde EU:hun vaikuttaa (Bermudan tavoin) vieläkin etäisemmältä kuin perussopimuksen liitteessä II lueteltujen muiden merentakaisen maiden ja alueiden.

⁽²⁷⁷⁾ 2001/822/EY: neuvoston päätös, tehty 27 päivänä marraskuuta 2001, merentakaisen maiden ja alueiden assosiaatiosta Euroopan yhteisöön. EYVL L 314, 30.11.2001, s. 1–77.

⁽²⁷⁸⁾ Bermudan suhde Euroopan unioniin on siis vielä etäisempi kuin muiden perussopimuksen liitteessä II lueteltujen merentakaisen maiden ja alueiden.

⁽²⁷⁹⁾ EYVL L 302, 1985.

⁽²⁸⁰⁾ Unionin tuomioistuin totesi asiassa C-30/01, *komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta*, 23.9.2003 antamassaan tuomiossa, Kok. 2003, s. I-9481, että Gibraltarin pitäisi pysyä unioniin suuntautuvan tuonnin vapauttamista koskevan järjestelmän osalta samassa tilanteessa, kuin se oli ennen Yhdistyneen kuningaskunnan liittymistä. Gibraltarista peräisin olevia tuotteita ei siis katsota unionin tuotteiksi, joihin sovelletaan vapaan liikkuvuuden sääntöjä. Koska niistä ei peritä vastaavasti yhteisen tullitariffin mukaisia tullimaksuja, niitä ei myöskään voida katsoa vapaasti liikkuviksi tavaroiksi.

Islanti

Oikeusperusta: Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvat valtiot hyötyvät tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta EU:ssa ETA-sopimuksen mukaisesti eivätkä SEUT 34 artiklan mukaisesti.

Liechtenstein

Oikeusperusta: Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvat valtiot hyötyvät tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta EU:ssa ETA-sopimuksen mukaisesti eivätkä SEUT 34 artiklan mukaisesti.

Mayotte (Ranskan merentakainen alue)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Monaco

Oikeusperusta: Monaco on itsenäinen valtio, joka päättää periaatteessa itse ulkosuhteistaan, joten perussopimuksen määräyksiä ei sovelleta automaattisesti SEUT 355 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Montserrat (Yhdistyneen kuningaskunnan merentakainen territorio)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Norja

Oikeusperusta: Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvat valtiot hyötyvät tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta EU:ssa ETA-sopimuksen mukaisesti eivätkä SEUT 34 artiklan mukaisesti.

Peñón de Alhucemas ja Peñón de Velez de la Gomera (Espanjan autonomiset erillisalueet)

Oikeusperusta: Koska perussopimuksessa tai sen liitteissä ei ole nimenomaista viittausta näihin saariin, perussopimusta ei ilmeisesti sovelleta näihin alueisiin.

Pitcairn (Yhdistyneen kuningaskunnan merentakainen territorio)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Pyhä istuin (Vatikaanivaltio)

Oikeusperusta: Pyhä istuin on itsenäinen valtio, joka päättää periaatteessa itse ulkosuhteistaan, joten perussopimuksen määräyksiä ei sovelleta automaattisesti SEUT 355 artiklan 3 kohdan (ent. EY 299 artiklan 4 kohta) mukaisesti.

Ranskan eteläinen ja antarktinen alue (Ranskan merentakainen territorio)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Ranskan Polynesia (Ranskan merentakainen alue)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Saint Helena (Yhdistyneen kuningaskunnan merentakainen territorio). Alueeseen kuuluvat Ascension ja Tristan da Cunha.

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Saint-Pierre ja Miquelon (Ranskan merentakainen alue)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

San Marino

Oikeusperusta: San Marino on itsenäinen valtio, joka päättää periaatteessa itse ulkosuhteistaan, joten perussopimuksen määräyksiä ei sovelleta automaattisesti SEUT 355 artiklan 3 kohdan (ent. EY 299 artiklan 4 kohta) mukaisesti.

Sveitsi

Oikeusperusta: Sveitsi on Euroopan vapaakauppaliiton (Efta) jäsen, mutta se ei kuulu Euroopan talousalueeseen (ETA).

Turks- ja Caicossaaret (Yhdistyneen kuningaskunnan merentakainen territorio)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Uusi-Kaledonia (Ranskan merentakainen alue, *collectivité sui generis*). Alueeseen kuuluvat pääsaari (Grande Terre), Îles Loyauté ja useita pienempiä saaria.

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Wallis ja Futuna (Ranskan merentakainen alue)

Oikeusperusta: SEUT 355 artiklan 2 kohta (ent. EY 299 artiklan 3 kohta)

Euroopan komissio

Tavaroiden vapaa liikkuvuus – Tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien perussopimuksen määräysten soveltamisopas

Luxemburg; Euroopan unionin julkaisutoimisto

2010 – 42 s. – 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-79-13491-3

doi:10.2769/2856

MISTÄ EU:N JULKAISUJA SAA?

Maksuttomat julkaisut:

- EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>)
- Euroopan komission edustustoista tai lähetystöistä.
Yhteystiedot löytyvät internetosoitteesta <http://ec.europa.eu/>,
tai ne saa lähettämällä faksin numeroon +352 2929-42758.

Maksulliset julkaisut:

- EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>).

Maksulliset tilaukset (esimerkiksi EUVL:n vuosikerta, tuomioistuinten oikeustapauskokoelmat):

- Euroopan unionin julkaisutoimiston myyntiedustajalta. Yhteystiedot löytyvät internetosoitteesta http://publications.europa.eu/others/agents/index_fi.htm

TAVAROIDEN VAPAA LIIKKUVUUS

TAVAROIDEN VAPAATA LIIKKUVUUTTA KOSKEVIEN
PERUSSOPIMUKSEN MÄÄRÄYSTEN SOVELTAMISOPAS

■ Julkaisutoimisto

